

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łukowica na lata 2016–2023

Kwiecień 2017

1

Projekt „Kompleksowa rewitalizacja – opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łukowica na lata 2016–2023” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014–2020 oraz ze środków budżetu państwa przyznanych w ramach konkursu dotacji na działania wspierające gminy w zakresie przygotowania programów rewitalizacji na terenie Województwa Małopolskiego.

INICJATYWAŁOKALNA.PL

InicjatywaLokalna.pl
ul. Targowa 18/609, 25-520 Kielce
tel./fax 41 343 01 24
e-mail: biuro@inicjatywalokalna.pl
www.inicjatywalokalna.pl

Spis treści

Wstęp.....	5
I. Część wprowadzająca	8
1. Metodologia prac nad dokumentem	8
2. Powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	11
II. Część diagnostyczno-analityczna	21
1. Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	21
2. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	26
3. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych.....	35
III. Część programowa	74
1. Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji	74
1.1. Misja i wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	74
1.2. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań	76
2. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne w latach 2016–2023.....	80
2.1. Lista planowanych podstawowych projektów/przedsięwzięć	80
2.2. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć.....	100
2.3. Mechanizmy zapewnienia komplementarności oraz integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	106
3. Szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem źródeł finansowania.....	120
IV. Część wdrożeniowa.....	123
1. System realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.....	123
1.1. Struktura zarządzania dokumentem wraz z jego kosztami	123
1.2. Harmonogram realizacji programu	126
1.3. Public relations dokumentu.....	129
2. System monitorowania i oceny programu.....	130
2.1. Sposoby monitorowania i sprawozdawczości	131
2.2. Sposób ewaluacji i wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu	136
3. Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji	138
4. Procedura strategicznej oceny oddziaływania dokumentu na środowisko oraz opiniowania przez właściwe instytucje	146

5. Sposób realizacji dokumentu a polityka mieszkaniowa i planowanie przestrzenne w gminie	146
5.1. Niezbędne zmiany w polityce mieszkaniowej	146
5.2. Niezbędne zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	147
Spis fotografii	148
Spis map	148
Spis schematów	148
Spis tabel	149
Spis wykresów	150
Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji	152

Wstęp

Rewitalizacja stanowi odpowiedź na szereg zjawisk kryzysowych występujących na obszarach gmin, takich jak degradacja techniczna oraz narastające problemy w sferach społecznej i gospodarczej. W związku z tym niezbędne jest planowanie i realizacja kompleksowych projektów rewitalizacyjnych odpowiadających na zidentyfikowane problemy oraz potencjały danego obszaru zdegradowanego, a także wynikającą z nich skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 *Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777 z późn. zm.), *rewitalizacja* stanowi „proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji (...)”.

Podstawowym narzędziem tworzącym ramy operacyjne i płaszczyznę koordynacji działań rewitalizacyjnych jest *gminny program rewitalizacji*, który jest inicjowany, sporządzany oraz uchwalany przez Radę Gminy na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. Jest to „wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji”¹. Dokument obejmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów współfinansowanych ze środków UE oraz innych publicznych lub prywatnych), ponieważ tylko taka różnorodna konstrukcja warunkuje osiągnięcie efektów.

Objęcie danego obszaru zdegradowanego Gminnym Programem Rewitalizacji będzie stanowiło podstawę wspierania go poprzez instrumenty i narzędzia dedykowane rewitalizacji (programy unijne oraz krajowe) lub korzystania z preferencji w innych instrumentach, programach i działaniach sektorowych.

¹ *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, Minister Rozwoju, Warszawa, 02.08.2016, s. 7–8.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łukowica na lata 2016–2023 (GPR) stanowi spójny dokument strategiczny mający na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego, mającego istotne znaczenie dla rozwoju gminy poprzez przedsięwzięcia kompleksowe (uwzględniające aspekt społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny i środowiskowy), skoncentrowane terytorialnie oraz prowadzone w sposób zaplanowany i zintegrowany.

Niniejszy dokument opracowany został zgodnie z *Ustawą z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* i *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, wydanymi przez Ministra Rozwoju w dniu 2 sierpnia 2016 roku.

Dokument składa się z czterech zasadniczych części, a mianowicie: części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej, programowej oraz wdrożeniowej.

Część wprowadzająca zawiera ogólne informacje dotyczące metodologii opracowania dokumentu oraz jego uwarunkowania zewnętrzne, tj. strategiczno-programowe, które wskazują na powiązanie rewitalizacji z całościową wizją rozwoju gminy.

Część diagnostyczno-analityczna obejmuje metodologię delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz określenie ich zasięgów przestrzennych poprzez wskazanie przebiegu granic na terenie gminy. Ponadto zawiera szczegółową diagnozę wyznaczonego obszaru rewitalizacji w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej wraz ze skwantyfikowanymi danymi i ich analizą w celu przedstawienia skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

Część programowa przedstawia najważniejsze założenia procesu rewitalizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji Gminy Łukowica, tj. wizję wyprowadzenia go ze stanu kryzysowego, misję, cele rewitalizacji wraz z kierunkami działań mającymi na celu eliminację lub ograniczenie zidentyfikowanych negatywnych zjawisk i wykorzystanie potencjałów lokalnych. Ponadto zostały tutaj zawarte podstawowe (główne) oraz uzupełniające (komplementarne) projekty rewitalizacyjne powiązane ze sobą i wspólnie oddziałujące na obszar rewitalizacji. Ważnym elementem są również szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem różnych źródeł finansowania projektów.

Część wdrożeniowa składa się z systemu realizacji (wdrażania) dokumentu, a także systemu monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu w reakcji na zmiany w otoczeniu. Ponadto w niniejszej części zawarte zostały mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych i innych podmiotów oraz grup nieformalnych aktywnych na terenie gminy na każdym etapie procesu

rewitalizacji, tj. diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji. Przedstawiony został tutaj również przebieg procesu zaopiniowania dokumentu przez instytucje zewnętrzne oraz strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Ostatnim elementem jest sposób realizacji założeń dokumentu w odniesieniu do polityki mieszkaniowej oraz planowania i zagospodarowania przestrzennego w gminie wraz z załącznikiem graficznym wskazującym na kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych na obszarze rewitalizacji.

I. Część wprowadzająca

1. Metodologia prac nad dokumentem

Metodologię sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji warunkowały przede wszystkim *Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777 z późn. zm.), a także obowiązujące *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, wydane przez Ministra Rozwoju w dniu 2 sierpnia 2016 roku.

Dokument opracowany został z wykorzystaniem modelu ekspercko-partycypacyjnego, polegającego na możliwie szerokim udziale wszystkich interesariuszy we wszystkich etapach prac, przy jednoczesnym zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych, odpowiadających między innymi za zorganizowanie procesu konsultacji społecznych oraz przygotowanie końcowej wersji dokumentu. Na wybór takiego podejścia decydujący wpływ miała idea rewitalizacji, w której kluczową rolę odgrywa realizacja zasady partnerstwa i partycypacji społecznej.

Metodologia prac obejmowała dwie zasadnicze części, składające się na efekt końcowy w postaci dokumentu *Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łukowica na lata 2016–2023*, a mianowicie:

- I. *Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica* – obejmowało następujące etapy:
 - 1) zgromadzenie danych statystycznych do diagnozy w podziale na ustalone jednostki referencyjne gminy (sołectwa) we wszystkich sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej zarówno z Urzędu Gminy Łukowica, jak i instytucji zewnętrznych;
 - 2) wykonanie wielokryterialnej analizy przestrzennej ustalonych wskaźników oraz opracowanie diagnozy gminy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z mapami poglądowymi koncentracji problemów we wszystkich ww. sferach;
 - 3) przeprowadzenie w dniach 30.11.2016–13.01.2017 roku konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica wraz z załącznikami, które miały na celu zebranie od interesariuszy rewitalizacji uwag, opinii i propozycji dotyczących wyznaczonego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji;

- 4) przedstawienie Radzie Gminy Łukowica wniosku o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy wraz z projektem uchwały, diagnozą gminy na potrzeby wyznaczenia ww. obszarów i mapami przedstawiającymi ich granice w skalach 1:5 000 (obszar zdegradowany) i 1:2 500 (obszar rewitalizacji) z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej w rozumieniu *Ustawy z dnia 17 maja 1989 roku – Prawo Geodezyjne i Kartograficzne*, a także informacją podsumowującą przeprowadzone konsultacje społeczne;
 - 5) podjęcie na sesji przez Radę Gminy Łukowica *Uchwały nr XVIII/108/17 z dnia 16 stycznia 2017 roku w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica*;
 - 6) przekazanie oraz opublikowanie w dniu 25.01.2017 roku ww. uchwały wraz z załącznikami, tj. diagnozą gminy, mapami obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego (poz. 711), z uwagi na fakt, że jest to akt prawa miejscowego.
- II. *Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z przeprowadzeniem procesu zaopiniowania dokumentu i Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko* – obejmowało następujące etapy:
- 1) podjęcie na sesji przez Radę Gminy Łukowica *Uchwały nr XX/118/17 z dnia 6 marca 2017 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łukowica na lata 2016–2023*;
 - 2) ogłoszenie o podjęciu uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji na stronie podmiotowej gminy (lukowica.pl, w „Aktualnościach” w dniu 08.03.2017 roku), w Biuletynie Informacji Publicznej (bip.malopolska.pl/uglukowica, w zakładce „Urząd Gminy Łukowica/Wójt/Obwieszczenia i zawiadomienia/2017” w dniu 14.03.2017 roku), w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości (na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Łukowica w dniu 08.03.2017 roku), w prasie lokalnej („Gazeta Krakowska” z dnia 13 marca 2017 roku) oraz przez obwieszczenie;

- 3) przeprowadzenie różnorodnych form partycypacji społecznej służących wspólnemu wypracowaniu przez wszystkich interesariuszy rewitalizacji głównych założeń dokumentu (wizji, misji, celów, kierunków działań), a także „zbudowaniu” bazy planowanych do realizacji projektów (w tym partnerskich), mających na celu wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego;
- 4) opracowanie i przeprowadzenie zewnętrznych konsultacji społecznych projektu 1.0 dokumentu (w tym z Komitetem Rewitalizacji);
- 5) wystąpienie o zaopiniowanie projektu 2.0 GPR przez instytucje wskazane w art. 17 ust. 2 pkt 4 art. ustawy o rewitalizacji wraz z uzyskaniem opinii w ciągu 14 dni – terminu ustalonego przez Wójta Gminy Łukowica zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy o rewitalizacji;
- 6) wystąpienie z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na podstawie art. 47 i 49 *Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.) wraz z uzyskaniem stanowiska ww. instytucji;
- 7) przekazanie i uchwalenie projektu dokumentu na sesji przez Radę Gminy Łukowica.

Szczegółowy opis działań partycypacyjnych przeprowadzonych na poszczególnych etapach prac przedstawiono w rozdziale 3 *Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji* części IV niniejszego dokumentu.

Dokument powstał w wyniku prac przedstawicieli samorządu, instytucji publicznych oraz kluczowych dla rozwoju gminy partnerów z sektorów społecznego i gospodarczego przy współudziale (w postaci wsparcia merytorycznego) ekspertów i specjalistów zewnętrznych, a także mieszkańców wyznaczonego obszaru, jako głównych interesariuszy procesu rewitalizacji.

2. Powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Gminny Program Rewitalizacji odnosząc się w swych założeniach do określonych problemów społecznych mieszkańców na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, realizuje założenia innych dokumentów strategicznych i planistycznych na szczeblu lokalnym (stanowiąc istotny element całościowej wizji rozwoju gminy), a także założenia dokumentów regulujących działania w przedmiotowym obszarze na szczeblu subregionalnym, regionalnym, krajowym oraz europejskim. W związku z tym komplementarność z celami, działaniami czy priorytetami innych dokumentów wpływa na skuteczność i efektywność procesu rewitalizacji.

Zestawienie ponadlokalnych dokumentów strategicznych i planistycznych wraz z nawiązaniem do ich założeń przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1 Nawiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji do dokumentów strategicznych i planistycznych

Lp.	Nazwa dokumentu	Nawiązanie GPR do zapisów dokumentu strategicznego i planistycznego ²
POZIOM EUROPEJSKI		
1.	<i>Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu</i>	<i>Priorytet III. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną. Ponadto wpływa na osiągnięcie 3 z 5 celów głównych: CEL 1 Osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75% wśród kobiet i mężczyzn w wieku 20-64 lata. CEL 4 Podniesienie poziomu wykształcenia, zwłaszcza poprzez dążenie do zmniejszenia odsetka osób zbyt wcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz poprzez zwiększenie do co najmniej 40% osób w wieku 30-34 lat mających wykształcenie wyższe lub równoważne. CEL 5 Wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza przez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydzwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego co najmniej 20 mln obywateli.</i>
POZIOM KRAJOWY		
2.	<i>Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030</i>	<i>Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów. Kierunek działań polityki przestrzennej: Wspomaganie spójności w specyficznych obszarach problemowych. Działanie: Restrukturyzacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych i miast.</i>

² Zapis założeń dokumentów przytoczono w niezmienionej formie.

3.	<p><i>Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju</i></p>	<p><i>Obszar Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:</i> Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna: <i>Cel 3</i> Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki; Kapitał Ludzki: <i>Cel 6</i> Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”; <i>Obszar Równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:</i> Rozwój regionalny: <i>Cel 8</i> Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych; <i>Obszar Efektywności i sprawności państwa:</i> Kapitał społeczny: <i>Cel 11</i> Wzrost społecznego kapitału rozwoju.</p>
4.	<p><i>Strategia Rozwoju Kraju 2020</i></p>	<p><i>Obszar strategiczny:</i> Sprawne i efektywne państwo, <i>Cel 3</i> Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, <i>kierunek interwencji:</i> rozwój kapitału społecznego. <i>Obszar strategiczny:</i> Konkurencyjna gospodarka, <i>Cel 4</i> Rozwój kapitału ludzkiego, <i>kierunki interwencji:</i> zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego. <i>Obszar strategiczny:</i> Spójność społeczna i terytorialna, <i>Cel 1</i> Integracja społeczna, <i>kierunki interwencji:</i> zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych.</p>
5.	<p><i>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie</i></p>	<p><i>Cel główny:</i> Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. <i>Cel 2</i> Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).</p>
6.	<p><i>Strategia Rozwoju Polski Południowej do roku 2020</i></p>	<p><i>Cel główny:</i> Polska Południowa nowoczesnym i atrakcyjnym regionem Europy. <i>Cel strategiczny 2:</i> Polska Południowa przestrzenią partnerskiej współpracy na rzecz efektywnego wykorzystania możliwości rozwojowych. <i>Kierunek interwencji 2.1</i> Współpraca podmiotów nakierowana na rozwijanie kapitału ludzkiego makroregionu.</p>
POZIOM REGIONALNY		
7.	<p><i>Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011–2020</i></p>	<p><i>WIZJA „MAŁOPOLSKA 2020”:</i> Chcemy, aby Małopolska była atrakcyjnym miejscem życia, pracy i spędzania czasu wolnego, europejskim regionem wiedzy i aktywności, silnym wartościami uniwersalnymi, tożsamością i aspiracjami swoich mieszkańców, świadomie czerpiącym z dziedzictwa i przestrzeni regionalnej, tworzącym szanse na rozwój ludzi i nowoczesnej gospodarki. <i>Cel główny:</i> Efektywne wykorzystanie potencjałów regionalnej szansy dla rozwoju gospodarczego oraz wzrost spójności społecznej i przestrzennej Małopolski w wymiarze regionalnym, krajowym i europejskim. <i>Obszar 1.</i> Gospodarka wiedzy i aktywności. <i>Cel strategiczny:</i> Silna pozycja Małopolski jako regionu atrakcyjnego dla inwestycji, opartego na wiedzy, aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców.</p>

		<p><i>Kierunki polityki rozwoju:</i></p> <p>1.1 Rozwój kapitału intelektualnego. 1.4 Rozwój kształcenia zawodowego i wspieranie zatrudnienia. 1.5 Wzmacnianie i promocja przedsiębiorczości. <i>Obszar 2. Dziedzictwo i przemysły czasu wolnego.</i> <i>Cel strategiczny:</i> Wysoka atrakcyjność Małopolski w obszarze przemysłów czasu wolnego dzięki wykorzystaniu potencjału dziedzictwa regionalnego i kultury. <i>Kierunki polityki rozwoju:</i></p> <p>2.1 Ochrona małopolskiej przestrzeni kulturowej. 2.2 Zrównoważony rozwój infrastruktury oraz komercjalizacja usług czasu wolnego. 2.3 Kształcenie kadr dla rozwoju i obsługi przemysłów czasu wolnego. 2.4 Wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłów czasu wolnego. <i>Obszar 4. Krakowski Obszar Metropolitalny i inne subregiony.</i> <i>Cel strategiczny:</i> Silna pozycja konkurencyjna Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego w przestrzeni europejskiej oraz wzrost potencjału ekonomicznego subregionów w wymiarze regionalnym i krajowym. <i>Kierunek polityki rozwoju:</i></p> <p>4.3 Rozwój subregionu sądeckiego. <i>Obszar 5. Rozwój miast i terenów wiejskich.</i> <i>Cel strategiczny:</i> Aktywne ośrodki usług publicznych i gospodarczych zapewniające szanse na rozwój mieszkańców małych i średnich miast oraz terenów wiejskich. <i>Kierunki polityki rozwoju:</i></p> <p>5.1 Rozwój funkcji lokalnych centrów usług publicznych. 5.2 Rozwój gospodarczy małych i średnich miast oraz terenów wiejskich. 5.3 Funkcjonalne zarządzanie przestrzenią na poziomie lokalnym. <i>Obszar 6. Bezpieczeństwo ekologiczne, zdrowotne i społeczne.</i> <i>Cel strategiczny:</i> Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców Małopolski w wymiarze środowiskowym, zdrowotnym i społecznym. 6.1 Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju Małopolski. 6.2 Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego: profilaktyka i ochrona zdrowia. 6.3 Poprawa bezpieczeństwa społecznego: integrująca polityka społeczna.</p>
8.	<p><i>Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego</i></p>	<p>OBSZARY PROBLEMOWE INTEGRACJI PRZESTRZENNEJ <i>Obszar aktywizacji i promocji produktu turystycznego Małopolski Południowej</i> „Obejmuje tereny południowej części regionu o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowo-kulturowych stwarzające jedne z największych w skali województwa i kraju możliwości rozwoju „przemysłu turystycznego” na szeroką skalę. Zakłada się z jednej strony, że rozwój ten będzie aktywizował coraz większe zasoby siły roboczej odchodzące z sektora rolniczego na tym obszarze, co będzie miało korzystny wpływ na procesy społeczne (równoważenie rynku pracy, zmniejszanie dysproporcji ekonomicznych wśród mieszkańców). Aby to jednak nastąpiło konieczne będzie wspieranie mieszkańców regionu do podjęcia tego wyzwania”. <i>Cel generalny:</i> Harmonijne gospodarowanie przestrzenią jako podstawa</p>

		<p>dynamicznego i zrównoważonego rozwoju województwa.</p> <p>Cele strategiczne i operacyjne stawiane poszczególnym komponentom polityki przestrzennej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ochrona przyrody i bioróżnorodności: <i>ochrona przyrody i różnorodności biologicznej poprzez zachowanie, wzbogacanie i odtwarzanie zasobów przyrody;</i> • ochrona powietrza atmosferycznego, ochrona przed hałasem, wibracjami i promieniowaniem elektromagnetycznym: <i>likwidacja zagrożeń dla środowiska z tytułu zanieczyszczenia powietrza, hałasu, wibracji i promieniowania elektromagnetycznego;</i> • dziedzictwo kulturowe: <i>dziedzictwo kulturowe trwałym elementem krajobrazu województwa małopolskiego;</i> • administracja publiczna: <i>administracja bliżej mieszkańca;</i> • kultura: <i>zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do kultury;</i> • leczenie szpitalne, uzdrowiskowe i opieka społeczna: <i>zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do leczenia;</i> • sport i rekreacja: <i>rozwinęta infrastruktura sportowo-rekreacyjna;</i> • turystyka i agroturystyka: <i>rozwój zagospodarowania turystycznego w harmonii z ochroną przyrody;</i> • gospodarka: <i>efektywne wykorzystanie stanu zainwestowania, pokonywanie barier i konfliktów, poprawa ład przestrzennego;</i> • zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków: <i>zapewnienie zaopatrzenia w wodę wysokiej jakości i odprowadzania ścieków;</i> • infrastruktura elektroenergetyczna: <i>zaspokojenie bieżącego i perspektywicznego zapotrzebowania na energię elektryczną odbiorców komunalnych i przemysłowych;</i> • infrastruktura telekomunikacyjna i teleinformatyczna: <i>powszechnie dostępne – na całym obszarze województwa i dla całej społeczności regionu – usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne o europejskich standardach.</i>
POZIOM POWIATOWY		
<p>9.</p>	<p>Strategia Rozwoju Powiatu Limanowskiego (aktualizacja)</p>	<p><i>Obszar strategiczny II: TURYSTYKA I KULTURA</i></p> <p><i>Cel 1:</i> Istnieją regionalne produkty turystyczne wykreowane w oparciu o wzmocnienie walorów naturalnych, ożywienie tradycji i folkloru, rozszerzenie wachlarza usług i podniesienie ich jakości.</p> <p><i>Cel 2:</i> Działa system informacji i promocji turystycznej powiatu oraz marketingu produktów turystycznych.</p> <p><i>Obszar strategiczny III: PROMOCJA ZATRUDNIENIA I AKTYWIZACJA LOKALNEGO RYNKU PRACY</i></p> <p><i>Cel 1:</i> Istnieją warunki do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości i pozyskania inwestorów.</p> <p><i>Cel 2:</i> Stymulowanie powstawania mikroprzedsiębiorstw – zbudowanie systemu pomocy osobom zamierzającym rozpocząć własną działalność gospodarczą.</p> <p><i>Cel 3:</i> Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy.</p> <p><i>Cel 4:</i> Aktywizacja osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (młodzież w wieku do 25 lat, osoby długotrwale bezrobotne, osoby niepełnosprawne, osoby w wieku powyżej 50 lat, kobiety).</p> <p><i>Cel 5:</i> Poprawa zdolności do zatrudnienia – dostosowanie kwalifikacji</p>

		<p>osób bezrobotnych uprawnionych do potrzeb lokalnego rynku pracy.</p> <p><i>Cel 6:</i> Rozwój dialogu społecznego i partnerstwa na rzecz aktywizacji lokalnego rynku pracy.</p> <p><i>Obszar strategiczny IV: OCHONA ŚRODOWISKA</i></p> <p><i>Cel 1:</i> Czyste środowisko – dzięki właściwej gospodarce odpadami, poprawie jakości powietrza i ochronie przed hałasem.</p> <p><i>Cel 2:</i> Walory krajobrazowe i przyrodnicze powiatu są chronione i rewitalizowane.</p> <p><i>Obszar strategiczny V: INFRASTRUKTURA</i></p> <p><i>Cel 1:</i> Sieć komunikacyjna jest dostosowana do potrzeb lokalnych, rozwoju turystyki oraz tranzytu.</p> <p><i>Cel 2:</i> Dostępność infrastruktury techniczno-społecznej.</p> <p><i>Obszar strategiczny VI: EDUKACJA</i></p> <p><i>Cel 1:</i> Wzrasta wskaźnik osób z wykształceniem średnim i wyższym.</p>
POZIOM LOKALNY		
10.	<p><i>Strategia Rozwoju Gminy Łukowica na lata 2016–2023</i></p>	<p><i>Wizja:</i> Łukowica – gminą atrakcyjną do zamieszkania, prowadzenia działalności gospodarczej i rekreacji, w której przedsiębiorcy mieszkańcy wykorzystują walory przyrodnicze do rozwoju turystyki i przetwórstwa produktów lokalnych.</p> <p><i>Cel strategiczny 1.</i> Łukowica – funkcjonalna przestrzeń i przedsiębiorcy kapitał społeczny.</p> <p><i>Cel operacyjny 1.1.</i> Rozwój przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców.</p> <p><i>Działanie 1.1.1.</i> Pobudzanie przedsiębiorczości mieszkańców.</p> <p><i>Działanie 1.1.2.</i> Budowanie partnerstw międzysektorowych i wspieranie społecznych inicjatyw lokalnych.</p> <p><i>Działanie 1.1.3.</i> Włączanie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem.</p> <p><i>Cel operacyjny 1.2.</i> Poprawa warunków życia społeczności lokalnej.</p> <p><i>Działanie 1.2.1.</i> Kształtowanie estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej.</p> <p><i>Działanie 1.2.2.</i> Zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych.</p> <p><i>Działanie 1.2.3.</i> Rewitalizacja obszarów zdegradowanych gminy.</p> <p><i>Cel strategiczny 2.</i> Łukowica – oferta turystyczna Beskidy Wyspowego.</p> <p><i>Cel operacyjny 2.1.</i> Rozwój przemysłu turystycznego i przetwórstwa produktów lokalnych.</p> <p><i>Działanie 2.1.1.</i> Organizacja przemysłu turystycznego i przetwórstwa bazującego na lokalnych zasobach.</p> <p><i>Działanie 2.1.2.</i> Rozwój bazy turystycznej i okołoturystycznej.</p> <p><i>Cel operacyjny 2.2.</i> Ochrona środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami.</p> <p><i>Działanie 2.2.1.</i> Zachowanie i udostępnianie dziedzictwa kulturowego oraz naturalnego.</p> <p><i>Działanie 2.2.2.</i> Ograniczanie niskiej emisji zanieczyszczeń.</p>
11.	<p><i>Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014–2020</i></p>	<p><i>Misja:</i> Łukowica gminą równych szans, zapewniającą mieszkańcom warunki do rozwoju osobistego i realizacji celów zawodowych, aktywnie przeciwdziałającą marginalizacji oraz wykluczeniu społecznemu.</p> <p><i>I CEL STRATEGICZNY.</i> Zintegrowana polityka społeczna.</p> <p><i>I CEL SZCZEGÓŁOWY.</i> Zwiększenie wykorzystania środków i zasobów na cele społeczne.</p>

		<p><i>II CEL SZCZEGÓŁOWY.</i> Budowanie szerokiego partnerstwa społecznego.</p> <p><i>II CEL STRATEGICZNY</i> Skuteczny system opieki nad rodziną.</p> <p><i>I CEL SZCZEGÓŁOWY.</i> Skuteczny system opieki nad rodziną i dzieckiem.</p> <p><i>II CEL SZCZEGÓŁOWY.</i> Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.</p> <p><i>III CEL STRATEGICZNY.</i> Promocja zdrowego trybu życia, profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień.</p> <p><i>I CEL SZCZEGÓŁOWY.</i> Poprawa zdrowia mieszkańców.</p> <p><i>II CEL SZCZEGÓŁOWY.</i> Rozwiązywanie problemu alkoholizmu i narkomanii.</p> <p><i>IV CEL STRATEGICZNY.</i> Integracja społeczna i zawodowa.</p> <p><i>I CEL SZCZEGÓŁOWY.</i> Integracja zawodowa osób bezrobotnych, łagodzenie skutków bezrobocia oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.</p> <p><i>II CEL SZCZEGÓŁOWY.</i> Integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych oraz starszych.</p>
12.	<p>Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Łukowica</p>	<p><i>Priorytety rozwoju:</i></p> <p>Znaczące zmniejszenie bezrobocia poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pierwszoplanową aktywizację gospodarczą obszarów charakteryzujących się już obecnie: relatywnie najwyższym wskaźnikiem uzbrojenia oraz predyspozycjami do rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych; – rozwój agroturystyki i przetwórstwa rolnego (żywność ekologiczna); – rozwój usług związanych z ww. funkcjami; – popieranie drobnej wytwórczości; – równoważenie rozwoju Gminy w nawiązaniu do walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego; – eksponowanie wartości środowiska kulturowego wobec znaczącej ilości obiektów zabytkowych w Gminie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ww. dokumentów strategicznych i planistycznych

Kompleksowa rewitalizacja jest jednym z kluczowych elementów rozwoju gminy, co zostało wskazane w *Strategii Rozwoju Gminy Łukowica na lata 2016–2023*³.

Na potrzebę przeprowadzenia procesu rewitalizacji wskazują słabe strony w analizie SWOT w sferze społecznej i gospodarczej: „ujemne saldo migracji na terenie gminy, niedostateczny odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym na terenie gminy; słaba przedsiębiorczość mieszkańców, niska aktywność mieszkańców w organizacjach pozarządowych, brak podmiotów ekonomii społecznej funkcjonujących na terenie gminy, wysoki poziom bezrobocia na terenie gminy, ubożenie społeczności lokalnej

³ Strategia Rozwoju Gminy przyjęta Uchwałą nr XIV/96/16 Rady Gminy Łukowica z dnia 27 czerwca 2016 r. w sprawie uchwalenia Strategii Rozwoju Gminy Łukowica na lata 2016–2023.

– wysoka liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej”⁴, a także główny problem: „niedostateczna przedsiębiorczość i aktywność mieszkańców (...)” wraz ze zidentyfikowanymi jego przyczynami związanymi m.in. z: „niewykorzystanymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi, niską aktywnością społeczną mieszkańców w organizacjach pozarządowych, wysokim udziałem % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym czy niewystarczającym poziomem i dostępnością oferowanych usług publicznych”⁵.

Plany rewitalizacyjne zawarte są przede wszystkim w działaniu 1.2.3. *Rewitalizacja zdegradowanych obszarów gminy* w ramach celu operacyjnego 1.2. *Poprawa warunków życia społeczności lokalnej*, będącego celem podrzędnym dla celu strategicznego 1. *Łukowica – funkcjonalna przestrzeń i przedsiębiorczy kapitał społeczny*⁶. Zakres rzeczowy zaplanowanych zadań w ramach przedmiotowego zadania to⁷:

1. Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji.
2. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych na cele społeczne.
3. Wdrażanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych oraz osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy – współpraca z PUP.
4. Aktywizacja i wzmacnianie więzi społecznych mieszkańców obszaru zdegradowanego.
5. Ożywienie gospodarcze rewitalizowanego obszaru.
6. Przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastrukturalnych i budynków użyteczności publicznej z przeznaczeniem na cele społeczne.
7. Budowanie lokalnych partnerstw międzysektorowych na rzecz rozwiązania zidentyfikowanych problemów i wykorzystania potencjałów obszaru.

Ponadto projekt rewitalizacyjny został wskazany jako projekt priorytetowy do realizacji na terenie Gminy Łukowica w latach 2016–2023. Jego zakres jest odpowiedzią na problem główny zidentyfikowany w gminie, który dotyczy niedostatecznej przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców. W jego głównych założeniach podkreślono, że „konieczne jest skoncentrowanie działań rewitalizacyjnych na ożywieniu gospodarczym wyznaczonego obszaru, uwzględniając specyfikę turystyczną gminy. Dzięki estetycznemu i funkcjonalnemu zagospodarowaniu przestrzeni publicznej oraz przebudowie, modernizacji i/lub adaptacji obiektów infrastrukturalnych z przeznaczeniem na cele społeczne oraz

⁴ *Strategia Rozwoju Gminy Łukowica na lata 2016–2023*, s. 8.

⁵ jw., s. 12.

⁶ jw., s. 15.

⁷ jw. s. 19.

wykorzystaniu istniejących zasobów dziedzictwa naturalnego i kulturalnego, możliwe będzie przeciwdziałanie określonym problemom społeczności lokalnej. Ponadto podjęcie kompleksowych działań w partnerstwach międzysektorowych (łączyjących sferę przestrzenną, gospodarczą, środowiskową i kulturową) wpłynie na wzrost uzyskiwanych dochodów przez mieszkańców, a tym samym poprawę warunków i jakości ich życia”⁸.

W związku z powyższym koncepcja rewitalizacji to pobudzenie przedsiębiorczości oraz aktywności społecznej mieszkańców i włączenie społeczne osób wykluczonych z wykorzystaniem lokalnych potencjałów, co wpisuje się w misję rozwoju gminy: „Tworzenie warunków do zintegrowanego rozwoju społecznego i gospodarczego, bazującego na lokalnym dziedzictwie naturalnym i kulturowym, zapewnia wysoką jakość życia mieszkańców”, dążąc tym samym do osiągnięcia wizji rozwoju gminy: „Łukowica – gminą atrakcyjną do zamieszkania, prowadzenia działalności gospodarczej i rekreacji, w której przedsiębiorczy mieszkańcy wykorzystują walory naturalne do rozwoju turystyki i przetwórstwa produktów lokalnych”⁹.

Powyżej wskazane w Strategii Rozwoju problemy społeczne potwierdzają również słabe strony określone w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014–2020*¹⁰. Zaliczono do nich¹¹:

- 1) stosunkowo niskie wykształcenie mieszkańców;
- 2) stosunkowo niski kapitał społeczny mieszkańców;
- 3) wysoki poziom bezrobocia, szczególnie długoterminowego oraz silna nierównowaga w strukturze bezrobotnych według płci;
- 4) występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia;
- 5) brak ofert pracy dla młodych mieszkańców;
- 6) rodziny z problemami w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- 7) niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców.

⁸ *Strategia Rozwoju Gminy Łukowica na lata 2016–2023*, s. 21.

⁹ *ibid.*, s. 14.

¹⁰ *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych* przyjęta *Uchwałą Nr XXVIII/186/14 Rady Gminy Łukowica z dnia 27 stycznia 2014 r. w sprawie przyjęcia do realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Łukowica na lata 2014–2020*.

¹¹ *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych*, s. 34.

Na podstawie diagnozy sytuacji społecznej w Gminie Łukowica przyjęte zostały obszary priorytetowe do realizowania polityki społecznej w gminie. Priorytetowymi działaniami w sferze przeciwdziałania problemom społecznym na terenie gminy (w tym podobszarów rewitalizacji) powinny być: „przeciwdziałanie skutkom bezrobocia, wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji społecznych, wspieranie działań na rzecz ochrony dzieci i młodzieży, stworzenie systemu wsparcia dla osób starszych, tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych oraz rozwijanie kapitału społecznego mieszkańców”¹².

W celu zmniejszenia skali występowania powyższych problemów, zminimalizowania ich skutków społecznych, a tym samym poprawy jakości życia mieszkańców zaplanowano wdrożenie inicjatyw w ramach następujących celów strategicznych oraz odpowiadających im celów szczegółowych oraz kierunków działań¹³:

- I. *CEL STRATEGICZNY. Zintegrowana polityka społeczna* – w ramach którego najważniejsza jest dalsza integracja współpracy wszystkich instytucji działających na tym obszarze.
- II. *CEL STRATEGICZNY. Skuteczny system opieki nad rodziną* – którego kluczowym zadaniem jest rozwijanie skutecznego systemu opieki nad rodziną i dzieckiem oraz przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie.
- III. *CEL STRATEGICZNY. Promocja zdrowego trybu życia, profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień* – w ramach którego zaplanowano działania związane z promocją zdrowego trybu życia mieszkańców, a także prowadzeniem profilaktyki oraz działań mających na celu rozwiązywanie problemów uzależnień.
- IV. *CEL STRATEGICZNY. Integracja społeczna i zawodowa* – który dotyczy integracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, pobudzania i wspierania aktywności osób niepełnosprawnych, starszych, bezrobotnych, a także zapewnienie tym grupom dostępu do aktywnego uczestnictwa społecznego i kulturalnego w życiu społeczeństwa.

¹² Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, s. 36.

¹³ jw., s. 37–45.

Działania realizowane w ramach powyższych celów będą częścią kompleksowych działań zaplanowanych do realizacji w ramach procesu rewitalizacji na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica. Dzięki temu wdrożenie wszystkich planów rewitalizacyjnych przyczyni się również do realizacji misji rozwoju społecznego gminy, która została sformułowana w następujący sposób: „Łukowica gminą równych szans, zapewniającą mieszkańcom warunki do rozwoju osobistego i realizacji celów zawodowych, aktywnie przeciwdziałającą marginalizacji oraz wykluczeniu społecznemu”¹⁴.

Podstawowym dokumentem ustalającym i określającym politykę zagospodarowania przestrzennego jest *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Gminy Łukowica*¹⁵, które określa priorytety rozwoju „jako znaczące zmniejszenie bezrobocia poprzez:

- pierwszoplanową aktywizację gospodarczą obszarów charakteryzujących się już obecnie: relatywnie najwyższym wskaźnikiem uzbrojenia oraz predyspozycjami do rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych;
- rozwój agroturystyki i przetwórstwa rolnego (żywność ekologiczna);
- rozwój usług związanych z ww. funkcjami;
- popieranie drobnej wytwórczości;
- równoważenie rozwoju Gminy w nawiązaniu do walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego;
- eksponowanie wartości środowiska kulturowego wobec znaczącej ilości obiektów zabytkowych w Gminie”¹⁶.

Podstawowym celem rozwoju infrastruktury technicznej i komunikacji na obszarze Gminy Łukowica jest „podniesienie poziomu życia mieszkańców, zapewnienie warunków do racjonalnego rozwoju gminy i poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego. Dla osiągnięcia tych celów niezbędna jest rozbudowa istniejących i realizacja nowych systemów infrastruktury technicznej, zapewniających dostawę wody, gazu, energii elektrycznej, odbiór ścieków i odpadów, lepszą łączność i lepszą dostępność komunikacyjną”.

W związku z tym, działania te są nieodłączną częścią planów rewitalizacyjnych na wyznaczonych podobszarach rewitalizacyjnych i mają na celu poprawę warunków życia.

¹⁴ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, s. 36.

¹⁵ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przyjęte Uchwałą Nr XIV/94/2000 Rady Gminy Łukowica z dnia 27 marca 2000 r. w sprawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łukowica.

¹⁶ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Gminy Łukowica, s. 4.

II. Część diagnostyczno-analityczna

1. Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Metodologię wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz szczegółowy przebieg procesu diagnostycznego gminy zawiera *Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica*¹⁷.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ww. ustawy *rewitalizacja* to „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych”, dlatego przy wyznaczaniu zasięgu obszaru zdegradowanego wzięto pod uwagę zestaw kryteriów zawarty w art. 9 ust. 1 ustawy i Wytucznych, które wskazują na istnienie stanu kryzysowego na danym terenie.

Stan kryzysowy zdefiniowany został jako „stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- 1) *gospodarczej* – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
- 2) *środowiskowej* – w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi bądź stanu środowiska;
- 3) *przestrzenno-funkcjonalnej* – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych;
- 4) *technicznej* – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

¹⁷ Diagnoza stanowi załącznik 3. do *Uchwały nr XVIII/108/17 Rady Gminy Łukowica z dnia 16 stycznia 2017 roku w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica* (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 2017 r. poz. 711).

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy”¹⁸.

W związku z powyższym, w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego Gmina Łukowica podzielona została na *jednostki strukturalne (referencyjne)*, w sposób odpowiadający istniejącym powiązaniom funkcjonalnym. W procesie diagnostycznym na terenie gminy przyjęto podział na sołectwa. Analiza danych ilościowych w ustalonych jednostkach strukturalnych pozwoliła na stosunkowo łatwe zidentyfikowanie lokalizacji problemów i wyznaczenie granic obszaru zdegradowanego.

Zgodnie z ww. ustawą i Wytocznymi w przeprowadzonej diagnozie dokonano analizy porównawczej jednostek referencyjnych, opartej na zestawie wskaźników cząstkowych oraz syntetycznych wskaźników degradacji we wszystkich sferach pozwalających na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania zjawisk kryzysowych i potencjałów lokalnych na terenie gminy. Syntetyczne wskaźniki koncentracji zjawisk kryzysowych w poszczególnych sferach przedstawione zostały na mapach poglądowych Gminy Łukowica z podziałem na jednostki strukturalne. Diagnoza została przeprowadzona w oparciu o obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze.

Jako główne kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego przyjęto 35 wskaźników (tabela 2) ustalonych na podstawie danych statystycznych gromadzonych w zasobach Urzędu Gminy Łukowica, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łukowicy oraz instytucji zewnętrznych, m.in.: Powiatowego Urzędu Pracy w Limanowej i Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie, a także ogólnodostępnych danych z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego i Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie. Część pozyskanych danych została wykorzystana do porównawczej analizy ilościowej wskaźników ze średnią wartością dla całej gminy, a część posłużyła do dokonania analizy jakościowej charakteryzującej ważne dla rewitalizacji deficyty i problemy obszarów oraz lokalne potencjały. Ponadto z uwagi na brak danych zagregowanych do poziomu sołectw, sytuację na terenie gminy w sferze środowiskowej w zakresie oceny jakości powietrza dokonano poprzez analizę jakościową dostępnych informacji i wskazanie problemów.

W procesie delimitacji obszaru zdegradowanego wykorzystano różnorodne źródła informacji, dzięki czemu zastosowane podejście ma charakter kompleksowy i jest połączeniem metod ilościowych z jakościowymi.

¹⁸ Wytoczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020, Minister Rozwoju, 02.08.2016, s. 6–7.

Tabela 2 Wskaźniki obrazujące sytuację na terenie Gminy Łukowica w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej

Sfera	Cechy szczególne sfery	Lp.	Nazwa wskaźnika	Jedn. miary	Źródło
SPOŁECZNA	Trendy demograficzne	1.	Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w % ludności ogółem	%	Urząd Gminy Łukowica
		2.	Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem	%	
		3.	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w % ludności ogółem	%	
		4.	Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (wskaźnik obciążenia demograficznego)	osoba	
	Sytuacja na rynku pracy/ bezrobocie	5.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym	%	Powiatowy Urząd Pracy w Limanowej
		6.	Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w % bezrobotnych ogółem	%	
	Pomoc społeczna	7.	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem	%	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łukowicy
	Skala problemów społecznych	8.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 000 mieszkańców	osoba	
		9.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1 000 mieszkańców	osoba	
		10.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 1 000 mieszkańców	osoba	
		11.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1 000 mieszkańców	osoba	
		12.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1 000 mieszkańców	osoba	
	13.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1 000 mieszkańców	osoba		
	Poziom edukacji i wychowania przedszkolnego	14.	Średnie % wyniki ze sprawdzianu w 6 klasie szkoły podstawowej (<i>dane dla gminy</i>)	%	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie
		15.	Średnie % wyniki z egzaminów gimnazjalnych (<i>dane dla gminy</i>)	%	
		16.	Odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (<i>dane dla gminy</i>)	%	Główny Urząd Statystyczny (BDL)
	Stan bezpieczeństwa i porządku	17.	Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję na 1 000 mieszkańców (<i>dane dla gminy</i>)	szt.	Komenda Wojewódzka Policji

	publicznego	18.	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję (<i>dane dla gminy</i>)	%	w Krakowie
	Aktywność społeczna/ kulturalna mieszkańców	19.	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców (<i>dane dla gminy</i>)	%	Główny Urząd Statystyczny (BDL)
		20.	Frekwencja w wyborach władz samorządowych w 2014 roku	%	Urząd Gminy Łukowica
GOSPODARCZA	Przedsiębiorczość mieszkańców	21.	Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	szt.	
		22.	Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców	szt.	Główny Urząd Statystyczny (BDL)
	Sytuacja gospodarcza	23.	Liczba jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców	szt.	
		24.	Liczba jednostek wyrejestrowanych z rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców	szt.	
PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	Wyposażenie w infrastrukturę społeczną	25.	Powierzchnia terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 1 000 mieszkańców	km ²	
	Poziom obsługi komunikacyjnej	26.	Udział budynków mieszkalnych mających bezpośredni dostęp do dróg asfaltowych w liczbie budynków ogółem	%	
TECHNICZNA	Mieszkalnictwo	27.	Udział budynków wybudowanych przed 1989 rokiem w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych	%	Urząd Gminy Łukowica
		28.	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych	%	
		29.	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych	%	
		30.	Udział długości dróg nieutwardzonych w ogólnej liczbie długości dróg	%	
	Zabytki	31.	Udział zabytków wymagających renowacji w ogólnej liczbie zabytków	%	
ŚRODOWISKOWA	Zieleń urządzona	32.	Udział terenów zieleni urządzonej w ogólnej powierzchni terenu	%	
	Odpady niebezpieczne	33.	Ilość odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska – azbest	mg	
	Formy ochrony przyrody	34.	Położenie na obszarach objętych formami ochrony przyrody (dotyczy wyłącznie następujących form ochrony przyrody: obszar Natura 2000, rezerwat przyrody, park krajobrazowy, park narodowy)	TAK/ NIE	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

	Tereny zalewowe	35.	Lokalizacja na terenach zagrożonych występowaniem powodzi	TAK/ NIE	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
--	-----------------	-----	---	-------------	----------------------------------

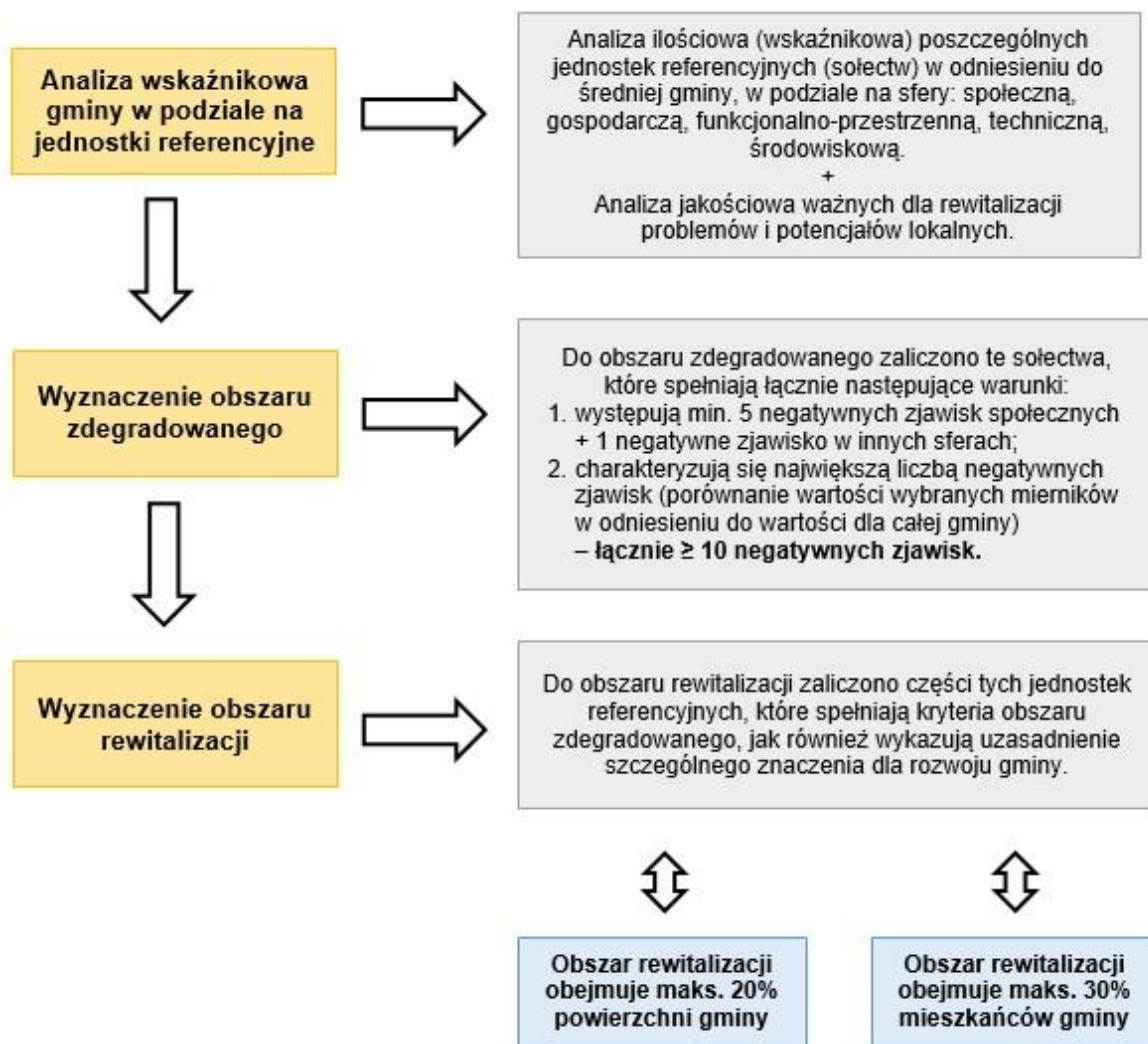
Źródło: Opracowanie własne

Na potrzeby wyznaczenia zasięgu granic obszaru zdegradowanego posłużono się jego definicją w art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, zgodnie z którą obszar zdegradowany charakteryzuje się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz stanem kryzysu w co najmniej jednej ze sfer dotyczących zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Delimitacja obszaru rewitalizacji dokonana została natomiast przy uwzględnieniu zapisów art. 10 ustawy o rewitalizacji, który stanowi, że jest to „obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację”.

Zgodnie z powyższym wyznaczenie granic obszaru rewitalizacji nastąpiło w oparciu o dwie przesłanki. Pierwszą z nich było stwierdzenie, że na wybranym obszarze uznanym wcześniej jako zdegradowany istnieje szczególna koncentracja negatywnych zjawisk. Drugą z przesłanek było uznanie, że wybrany obszar ma istotne znaczenie dla rozwoju gminy. Takie uzasadnienie obejmuje przedstawienie możliwych do wykorzystania w procesie rewitalizacji lokalnych potencjałów. Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji w Gminie Łukowica przedstawiona została na schemacie 1.

Schemat 1 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne

2. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

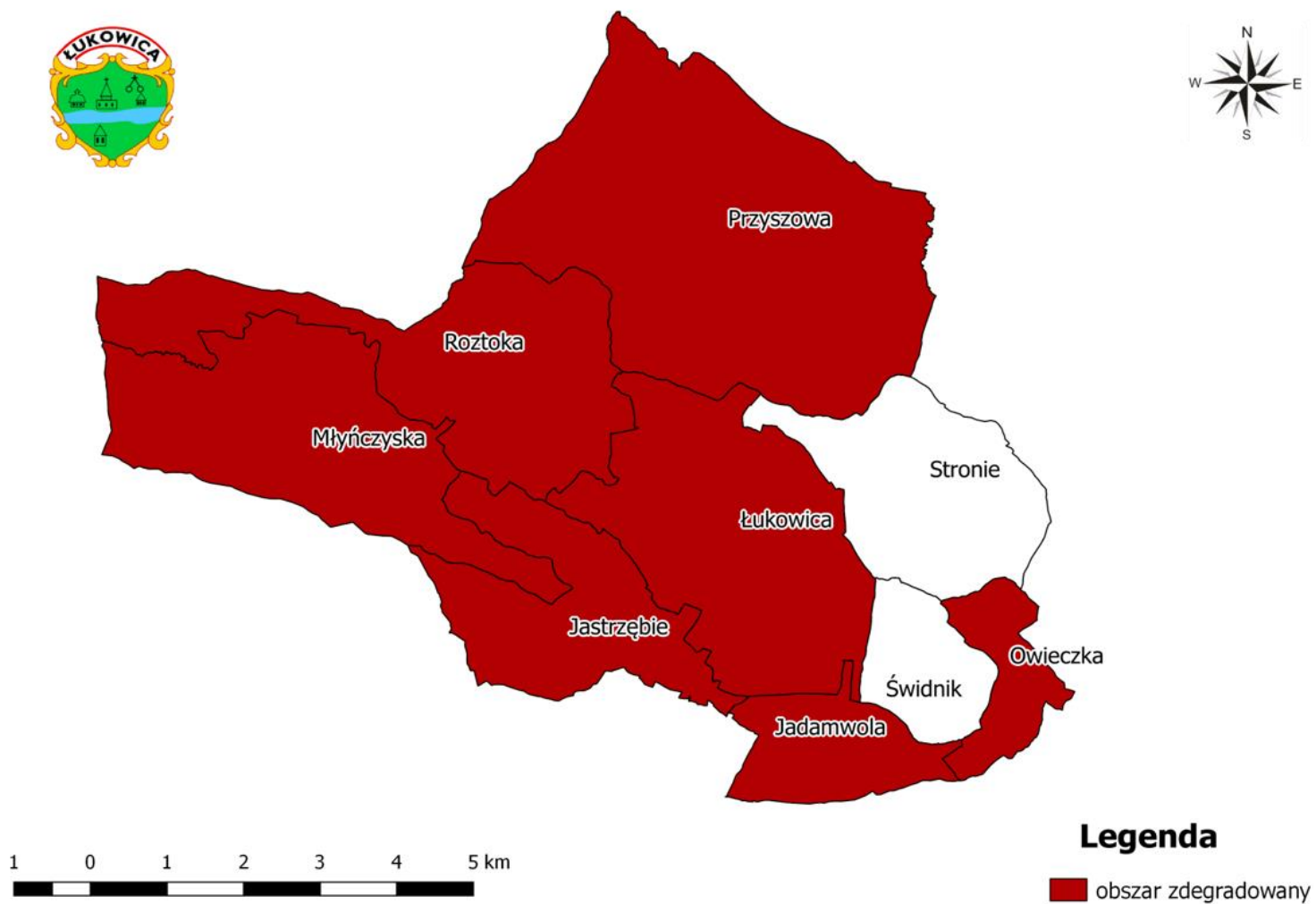
Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji *obszar zdegradowany* charakteryzuje się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz stanem kryzysu w co najmniej jednej ze sfer dotyczących zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych. Ponadto ust. 2 wskazuje, że „obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych”.

Na podstawie przeprowadzonego audytu gminnego wyznaczono obszar zdegradowany, na który składają się jednostki referencyjne charakteryzujące się przede wszystkim kumulacją problemów w sferze społecznej (≥ 5) przy jednoczesnym występowaniu problemów przynajmniej w jednej innej sferze oraz największą liczbą zidentyfikowanych negatywnych zjawisk, tj. ≥ 10 . Kluczowym elementem delimitacji i uzasadnieniem dla takiego zasięgu obszaru zdegradowanego jest fakt nakładania się stanów kryzysowych w poszczególnych sferach na negatywne zjawiska w sferze społecznej.

Zgodnie z przedstawionymi założeniami obszar zdegradowany na terenie Gminy Łukowica obejmuje sołectwa: Jastrzębie – 22 problemy ogółem (w tym 11 problemów społecznych), Rostoka – 20 problemów ogółem (w tym 10 problemów społecznych), Jadamwola – 16 problemów ogółem (w tym 8 problemów społecznych), Młyńczyska – 16 problemów ogółem (w tym 5 problemów społecznych), Owieczka – 15 problemów ogółem (w tym 8 problemów społecznych), Przyszowa – 12 problemów ogółem (w tym 9 problemów społecznych) oraz Łukowica – 10 problemów ogółem (w tym 5 problemów społecznych).

Granice obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Łukowica przedstawia mapa 1.

Mapa 1 Granice obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z art. 10 ust. 1 i 2 ustawy o rewitalizacji, *obszar rewitalizacji* to „obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację (...). Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic”.

W związku z art. 10 ww. ustawy wyznaczony został obszar, na którym występuje wysokie natężenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, a jednocześnie mający istotne znaczenie dla rozwoju gminy i planowane jest na nim przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych.

W wyniku przeprowadzonej diagnozy, w podziale na jednostki referencyjne gminy i delimitacji obszaru zdegradowanego, wyznaczono 2 podobszary rewitalizacji.

Podobszar rewitalizacji I obejmuje zamieszkałe tereny części sołectwa Łukowica i Przyszowa, natomiast *podobszar rewitalizacji II* obejmuje centralną część sołectwa Młyńczyska wzdłuż drogi powiatowej nr K1580. W granicach wyznaczonych podobszarów rewitalizacji nie występują tereny niezamieszkałe o charakterze przemysłowym, powojkowym i pokolejowym.

Według danych Urzędu Gminy Łukowica z 2014 roku wyznaczony podobszar rewitalizacji I zajmuje powierzchnię 3,80 km² (5,45% powierzchni ogółem gminy) i jest zamieszkały przez 1 510 mieszkańców (15,21% ludności ogółem gminy), a wyznaczony podobszar rewitalizacji II zajmuje powierzchnię 1,98 km² (2,84% powierzchni ogółem gminy) i jest zamieszkały przez 605 mieszkańców (6,09% ludności ogółem gminy). Łącznie obszar rewitalizacji składający się z dwóch podobszarów rewitalizacji zajmuje powierzchnię 5,78 km² (8,29% powierzchni ogółem gminy) i jest zamieszkały przez 2 115 mieszkańców (21,30% ludności ogółem gminy), więc nie przekracza limitów określonych w art. 10 ust. 2 ustawy o rewitalizacji (maks. 20% powierzchni gminy oraz maks. 30% liczby mieszkańców gminy).

Wyznaczony *podobszar rewitalizacji I* obejmuje swoim zasięgiem centralne części Łukowicy i Przyszowej, które są największymi obszarowo i najbardziej zaludnionymi sołectwami gminy. Łukowica jest siedzibą administracyjną gminy stanowiącą centrum społeczno-gospodarcze związane bezpośrednim oddziaływaniem ośrodka gminnego, natomiast Przyszowa zlokalizowana jest w jej bezpośrednim otoczeniu. Z uwagi na to, że jest

to główny ośrodek gminy zaspokajający potrzeby mieszkańców, dominują tutaj funkcje centrowe: administracyjne, usługowe, handlowe, edukacyjne, kulturalne i rekreacyjne, stanowiące potencjały obszaru. W granicach podobszaru rewitalizacji I zlokalizowane są takie obiekty jak: Urząd Gminy Łukowica, kościół pw. św. Andrzeja w Łukowicy, Gminny Ośrodek Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna, Przedszkole Samorządowe, Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Łukowicy, Budynek Ochotniczej Straży Pożarnej w Łukowicy, kościół pw. św. Mikołaja w Przyszowej, Zespół Szkół w Przyszowej – Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej oraz Gimnazjum, Świetlica Wiejska w Przyszowej, Budynek OSP Przyszowa, liczne obiekty handlowo-usługowe i inne. Potencjałami tego podobszaru są również zasoby dziedzictwa naturalnego: Łukowicka Śliwka Suszona (produkt lokalny), a także kulturowego, tj. zabytki wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Małopolskiego:

- drewniany kościół parafialny pw. św. Andrzeja, cmentarz kościelny, ogrodzenie (mur) z kapliczkami Drogi Krzyżowej (nr rej.: A-51/M z 5.04.2006 roku);
- park dworski (nr rej.: A-520 z 11.12.1987 roku);
- kościół parafialny pw. św. Mikołaja, cmentarz przykościelny, ogrodzenie (nr rej.: A-3/M z 30.10.2001 roku);
- ogród dworski (nr rej.: A-297 z 25.02.1982 roku).

Wyznaczony *podobszar rewitalizacji II* obejmuje swym zasięgiem centralną część sołectwa Młyńczyska, wzdłuż drogi powiatowej K1580. Na wyznaczonym podobszarze rewitalizacji II znajdują się takie miejsca i obiekty jak: kościół pw. św. Stanisława Biskupa Męczennika, Szkoła Podstawowa im. I Armii Wojska Polskiego, które mają istotne znaczenie w życiu społecznym i kulturalnym mieszkańców.

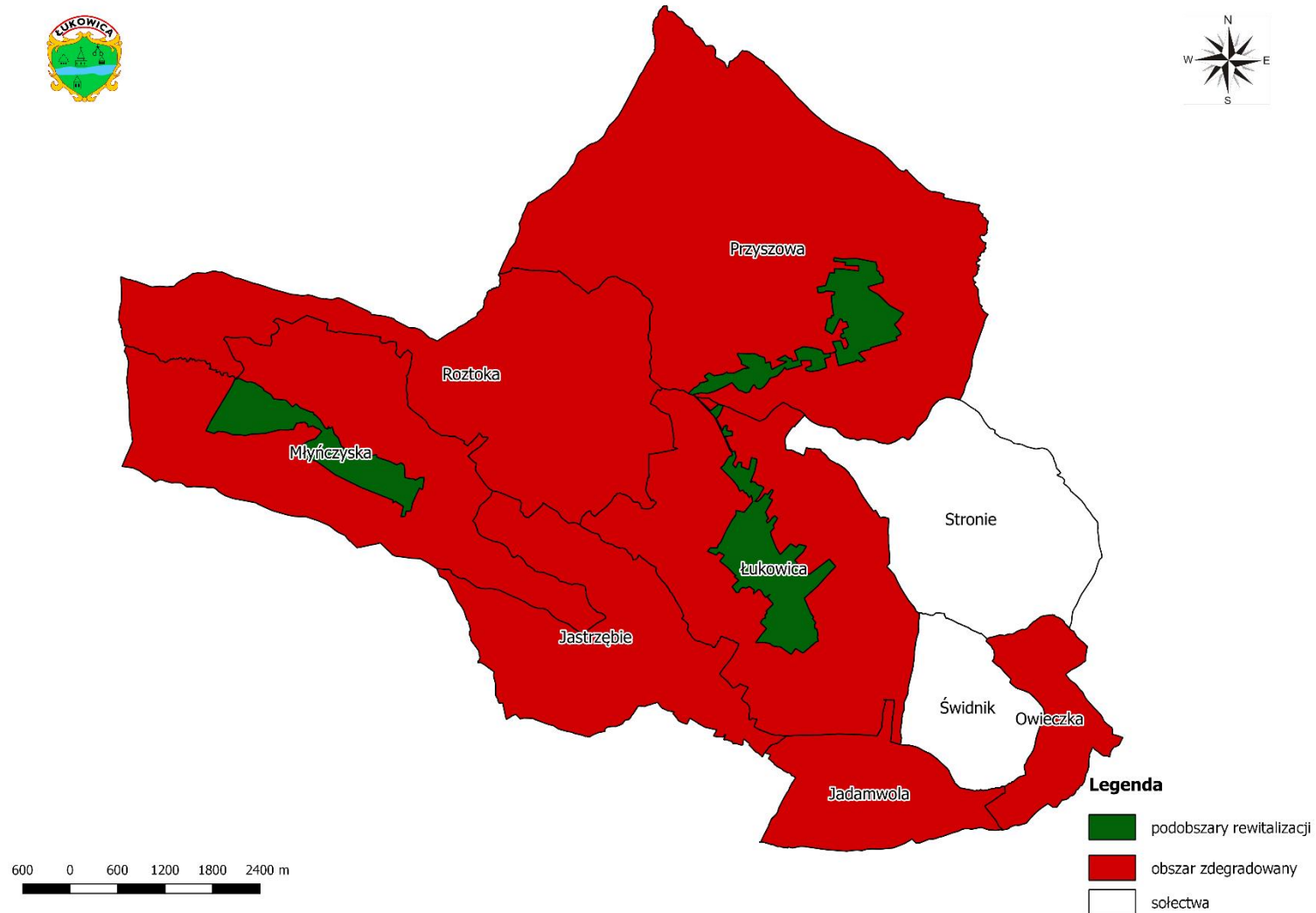
Jednocześnie z uwagi na najważniejsze znaczenie w rozwoju gminy ze względu na pełnione ww. funkcje, wyznaczone podobszary rewitalizacji gromadzą dużą liczbę sprzeczności oraz konfliktów rozwojowych, które prowadzą do kumulacji problemów społecznych i gospodarczych, a także postępującej degradacji technicznej w przestrzeni publicznej. W związku z lokalizacją na tym terenie największej koncentracji substancji mieszkaniowej, tereny te wykazują się wysoką kumulacją problemów związanych z wykluczeniem społecznym, wyuczoną bezradnością, niską aktywnością w życiu publicznym i kulturalnym. Brak lub niskie dochody uzyskiwane przez mieszkańców, spowodowane niekorzystną sytuacją na lokalnym rynku pracy, powodują ubożenie

społeczności lokalnej, a tym samym niedostateczne możliwości gminy do zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie świadczonych usług publicznych o charakterze społecznym, kulturalnym, edukacyjnych, rekreacyjnym i sportowym w stosunku do zapotrzebowania zgłaszanego przez mieszkańców.

Potencjały i zasoby podobszarów rewitalizacji pokazują, iż mają one istotne znaczenie dla rozwoju gminy, szczególnie w sferze społecznej, w której zidentyfikowano najwięcej problemów. Wszelkie działania rewitalizacyjne podjęte w celu zniwelowania negatywnych zjawisk kryzysowych na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji będą oddziaływać na teren całej gminy, wpływając tym samym na poprawę jakości życia jej mieszkańców.

Lokalizację podobszarów rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego oraz Gminy Łukowica przedstawia mapa 2, natomiast szczegółowy przebieg granic podobszarów rewitalizacji I i II na terenie Gminy Łukowica zaznaczony został kolejno na mapach 3–4.

Mapa 2 Podobszary rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego oraz Gminy Łukowica

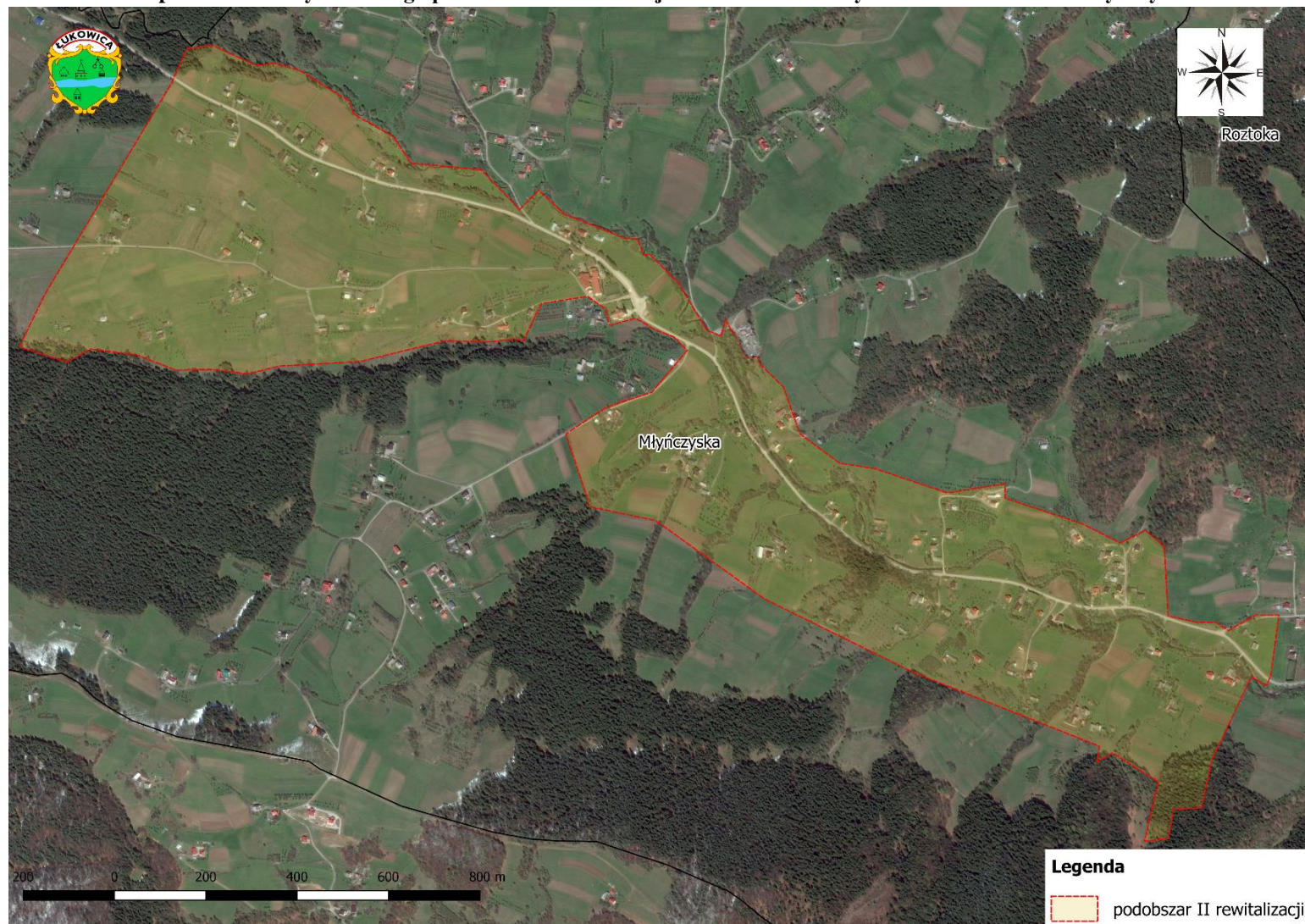
Źródło: Opracowanie własne

Mapa 3 Granice wyznaczonego podobszaru rewitalizacji I na terenie Gminy Łukowica – sołectwa Łukowica i Przyszowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie [google.com/maps](https://www.google.com/maps)

Mapa 4 Granice wyznaczonego podobszaru rewitalizacji II na terenie Gminy Łukowica – sołectwo Młyńczyska

Źródło: Opracowanie własne na podstawie [google.com/maps](https://www.google.com/maps)

3. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Jednym z najważniejszych elementów Gminnego Programu Rewitalizacji, wynikającym z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy o rewitalizacji jest „szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji (...) obejmująca analizę negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru”.

Zgodnie z powyższym pogłębiona diagnoza wyznaczonych podobszarów obejmowała sfery: społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową. Problemy analizowane w ramach wszystkich aspektów wzajemnie się przenikają i podział na sfery tematyczne ma charakter umowny. Takie szerokie rozpoznanie oraz identyfikacja skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych pozwoli na przygotowanie projektów o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i większym oddziaływaniu.

Schemat 2 Sfery tematyczne analizowane w szczegółowej diagnozie podobszarów rewitalizacji

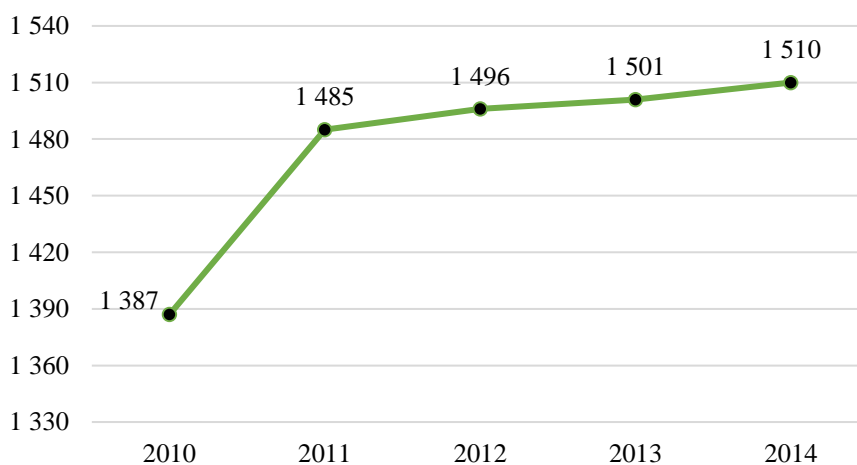
Źródło: Opracowanie własne

Wyznaczony *podobszar rewitalizacji I* obejmuje swoim zasięgiem centralne części Łukowicy i Przyszowej, które są największymi obszarowo i najbardziej zaludnionymi sołectwami gminy. Łukowica jest siedzibą administracyjną gminy, stanowiącą centrum społeczno-gospodarcze związane bezpośrednim oddziaływaniem ośrodka gminnego, natomiast Przyszowa zlokalizowana jest w jej bezpośrednim otoczeniu. Z uwagi na to, że stanowią główny ośrodek gminy zaspokajający potrzeby mieszkańców, dominują tutaj funkcje centrotwórcze: administracyjne, usługowe, handlowe, edukacyjne, kulturalne i rekreacyjne, stanowiące potencjały obszaru.

Wyznaczony *podobszar rewitalizacji II* obejmuje swym zasięgiem centralną część sołectwa Młyńczyska, wzdłuż drogi powiatowej K1580. Na tym podobszarze znajdują się takie miejsca i obiekty jak: kościół pw. św. Stanisława Biskupa Męczennika, Szkoła Podstawowa im. I Armii Wojska Polskiego, które mają istotne znaczenie w życiu społecznym i kulturalnym mieszkańców.

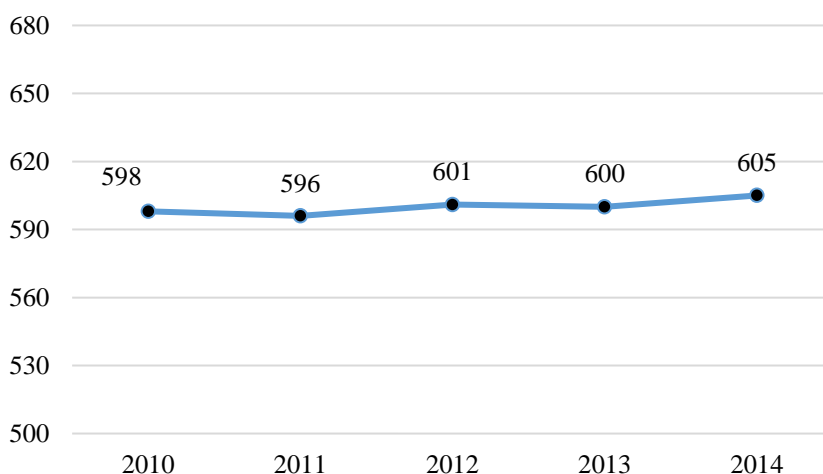
Według danych Urzędu Gminy Łukowica za 2014 rok, stan ludności na wyznaczonym I podobszarze rewitalizacji (zgodnie z faktycznym miejscem zamieszkania) wynosił ogółem 1 510 osób, tj. 15,21% ludności ogółem gminy, natomiast na II podobszarze rewitalizacji – 605 osób, tj. 6,09%. Łącznie wyznaczony obszar rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica obejmował swoim zasięgiem 2 115 mieszkańców (21,3% ludności ogółem gminy). Zgodnie z danymi na wykresie 1, liczba ludności na I podobszarze w latach 2010–2014 systematycznie wzrastała. W przypadku II podobszaru liczba ludności w badanym okresie utrzymywała się na tym samym poziomie (z niewielką tendencją wzrostową), co prezentują dane na wykresie 2. Taka sytuacja świadczy o zwiększającym się kapitale społecznym mieszkańców.

Wykres 1 Liczba ludności na I podobszarze rewitalizacji w latach 2010–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Łukowica

Wykres 2 Liczba ludności na II podobszarze rewitalizacji w latach 2010–2014

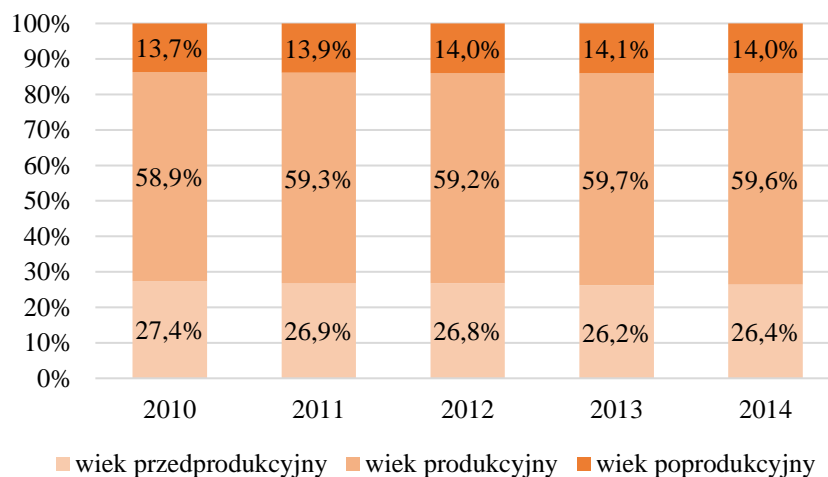

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Łukowica

Procesy demograficzne związane z ruchem naturalnym ludności, takie jak: urodzenia, zgony i migracje wpływają zarówno na liczbę ludności, jak i na jej strukturę wiekową. Analizując udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem na I podobszarze rewitalizacji należy wskazać, że w 2014 roku mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym stanowili 26,4% społeczności, w wieku produkcyjnym 59,6%, natomiast w wieku poprodukcyjnym 14,0% (wykres 3). W przypadku II podobszaru rewitalizacji w badanym okresie było 27,0% mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, 61,3% w wieku produkcyjnym oraz 11,6% w wieku poprodukcyjnym (wykres 4). W porównaniu do średniej dla całej gminy struktura wiekowa mieszkańców obu wyznaczonych podobszarów przedstawiała się w korzystnej proporcji osób w wieku przedprodukcyjnym, co świadczy o dużym kapitale młodych ludzi (wykres 5). Pozwala to na wykorzystanie wysokiej liczby młodych ludzi zamieszkujących obszar rewitalizacji do wyprowadzenia go z sytuacji kryzysowej.

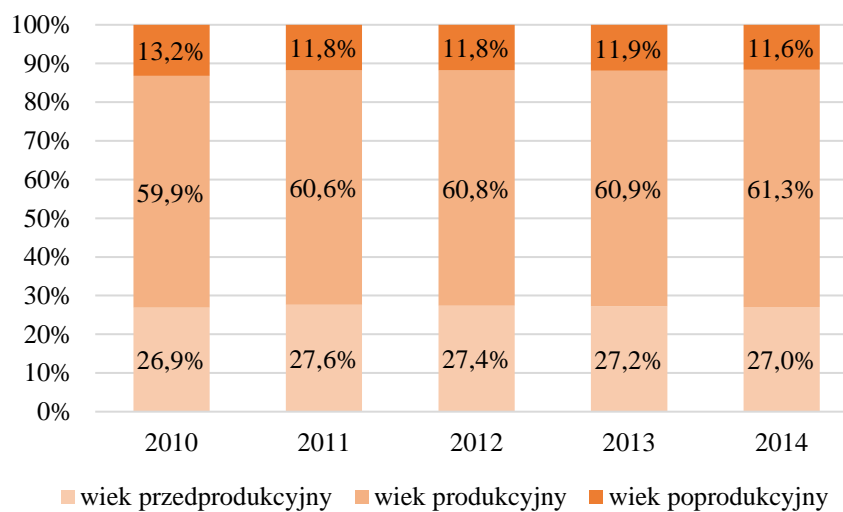
Należy również zaznaczyć, że w ciągu kilkunastu lat będzie można zauważyć pogłębiającą się tendencję wzrostową liczby osób, które przekroczą potencjalny wiek zdolności do pracy, co przy zaniechaniu kompleksowych działań rewitalizacyjnych może spowodować brak odpowiedniej oferty i izolację osób starszych z życia społecznego. Potwierdza to wskaźnik obciążenia demograficznego, odnoszący się do liczby osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającej na każde 100 osób w wieku produkcyjnym, który w 2014 roku dla I podobszaru rewitalizacji wynosił 68, a dla II podobszaru rewitalizacji 63, przy średniej dla całej gminy – 66 osób.

Wykres 3 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem na I podobszarze rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica w latach 2010–2014

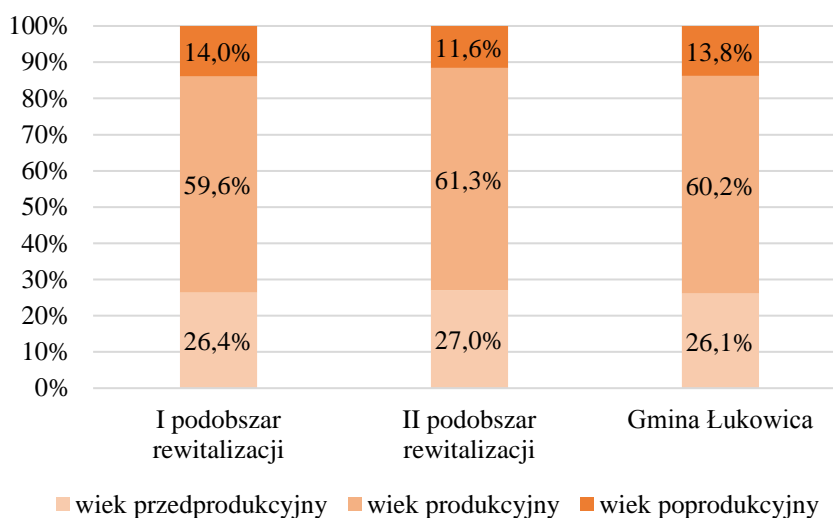
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Łukowica

Wykres 4 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem na II podobszarze rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica w latach 2010–2014

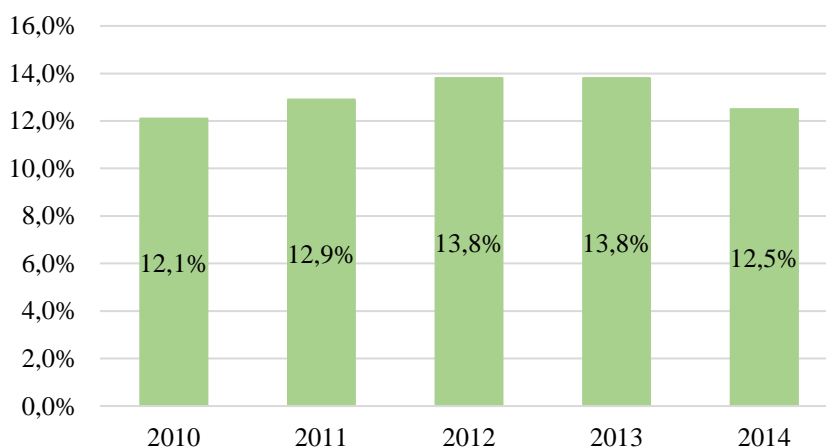
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Łukowica

Wykres 5 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem w 2014 r. – porównanie średnich dla podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica

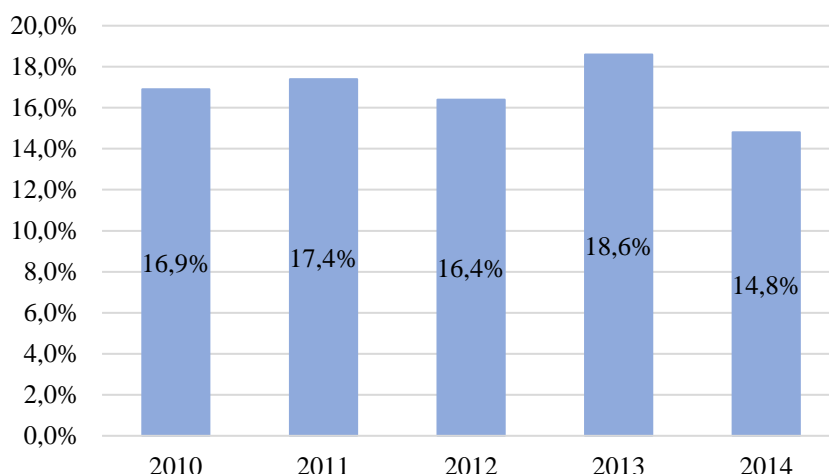
Procesy demograficzne wpływające na strukturę wiekową mieszkańców podobszarów rewitalizacji bezpośrednio wiążą się z sytuacją na rynku pracy. Z uwagi na rolniczy i sadowniczy charakter gminy, tereny te charakteryzują się niedostosowaniem w strukturze kompetencji oraz kwalifikacji, wynikającym z obecnego systemu i kierunku kształcenia młodych ludzi. Wpływa to również na poziom bezrobocia. W latach 2010–2014 odsetek osób bezrobotnych zamieszkujących I podobszar rewitalizacji wahał się na poziomie 12–14% (wykres 6), natomiast w przypadku II podobszaru rewitalizacji utrzymywał się zróżnicowanym poziomie 15–19% (wykres 7). Analizując wartości ww. wskaźnika na tle średniej gminy w 2014 roku (13,2%) – wskaźnik utrzymywał się na wyższym poziomie na II podobszarze – 14,8% oraz był niższy na I podobszarze, ponieważ wynosił 12,5% (wykres 8).

Wykres 6 Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym na I podobszarze rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica w latach 2010–2014

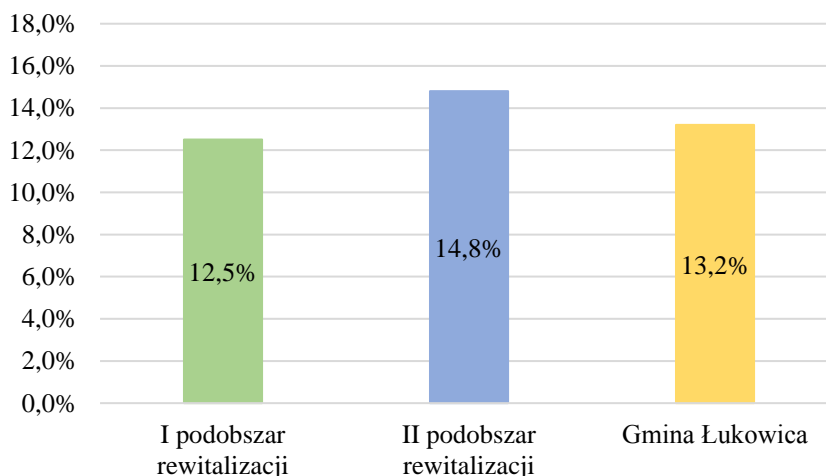
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Limanowej

Wykres 7 Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym na II podobszarze rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica w latach 2010–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Limanowej

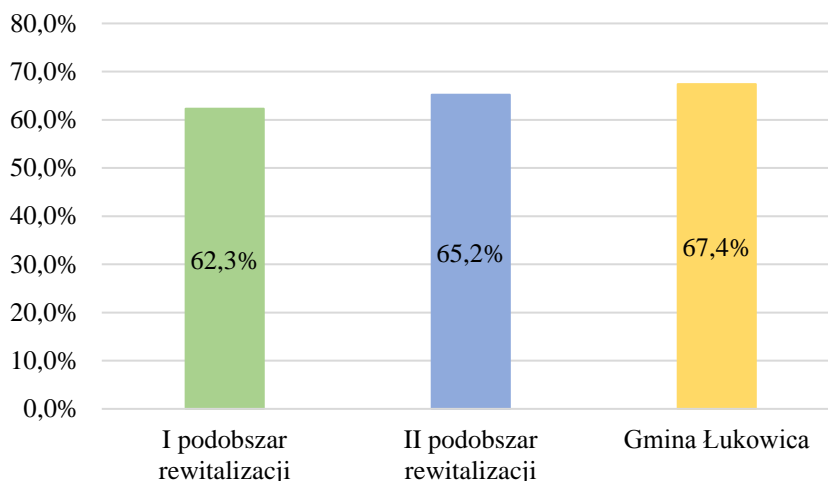
Wykres 8 Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym w 2014 r. – porównanie średniej dla podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Limanowej

Należy zwrócić również uwagę na fakt, iż zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Limanowej, znaczną część osób pozostających bez pracy na obszarze rewitalizacji w 2014 roku stanowiły osoby długotrwale bezrobotne – 62,3% (I podobszar rewitalizacji) i 65,2% (II podobszar rewitalizacji). Odsetki te kształtowały się na niższym poziomie na tle średniej dla gminy, która wynosiła aż 67,4% (wykres 9). Wysokie wskaźniki długotrwałego bezrobocia są spowodowane rolniczym i sadowniczym charakterem terenu, czego następstwem jest niedostosowanie kompetencji i kwalifikacji mieszkańców do potrzeb lokalnego rynku pracy oraz ich „wyuczona bezradność”.

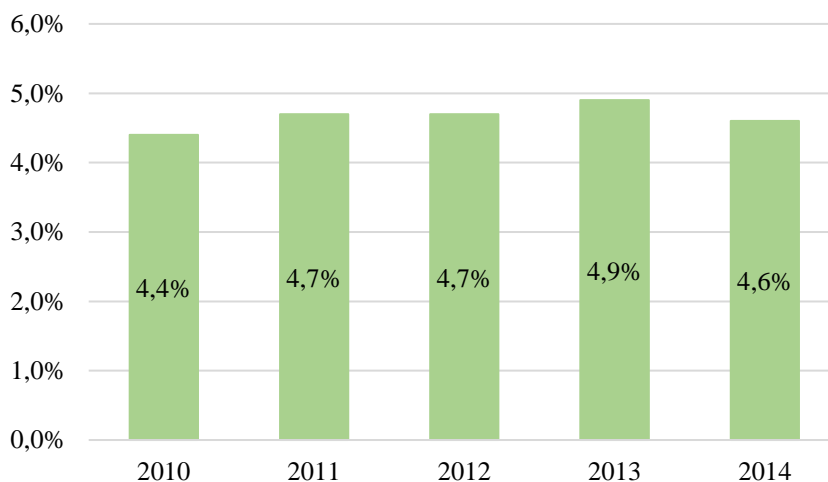
Wykres 9 Udział osób długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem w 2014 r. – porównanie średniej dla podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Limanowej

Kryterium poziomu ubóstwa i skali problemów społecznych na podobszarach rewitalizacji zostało zmierzone przy pomocy wskaźnika „udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem”. Zgodnie z danymi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łukowicy w latach 2010–2014 na I podobszarze rewitalizacji wskaźnik utrzymywał się na podobnym poziomie – w 2014 roku wyniósł 4,6% (wykres 10). Wartość ta była niższa od średniej dla gminy, która wynosiła w badanym okresie – 5,7% (wykres 12).

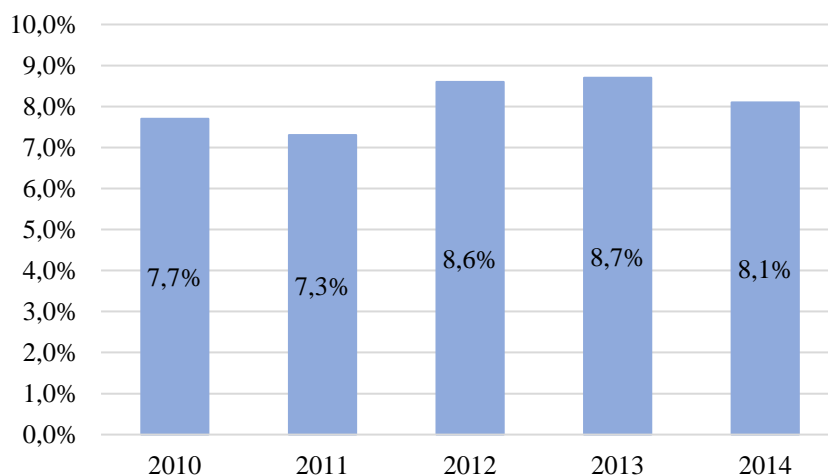
Wykres 10 Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem na I podobszarze rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica w latach 2010–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łukowicy

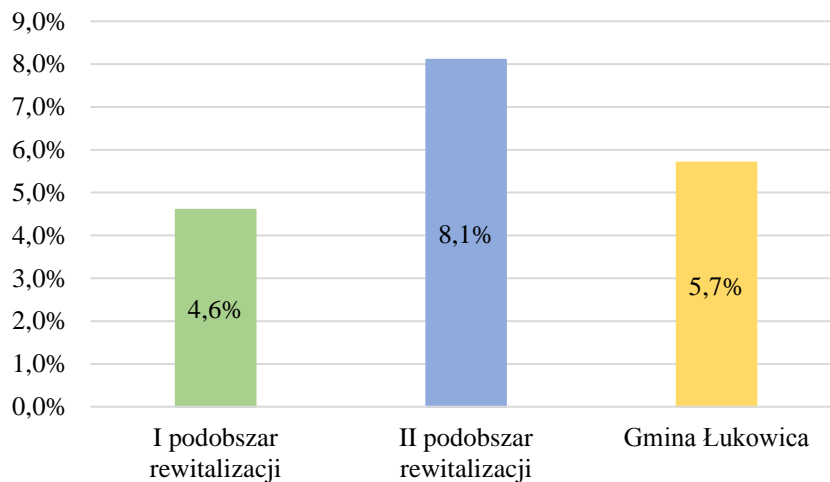
W odniesieniu do II podobszaru rewitalizacji wartość ww. wskaźnika w latach 2010–2014 wahała się, utrzymując się w 2014 roku na znacznie wyższym poziomie – 8,1% (wykres 11) w porównaniu do średniej dla gminy – 5,7% (wykres 12).

Wykres 11 Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem na II podobszarze rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica w latach 2010–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łukowicy

Wykres 12 Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem w 2014 r. – porównanie średniej dla podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łukowicy

Negatywne zjawiska społeczne występują wewnątrz podobszarów rewitalizacji z różną intensywnością i nieco inne są także ich przyczyny. Nie zmienia to faktu, że rozproszenie koncentracji problemów społecznych wpływa na jakość życia całej społeczności zamieszkującej na tym obszarze i osób korzystających z różnych usług czy aktywności na jego terenie.

Z zestawienia danych w tabelach 3 i 4 wynika, że największymi problemami społecznymi, biorąc pod uwagę pomoc mieszkańcom obu podobszarów rewitalizacji udzieloną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łukowicy na przestrzeni lat 2010–2014 – było przede wszystkim bezrobocie i ubóstwo, ale także niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba.

Tabela 3 Najczęstsze powody korzystania ze świadczeń na I podobszarze rewitalizacji w latach 2010–2014 (liczba osób, którym przyznano świadczenie z danego powodu na 1 000 mieszkańców)

Lp.	Nazwa wskaźnika	Najczęstsze powody korzystania ze świadczeń w poszczególnych latach					Średnia dla gminy
		2010	2011	2012	2013	2014	
1.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 000 mieszkańców	9	8	8	9	9	25
2.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1 000 mieszkańców	28	31	32	34	31	30
3.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 1 000 mieszkańców	8	8	7	7	8	10
4.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1 000 mieszkańców	7	6	5	5	5	6
5.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1 000 mieszkańców	2	3	2	2	1	1
6.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie na 1 000 mieszkańców	0	0	0	0	0	0
7.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1 000 mieszkańców	0	0	0	1	1	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łukowicy

Tabela 4 Najczęstsze powody korzystania ze świadczeń na II podobszarze rewitalizacji w latach 2010–2014 (liczba osób, którym przyznano świadczenie z danego powodu na 1 000 mieszkańców)

Lp.	Nazwa wskaźnika	Najczęstsze powody korzystania ze świadczeń w poszczególnych latach					Średnia dla gminy
		2010	2011	2012	2013	2014	
1.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 000 mieszkańców	49	41	42	50	43	25
2.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1 000 mieszkańców	45	43	54	50	45	30
3.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 1 000 mieszkańców	8	6	6	4	6	10
4.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1 000 mieszkańców	6	4	6	4	6	6
5.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1 000 mieszkańców	0	0	0	0	0	1
6.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie na 1 000 mieszkańców	0	0	0	0	0	0
7.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1 000 mieszkańców	0	0	0	0	0	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łukowicy

Bezrobocie jako zjawisko społeczne ma znaczący wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka, zwłaszcza w przypadku długookresowości. Pierwsze odczuwalne skutki wiążą się z naturą ekonomiczną – utratą źródła utrzymania, idącym za tym ubożeniem, a w dalszej kolejności problemami społecznymi czy nawet z przestępczością. Może też prowadzić do rozpadu rodziny czy przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji do dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Ubóstwo rozumiane jest jako uzyskiwanie dochodów poniżej ustawowego kryterium dochodowego, które oscyluje na granicy minimum egzystencji określonego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych – w 2014 roku ustalone zostało na poziomie 544 zł dla osoby samotnie gospodarującej oraz 457 zł dla osoby w rodzinie¹⁹. Ubóstwo jest wynikiem głównie bezrobocia, niepełnosprawności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego, a także uzależnień.

¹⁹ Strona internetowa Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych, ipiss.com.pl/?zaklady=minimum-egzystencji-2, inf. z dnia 05.04.2017.

Zarówno niepełnosprawność jak i długotrwała choroba dezorganizują życie osoby oraz jej rodziny, a natężenie zjawiska nasila się wraz z wiekiem. Choroba może całkowicie sparaliżować aktywność społeczną i zawodową osoby, w wyniku czego wycofuje się ona na margines życia społecznego. Często prowadzi to do ograniczeń w prawidłowym i samodzielnym funkcjonowaniu oraz zubożenia, a tym samym wymaga wsparcia innych osób i instytucji.

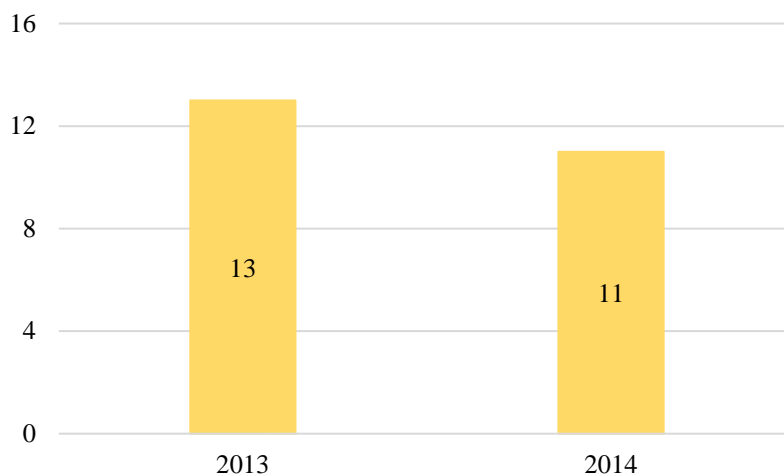
Najważniejsze problemy społeczne zidentyfikowane na terenie obu podobszarów rewitalizacji są ze sobą ściśle powiązane, np. bezrobocie powoduje utratę środków na utrzymanie doprowadzając do ubóstwa, a jednocześnie pogłębia i nawarstwia inne problemy, takie jak izolację społeczną bądź uzależnienia. Bardzo często powodem przyznawania pomocy jest występowanie kilku przyczyn jednocześnie.

W związku z powyższym należy podjąć kompleksowe działania społeczne na obu podobszarach rewitalizacji, służące rozwiązaniu zidentyfikowanych problemów społecznych, doprowadzając do włączenia społecznego oraz integracji i aktywizacji mieszkańców. Zaplanowanie działań społecznych o charakterze wyprzedzającym będzie miało na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców co do możliwości partycypacyjnego współdecydowania o podobszarach objętych Gminnym Programem Rewitalizacji.

Kolejnym istotnym czynnikiem oceny skali rozwiązywania różnych problemów społecznych w rewitalizacji jest stan bezpieczeństwa publicznego. Z uwagi na brak agregacji danych statystycznych do poziomu poszczególnych sołectw, a tym samym możliwości pozyskania danych wyłącznie dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji, w ocenie bezpieczeństwa publicznego posłużono się dostępnymi danymi dla całej gminy na lata 2013–2014 przekazanymi przez Komendę Wojewódzką Policji w Krakowie (wykres 13). W latach 2010–2012 dane statystyczne były gromadzone w Policyjnym Systemie Statystyki Przestępczości Temida według jednostek organizacyjnych policji, na terenie których popełniono przestępstwo. Zasięg terytorialny tych jednostek zmieniał się na przestrzeni lat i nie zawsze pokrywał się z obszarem gminy lub obejmował kilka gmin. Dane z zakresu przestępczości dla całej gminy za 2014 rok zestawiono również ze średnią dla powiatu limanowskiego, województwa małopolskiego oraz Polski (wykres 14). Analiza i porównanie wartości wskaźnika dla Gminy Łukowica dotyczącego „liczby przestępstw stwierdzonych przez Policję na 1 000 mieszkańców” ze średnimi dla ww. jednostek terytorialnych wskazuje na pozytywną sytuację w zakresie stanu bezpieczeństwa publicznego.

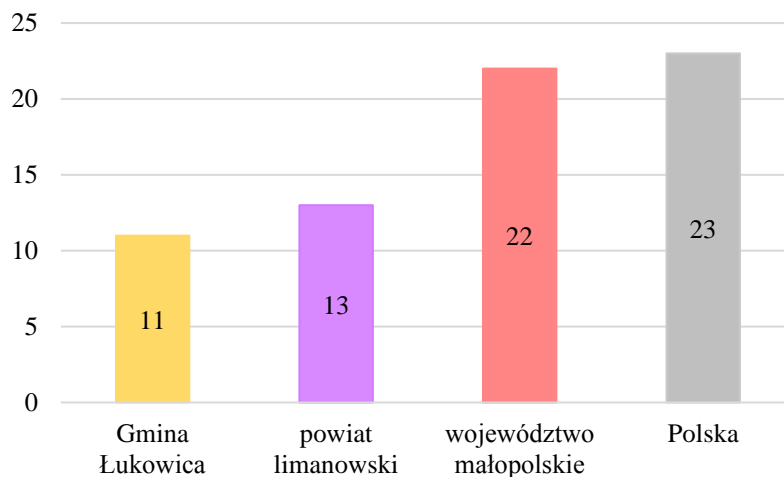
Popelniane przestępstwa i wykroczenia mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność lokalną, dlatego istotne jest prowadzenie adekwatnych działań prewencyjnych i operacyjnych we współpracy z Posterunkiem Policji w Łukowicy, zmierzających do zapewniania bezpieczeństwa oraz porządku publicznego mieszkańców (w szczególności na obszarach problemowych).

Wykres 13 Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję na 1 000 mieszkańców na terenie Gminy Łukowica w latach 2013–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie

Wykres 14 Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję na 1 000 mieszkańców w 2014 r. – porównanie średniej dla Gminy Łukowica, powiatu limanowskiego, województwa małopolskiego i Polski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie

Zasadniczą rolę w podniesieniu jakości zasobów ludzkich, a tym samym rozwiązywaniu problemów występujących na obszarze rewitalizacji pełni jakość i poziom edukacji, rozumianej jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy i umiejętności. W związku z tym istotne jest, aby lokalna społeczność miała równy dostęp do wiedzy przez całe życie i usługa ta świadczona była na wysokim poziomie.

Jednym ze wskaźników przedstawiających jakość i efekty kształcenia na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji są wyniki uzyskane ze sprawdzianu szóstoklasistów oraz wybranych części egzaminu gimnazjalnego, sprawdzające wiedzę i umiejętności uczniów kończących dany poziom nauczania.

W granicach I podobszaru funkcjonują: Szkoła Podstawowa im. Marii Skłodowskiej-Curie w Łukowicy, Gimnazjum im. Michała Sędziwoja w Łukowicy oraz Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Marii Konopnickiej i Gimnazjum – wchodzące w skład Zespołu Szkół w Przyszowej. Na terenie II podobszaru zlokalizowana jest Szkoła Podstawowa im. I Armii Wojska Polskiego w Młyńczyskach. W związku z tym przeanalizowano średnie % wyniki dla szkół podstawowych w latach 2010–2016 oraz porównano je ze średnią wartością w badanym okresie dla Gminy Łukowica, powiatu limanowskiego, województwa małopolskiego i Polski (tabela 5). Przeanalizowano również średnie % wyniki z wybranych części egzaminu gimnazjalnego z podobszaru rewitalizacji w 2016 r. i porównano je do średnich wyników Gminy Łukowica, powiatu limanowskiego i województwa małopolskiego (tabela 6).

Tabela 5 Średnie % wyniki z ze sprawdzianu w 6 klasie szkoły podstawowej w latach 2010–2016 – porównanie średniej szkół podstawowych z podobszarów rewitalizacji, Gminy Łukowica, powiatu limanowskiego i województwa małopolskiego

Szkoła/jednostka terytorialna	Średnie % wyniki w poszczególnych latach						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
I PODOBSZAR REWITALIZACJI Szkoła Podstawowa im. Marii Skłodowskiej-Curie w Łukowicy	71	72	61	65	65	71	64
I PODOBSZAR REWITALIZACJI Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Marii Konopnickiej w Przyszowej	63	68	51	55	56	61	51
II PODOBSZAR REWITALIZACJI Szkoła Podstawowa im. I Armii Wojska Polskiego w Młyńczyskach	63	65	52	63	64	71	61
Gmina Łukowica	65	69	59	63	66	69	61
powiat limanowski	62	64	55	59	64	67	63
województwo małopolskie	64	65	59	63	66	70	66

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie, oke.krakow.pl

Tabela 6 Średnie % wyniki z wybranych części egzaminu gimnazjalnego w 2016 r. – porównanie średniej gimnazjów z I podobszaru rewitalizacji, Gminy Łukowica, powiatu limanowskiego i województwa małopolskiego

Nazwa przedmiotu	Średnie % wyniki				
	I podobszar rewitalizacji		Gmina Łukowica	powiat limanowski	województwo małopolskie
	Gimnazjum im. Michała Sędziwoja w Łukowicy	Gimnazjum w Przyszowej			
Język polski	70	67	69	70	72
Historia i wiedza o społeczeństwie	61	55	58	58	59
Matematyka	53	50	52	52	53
Przedmioty przyrodnicze	53	54	54	52	54
Język angielski (poziom podstawowy)	57	50	54	58	65
Język angielski (poziom rozszerzony)	38	33	36	38	45

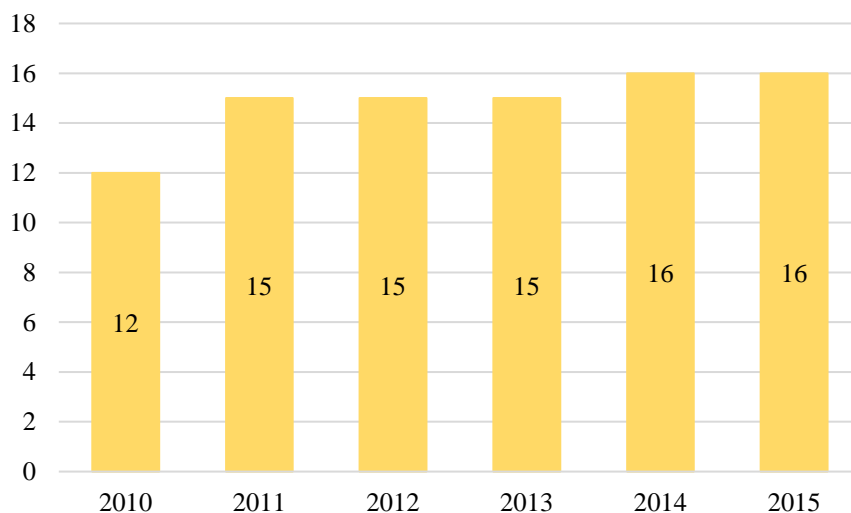
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie, oke.krakow.pl

Biorąc pod uwagę średnie % wyniki wszystkich szkół podstawowych zlokalizowanych na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji (tabela 5) należy wskazać, że na przestrzeni lat 2010–2016 najlepsze wyniki oraz wyższe od średniej gminy uzyskiwali uczniowie Szkoły Podstawowej im. Marii Skłodowskiej-Curie w Łukowicy (I podobszar rewitalizacji), co świadczy o wysokiej jakości kształcenia w tej placówce. Uczniowie pozostałych szkół uzyskiwali w badanym okresie zróżnicowane wyniki, które utrzymywały się na poziomie niższym lub zbliżonym do średniej dla gminy, co wskazuje na niewystarczający poziom edukacji i potrzebę przeprowadzenia działań w zakresie zapewniania pozalekcyjnych form wsparcia. Jedynie wyższe wyniki zanotowała w 2015 roku – Szkoła Podstawowa im. I Armii Wojska Polskiego w Młyńczyskach (II podobszar).

W przypadku średnich wyników z egzaminu gimnazjalnego w 2016 roku na I podobszarze rewitalizacji to wypadły one korzystnie w przypadku Gimnazjum im. Michała Sędziwoja w Łukowicy, ponieważ były wyższe od średniej dla gminy (za wyjątkiem przedmiotów przyrodniczych). Porównując natomiast wyniki uczniów Gimnazjum w Przyszowej to kształtowały się one tylko niewiele poniżej lub na tym samym poziomie co średnia dla gminy. Jest to sytuacja wymagająca interwencji w zakresie podnoszenia kompetencji kluczowych uczniów (zwłaszcza w zakresie przedmiotów przyrodniczych czy matematyki).

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego oraz jedną z form aktywności lokalnej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w umacnianiu więzi społecznych i organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają możliwości rozwoju społecznego. Aktywność mieszkańców i ich zaangażowanie w sprawy lokalne obrazuje wskaźnik liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców w latach 2010–2015. Od 2011 roku wzrosła liczba organizacji społecznych działających na terenie gminy (wykres 15). Na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji zarejestrowanych jest 11 organizacji pozarządowych (według stanu na koniec 2016 roku). Pomimo tego, że część organizacji funkcjonujących na terenie gminy nie posiada siedziby w granicach podobszarów rewitalizacji, to poprzez zasięg swojej działalności i aktywności oddziałuje na jego mieszkańców. Rozmieszczenie organizacji pozarządowych zarejestrowanych w granicach wyznaczonych podobszarów rewitalizacji przedstawia mapa 5.

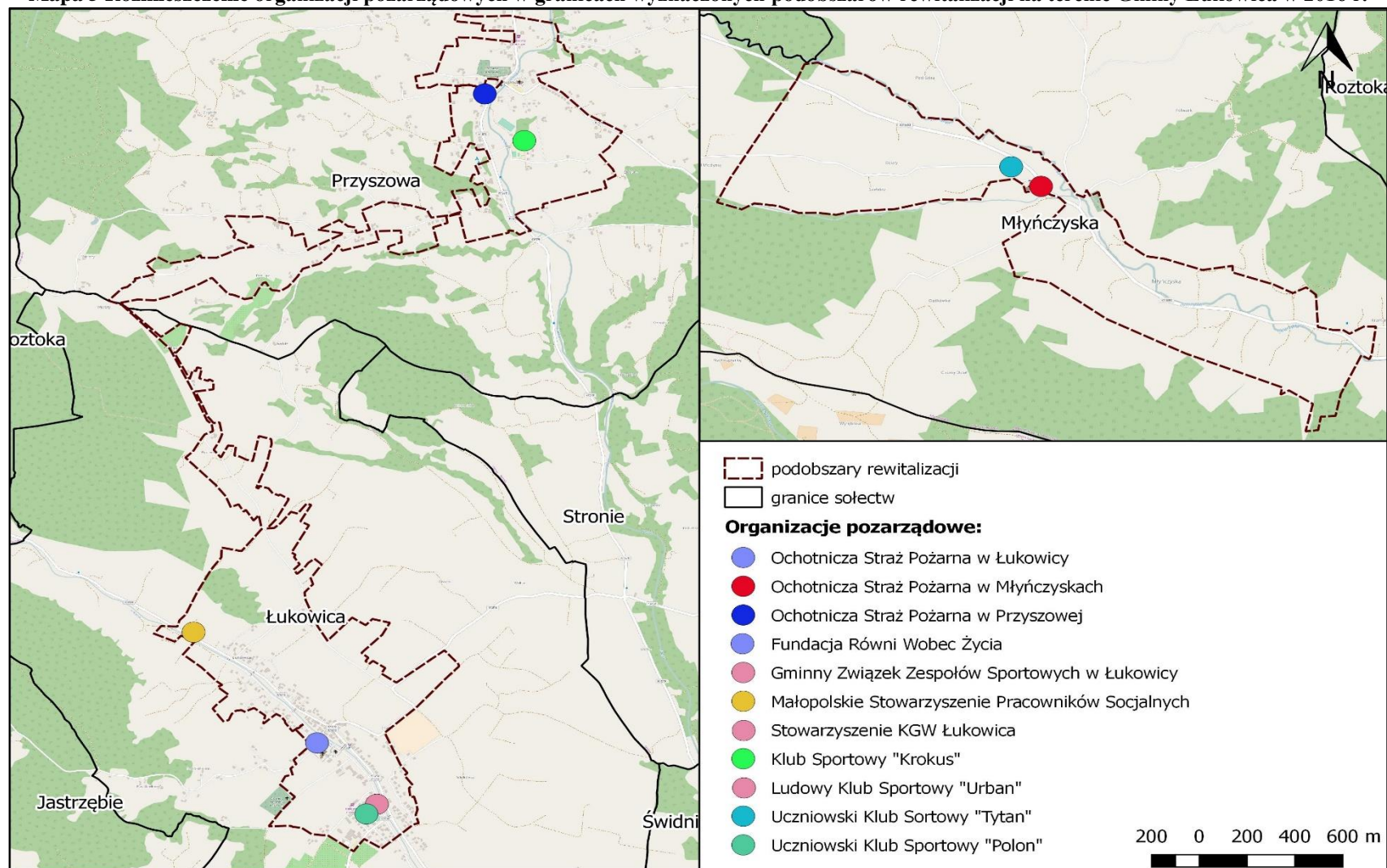
Wykres 15 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na 10 tys. mieszkańców w Gminie Łukowica w latach 2010–2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Pomimo tego, że zwiększa się działalność organizacji na terenie gminy, to nadal występuje niewystarczająca aktywność społeczna i integracja mieszkańców, która prowadzi do słabego zaangażowania w sprawy lokalne i małej liczby „oddolnych” inicjatyw lokalnych.

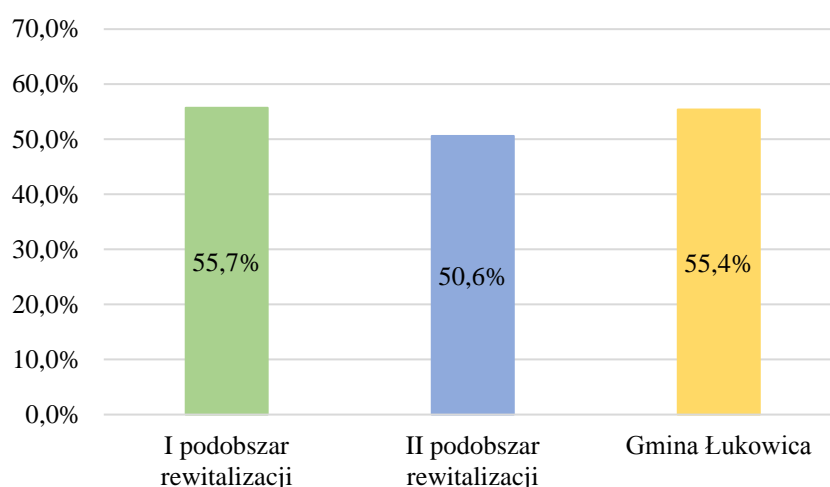
Mapa 5 Rozmieszczenie organizacji pozarządowych w granicach wyznaczonych podobszarów rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica w 2016 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Łukowica i Starostwa Powiatowego w Limanowej, organizacje.powiat.limanowa.pl

Podobszary rewitalizacji, obok dużego nasilenia różnych problemów społecznych związanych z aktywnością społeczną i obywatelską, odznaczają się także niedostatecznym udziałem w życiu publicznym. Średnia frekwencja w wyborach władz samorządowych w 2014 roku na wyznaczonym I podobszarze rewitalizacji kształtowała się na poziomie 55,7% i była tylko niewiele wyższa od średniej dla Gminy Łukowica, która wynosiła 55,4%. W przypadku II podobszaru rewitalizacji średnia frekwencja była niższa w porównaniu do średniej dla gminy i wynosiła tylko 50,6% (wykres 16).

Wykres 16 Średnia % frekwencja w wyborach władz samorządowych 2014 r. – porównanie średniej dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica

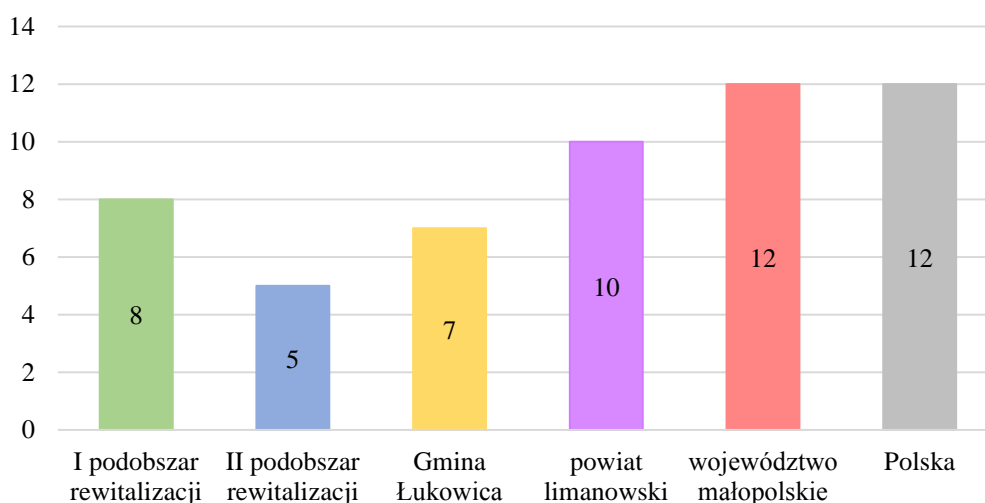
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Łukowica

Wyznaczone do rewitalizacji podobszary obejmują swoim zasięgiem centrum sołectw Łukowica, Przyszowa i Młyńczyska, skupiających życie społeczno-gospodarcze. Ze względu na swoją lokalizację koncentrują się na nich obiekty publiczne, usługowe, handlowe itd. Pomimo tego, identyfikuje się tylko niewiele wyższą liczbę zarejestrowanych działalności gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na terenie I podobszaru rewitalizacji (8) oraz niższą liczbę na terenie II podobszaru rewitalizacji (5) w porównaniu do średniej całej gminy (7), co świadczy o niedostatecznej przedsiębiorczości mieszkańców (wykres 17). Należy również zauważyć, że rozwój gospodarczy na terenie gminy jest niedostateczny, na co wskazują znacznie niższe wartości ww. wskaźnika dla podobszarów rewitalizacji w odniesieniu do średniej dla powiatu limanowskiego (10), województwa małopolskiego (12) i Polski (12).

Wskaźnik dotyczący „liczby jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców” (wykres 18), wynoszący w 2014 roku na I podobszarze rewitalizacji

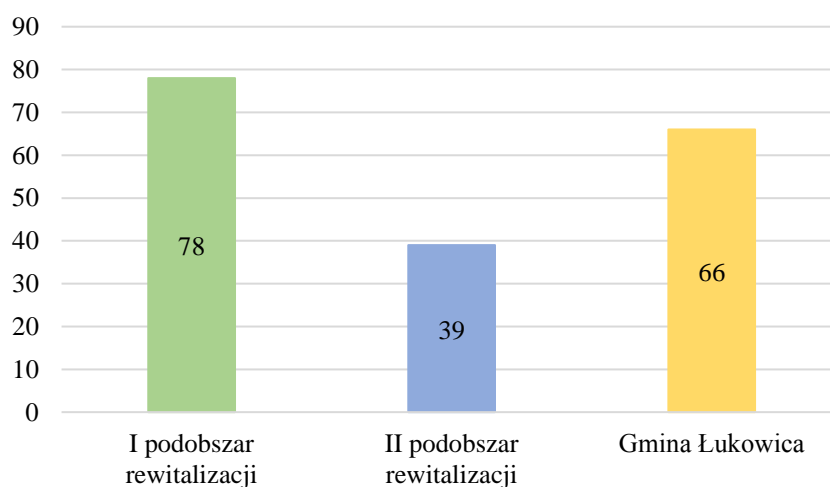
78 (przy średniej dla gminy 66) potwierdza, że mieszkańcy chętniej rejestrują działalności gospodarcze na tym terenie, ponieważ sołectwa wchodzące w skład niniejszego podobszaru są centrum społeczno-gospodarczym gminy oraz zamieszkuje je największa liczba mieszkańców. Z porównania wartości tego wskaźnika dla II podobszaru rewitalizacji (39) ze średnią dla gminy wynika, że sytuacja kształtuje niekorzystnie. Pomimo tego, że II podobszar rewitalizacji zlokalizowany jest wzdłuż drogi powiatowej K1580 rejestruje się tu mniej działalności niż średnio w gminie.

Wykres 17 Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2014 r. – porównanie średniej dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Łukowica

Wykres 18 Liczba jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w 2014 r. – porównanie średniej dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Łukowica

Większość mieszkańców gminy (w tym podobszarów rewitalizacji) utrzymuje się z pracy w rolnictwie. Łukowica jest gminą typowo rolniczą, z niewielką przewagą upraw sadowniczych (sady jabłoniowe i śliwowe). Największym potencjałem tych terenów jest produkt lokalny wpisany na listę produktów tradycyjnych w dniu 27.11.2006 r. – *Łukowicka Śliwka Suszona*, której suszenie odbywa się już co najmniej od 100 lat²⁰.

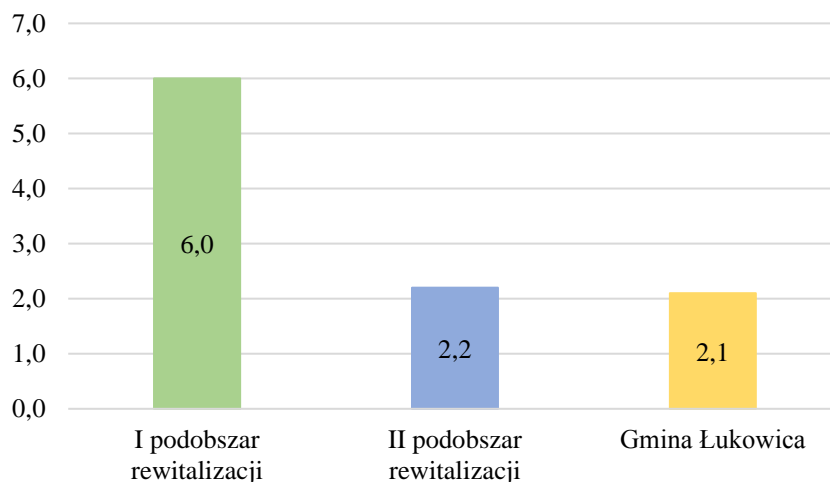
Działalności gospodarcze prowadzone przez mieszkańców ukierunkowane są w różnych dziedzinach. Wiodącą branżą są usługi budowlane i remontowe. Dobrze rozwiniętą jest sieć placówek handlowych, tj. sklepy spożywcze i przemysłowe. Znajduje się tu również zakład przetwórczy owoców i warzyw. Pozostałe branże działalności gospodarczej to: usługi w zakresie tartacznictwa, blacharstwa i lakiernictwa samochodowego, RTV, szklarstwa, malarstwa, stolarstwa itp. Nie występują na terenie gminy (w tym podobszarów rewitalizacji) podmioty gospodarcze z udziałem kapitału zagranicznego. Na obu podobszarach rewitalizacji rozwija się głównie działalność produkcyjno-usługowa o charakterze rzemieślniczym. Podmioty w tej działalności są niewielkie. Dominują firmy jednoosobowe lub spółki cywilne, składające się z niewielkiej liczby pracowników.

W związku z powyższą sytuacją działania rewitalizacyjne powinny obejmować m.in.: tworzenie warunków do rozwoju już istniejących działalności gospodarczych, a także tworzyć przyjazny klimat (np. ulgi podatkowe) do inwestowania na podobszarach rewitalizacji, ponieważ brak jest kompleksowego systemu wspierania przedsiębiorczości. To właśnie działania w sferze gospodarczej umożliwiają przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym poprzez kooperację lokalnych przedsiębiorców, a co za tym idzie – wzmocnienie kapitału społecznego lokalnej społeczności. Konieczne jest włączenie lokalnych przedsiębiorców w proces rewitalizacji jako ważnego elementu warunkującego jego powodzenie.

Kolejną sferą poddaną pogłębionej diagnozie jest sfera przestrzenno-funkcjonalna. W odniesieniu do niej przeanalizowany został wskaźnik dotyczący „powierzchni terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną (km²) przypadającej na 1 000 mieszkańców” na obu podobszarach rewitalizacji w porównaniu do średniej dla gminy w 2014 roku (wykres 19).

²⁰ Strona internetowa Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, minrol.gov.pl/Jakosc-zywnosci/Produkty-regionalne-i-tradycyjne/Lista-produktow-tradycyjnych/woj.-malopolskie/Lukowicka-sliwka-suszona, inf. z dnia 10.04.2017.

Wykres 19 Powierzchnia terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną (km²) przypadająca na 1 000 mieszkańców w 2014 r. – porównanie średniej dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Łukowica

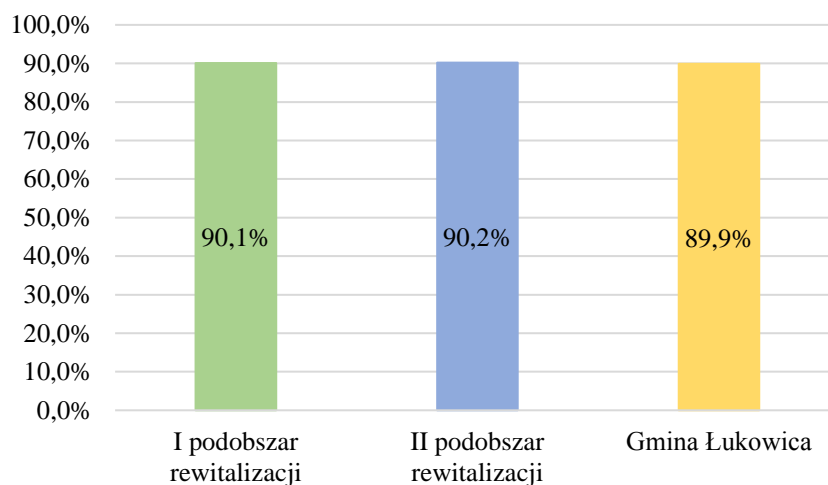
Na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji tereny przeznaczone na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną skupiają się głównie w centrum sołectw wokół budynków użyteczności publicznej. Pomimo większej powierzchni tego typu terenów od średniej dla gminy to nadal zauważa się niedostateczną ilość miejsc rekreacyjno-wypoczynkowych i sportowych, które mogłyby urozmaicać czas mieszkańcom w różnych grupach wiekowych poprzez stałą dostępność zróżnicowanej i atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego, przyczyniając się do przeciwdziałania patologiom społecznym. Problemy w tym zakresie wskazywali mieszkańcy podczas przeprowadzonych spotkań warsztatowych. Tym samym konieczne jest przeprowadzenie działań zmierzających do zagospodarowania przestrzeni publicznych i ich adaptację na cele społeczne oraz modernizacji istniejących budynków o zróżnicowanych funkcjach na rzecz aktywności mieszkańców.

W związku z tym, że na podobszarach rewitalizacji koncentruje się działalność administracyjna, edukacyjna czy gospodarcza, znaczna część budynków mieszkalnych, tj. ok. 90% ogółu posiada dostęp do dróg asfaltowych (wykres 20). Jednak analizując udział długości dróg nieutwardzonych w ogólnej długości dróg w 2014 roku to należy stwierdzić, że na terenie obu podobszarów ich udział wynoszący ok. 6,8% jest większy w porównaniu do średniej dla gminy – 4,2% (wykres 21).

Brak odpowiedniej infrastruktury drogowej utrudnia części mieszkańcom bezpieczny dostęp do podstawowych usług publicznych, w szczególności szkół, a także opieki medycznej. Niedostępność dróg asfaltowych jest szczególnym utrudnieniem dla osób

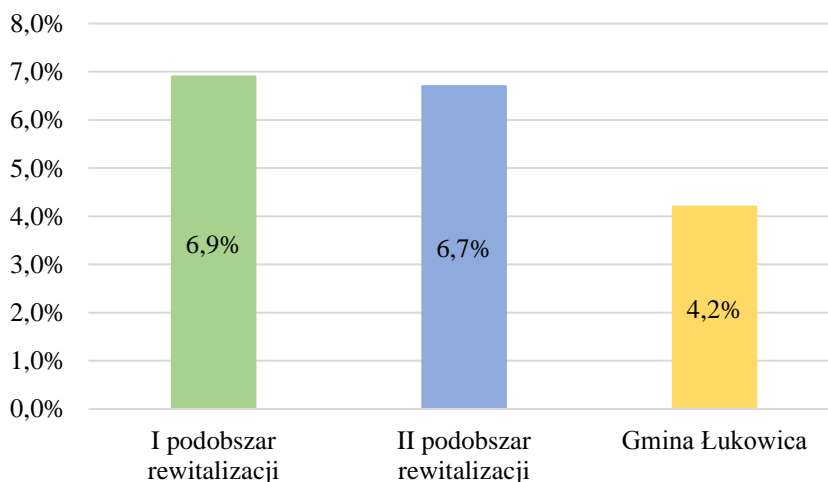
starszych, chorych i niepełnosprawnych, które bez dostępu do odpowiednich warunków komunikacyjnych ulegają wykluczeniu społecznemu. Niezbędne są działania mające na celu zwiększenie funkcjonalności oraz dostępności komunikacyjnej mieszkańców podobszarów rewitalizacji poprzez rozbudowę i modernizację istniejącej sieci dróg, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb pieszych. W celu zwiększenia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców zasadny jest również montaż energooszczędnego oświetlenia.

Wykres 20 Udział budynków mieszkalnych mających bezpośredni dostęp do dróg asfaltowych w liczbie budynków ogółem w 2014 r. – porównanie średniej dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Łukowica

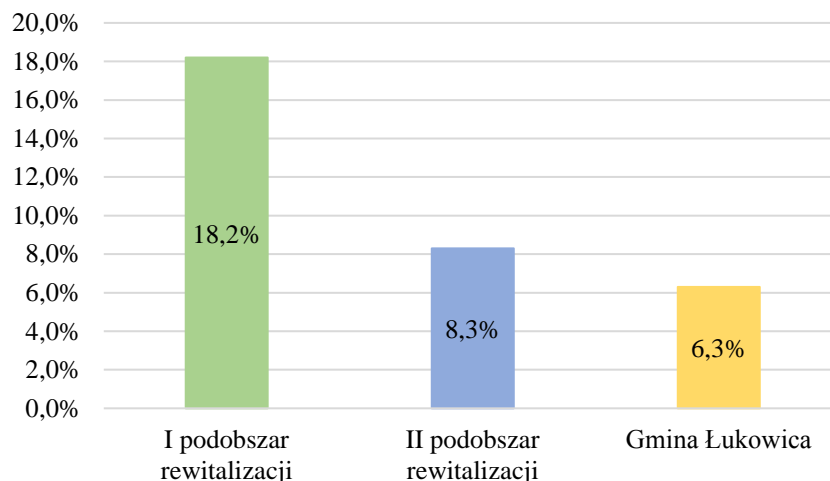
Wykres 21 Udział długości dróg nieutwardzonych w ogólnej długości dróg w 2014 r. – porównanie średniej dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Łukowica

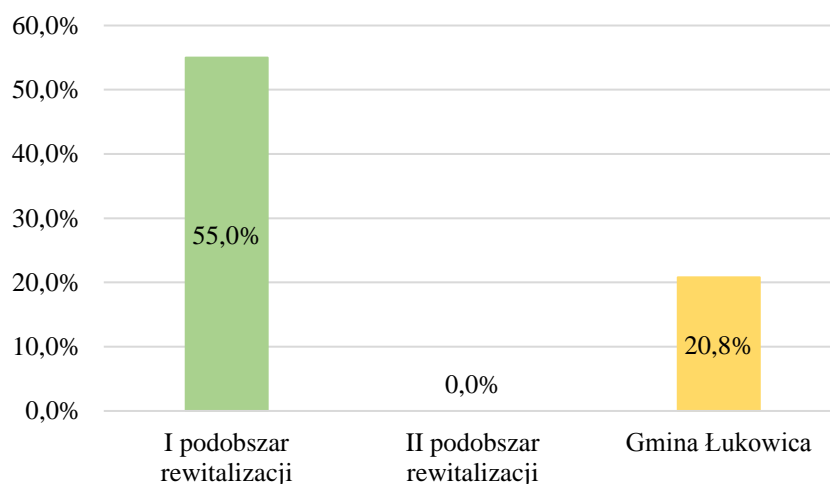
Kolejnymi wskaźnikami obrazującymi sytuację na podobszarach rewitalizacji w zakresie wyposażenia w sieci infrastruktury komunalnej są: udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej (wykres 22) i sieci kanalizacyjnej (wykres 23) w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych.

Wykres 22 Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych w 2014 r. – porównanie średniej dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Łukowica

Wykres 23 Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych w 2014 r. – porównanie średniej dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica

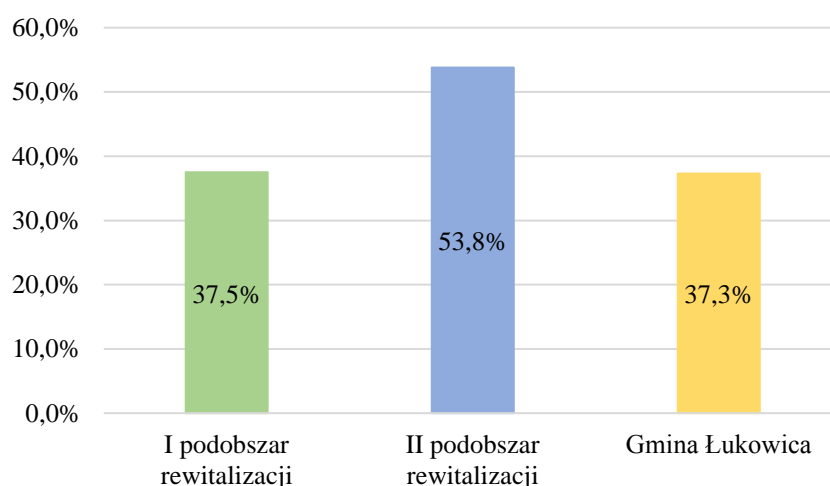

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Łukowica

Według stanu z 2014 roku na wyznaczonym I podobszarze rewitalizacji 18,2% budynków, natomiast na II podobszarze rewitalizacji zaledwie 8,3% budynków posiadało podłączenie do sieci wodociągowej. Pomimo tego, że są to wartości wyższe od średniej dla gminy, która wynosiła tylko 6,3%, to jest to sytuacja niekorzystna, wpływająca na warunki życia na tych terenach. Lepiej kształtuje się sytuacja w zakresie sieci kanalizacyjnej na I podobszarze rewitalizacji, ponieważ 55% wszystkich budynków było do niej podłączonych. Na II podobszarze rewitalizacji żaden z budynków mieszkalnych nie miał dostępu do kanalizacji. Powyższa sytuacja świadczy o znaczących brakach w zakresie wyposażenia obszaru rewitalizacji w podstawową infrastrukturę komunalną.

Stan techniczny zabudowy mieszkaniowej zlokalizowanej na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji przedstawia „udział budynków wybudowanych przed 1989 rokiem w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych” (wykres 24). Porównanie wartości tego wskaźnika w 2014 roku dla obu podobszarów rewitalizacji wskazuje, że na ich terenie znajduje się więcej budynków, które powstały przed 1989 rokiem niż średnio w gminie. Jest to bezpośrednio powiązane z ich gorszym stanem technicznym i postępującą degradacją techniczną, co wymaga podjęcia działań remontowych i modernizacyjnych (w tym termomodernizacji).

Wykres 24 Udział budynków wybudowanych przed 1989 rokiem w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w 2014 r. – porównanie średniej dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Łukowica

Stan techniczny zabudowy jest szczególnie istotny, ponieważ infrastruktura techniczna oraz zasoby i warunki mieszkaniowe determinują w znacznym stopniu jakość życia mieszkańców. Stan wyposażenia w infrastrukturę przesądza o kosztach inwestycyjnych rewitalizacji danego obszaru. Im wyższy jest stopień rozwoju infrastruktury technicznej, tym lepsze są warunki do przeprowadzenia zaplanowanych w jej zakresie zadań.

Na wyznaczonym I podobszarze rewitalizacji zlokalizowane są również obiekty dziedzictwa kulturowego (zabytki wpisane do Rejestru Zabytków Nieruchomych Województwa Małopolskiego według stanu na dzień 31.03.2017 roku)²¹:

1) Łukowica:

- kościół parafialny pw. św. Andrzeja, drewniany, 1693–1697, połowa XIX w. (nr rej.: A-51/M z 5.04.2006);
- cmentarz kościelny (nr rej.: A-51/M z 5.04.2006);
- ogrodzenie (mur) z kapliczkami Drogi Krzyżowej, koniec XVIII w., 1950 r. (nr rej.: A-51/M z 5.04.2006);
- park dworski, XVIII/XIX w. (nr rej.: A-520 z 11.12.1987);

2) Przyszowa:

- kościół parafialny pw. św. Mikołaja, 1901–1906 (nr rej.: A-3/M z 30.10.2001);
- cmentarz przykościelny (nr rej.: A-3/M z 30.10.2001);
- ogrodzenie (nr rej.: A-3/M z 30.10.2001);
- grobowiec rodziny Żuk-Skarszewskich na cmentarzu parafialnym, początek XX w. (nr rej.: A-162/M z 15.05.2009);
- ogród dworski, XIX w. (nr rej.: A-297 z 25.02.1982).

Na estetykę i funkcjonalność przestrzeni publicznych, a także poprawę warunków zamieszkania zasadniczy wpływ mają obszary zieleni (przede wszystkim parki, skwery, zieleńce, tereny zieleni nieurządzonej, a nawet drobne elementy zieleni: szpalery, drzewa, trawniki). Na terenie I podobszaru rewitalizacji jest duża powierzchnia terenów zieleni urządzonej – 28,9% ogólnej powierzchni (wykres 25), wynikająca z lokalizacji ww. zabytkowego parku dworskiego w Łukowicy (fotografie 1 i 2) oraz ogrodu dworskiego w Przyszowej. Występujące zespoły zieleni wymagają uporządkowania w zagospodarowaniu. Tereny zieleni odpowiednio zagospodarowane i pielęgnowane podnoszą atrakcyjność krajobrazu, tworzą klimat oraz pełnią funkcje wypoczynkowe i ochronne.

²¹ Strona internetowa Narodowego Instytutu Dziedzictwa, nid.pl, inf. z dnia 10.04.2017.

Fotografia 1 Zabytkowy park dworski w Łukowicy z przełomu XVIII/XIX w. – 1

Źródło: Urząd Gminy Łukowica

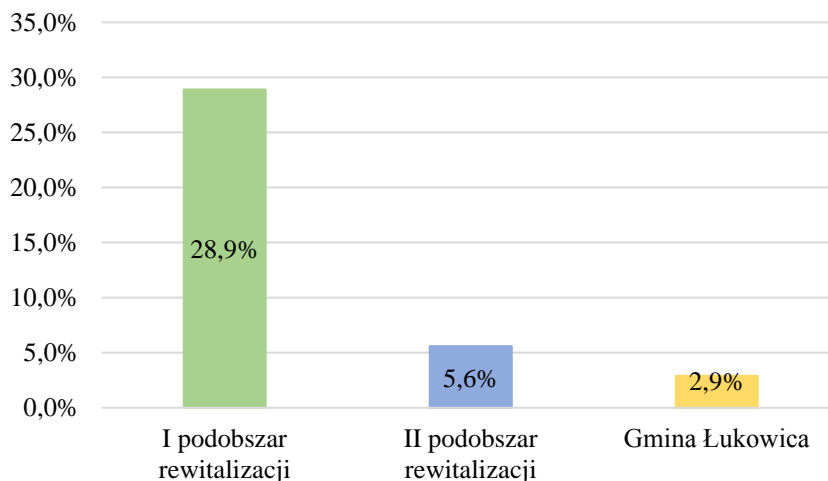
Fotografia 2 Zabytkowy park dworski w Łukowicy z przełomu XVIII/XIX w. – 2

Źródło: Urząd Gminy Łukowica

Na terenie II podobszaru rewitalizacji występuje znacznie mniej terenów zieleni urządzonej z udziałem wynoszącym 5,6% ogólnej powierzchni gminy. Jednak jest to większy udział niż średnia dla gminy, która w 2014 roku kształtowała się na poziomie 2,9% ogólnej powierzchni gminy (wykres 25).

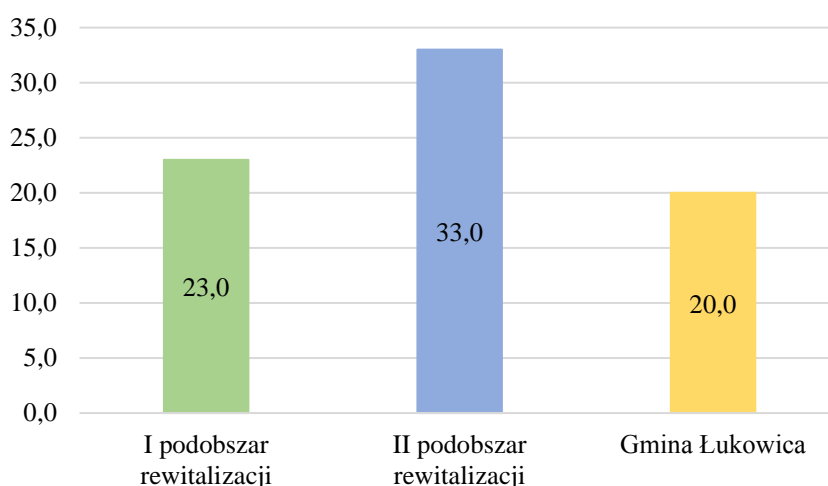
Wykres 25 Udział terenów zieleni urządzonej w ogólnej powierzchni terenu w 2014 r. – porównanie średniej dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Łukowica

W odniesieniu do poprawy jakości życia mieszkańców równie istotny jest stan środowiska naturalnego. W sferze środowiskowej przeanalizowano średnią ilość azbestu (Mg) znajdującego się na podobszarach rewitalizacji oraz w Gminie Łukowica w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2014 roku (wykres 26). Większa ilość azbestu od średniej dla gminy (20,0 Mg) znajdowała się zarówno na terenie I podobszaru rewitalizacji (23,0 Mg), jak i w granicach II podobszaru rewitalizacji (33,0 Mg).

Wykres 26 Ilość odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska – azbest (Mg) w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2014 r. – porównanie średniej dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica

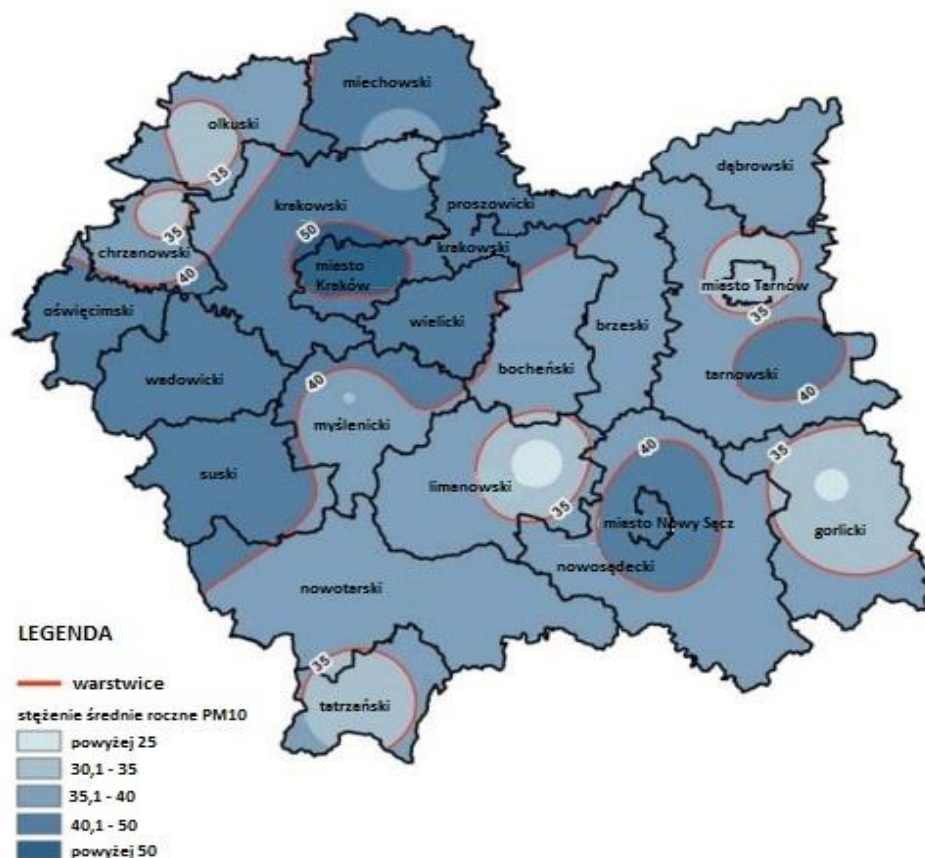
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Łukowica

Z uwagi na brak szczegółowych danych, pogłębiona diagnoza w zakresie przekroczenia standardów jakości powietrza przeprowadzona została na podstawie corocznie opracowywanych raportów przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie, dotyczących oceny jakości powietrza w województwie małopolskim²².

Z uwagi na ochronę zdrowia dotyczyła ona wieloetapowej klasyfikacji dla następujących parametrów: pył zawieszony PM10 (rok), pył zawieszony PM10 (24-godziny), benzo(a)piren w pyłe PM10 (rok), pył zawieszony PM2,5 (rok) oraz ozon (maks. 8-godzin).

Na terenie Gminy Łukowica (w tym podobszarów rewitalizacji) odnotowano w 2015 roku przekroczenia stężenia dla pyłu zawieszonego PM10 – średnie roczne stężenie w powietrzu wynosiło 30,1–40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Stężenia roczne pyłu zawieszonego PM2,5 zostały przekroczone w całym powiecie limanowskim i wynosiły średnio 32,1–36,0 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (mapy 6 i 7).

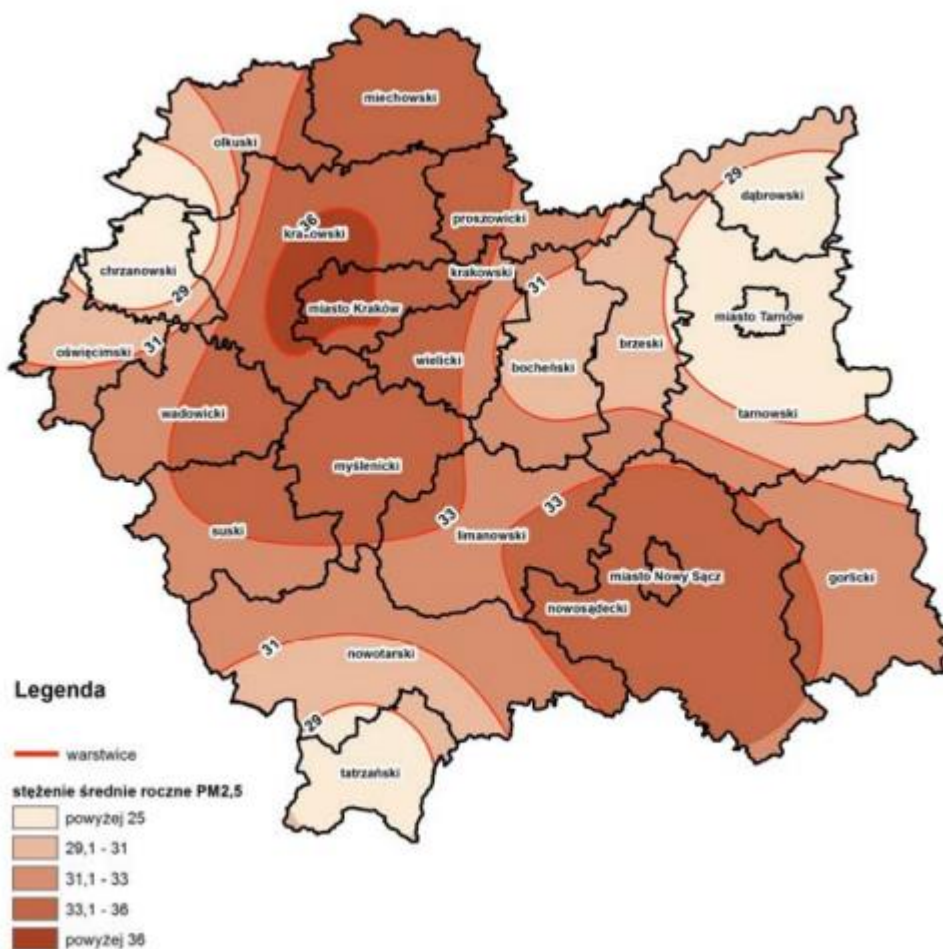
Mapa 6 Rozkład stężenia rocznego pyłu zawieszonego PM10 na terenie województwa małopolskiego w 2015 r.

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2015 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie, Kraków 2016, s. 29.

²² Strona internetowa Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie, krakow.pios.gov.pl, inf. z dnia 06.04.2017.

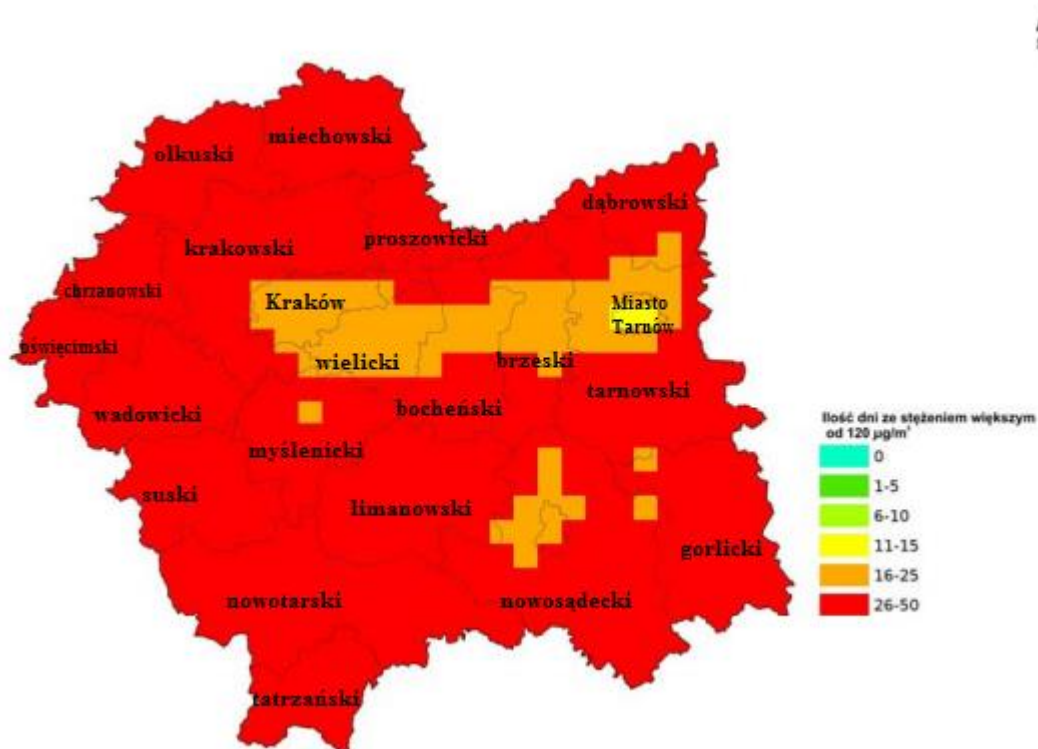
Mapa 7 Rozkład stężeń pyłu zawieszonego PM_{2,5} – stężenia roczne na terenie województwa małopolskiego w 2015 r.

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2015 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie, Kraków 2016, s. 33.

Wyniki pomiarów oraz modelowania krajowego wykazały, że w 2015 roku zarówno na terenie Gminy Łukowica jak i całego województwa małopolskiego został przekroczony poziom celu długoterminowego dla ozonu ze względu na ochronę zdrowia ludzi. Ilość dni z przekroczeniami na terenie gminy wynosiła 16–50 (mapa 8).

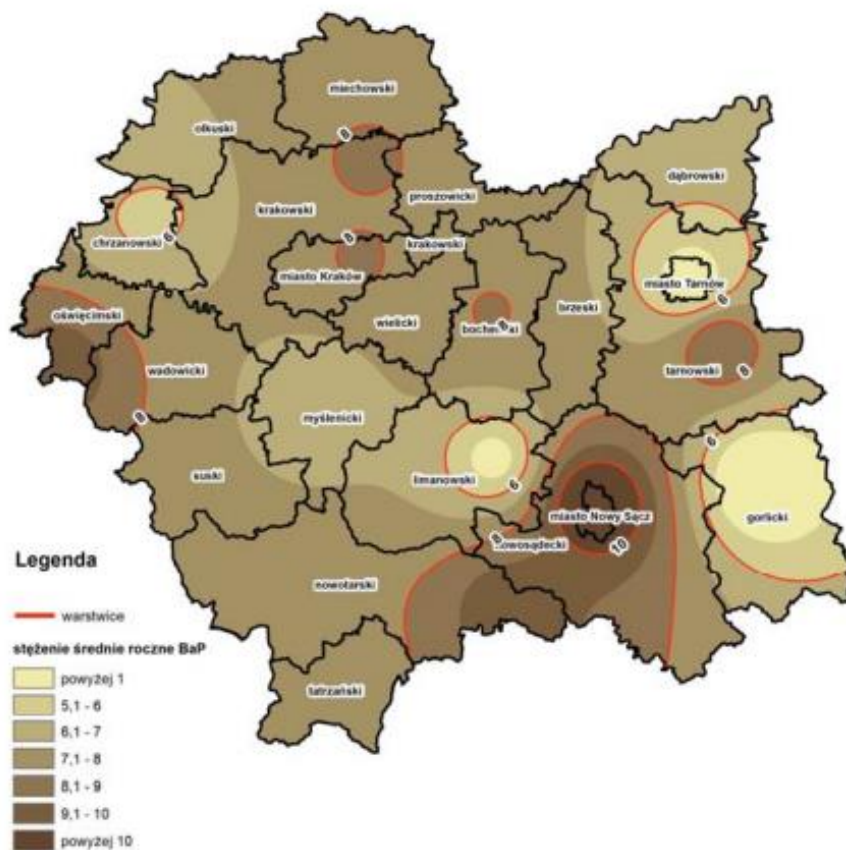
Mapa 8 Klasyfikacja stref pod względem kryterium ochrony zdrowia dla ozonu – cel długoterminowy

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2015 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie, Kraków 2016, s. 27.

Udokumentowany pomiarami obszar przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu obejmował całe województwo małopolskie, w tym Gminę Łukowica (mapa 9).

Mapa 9 Rozkład stężenia rocznego benzo(a)pirenu w pyłe PM10 na terenie województwa małopolskiego w 2015 r.

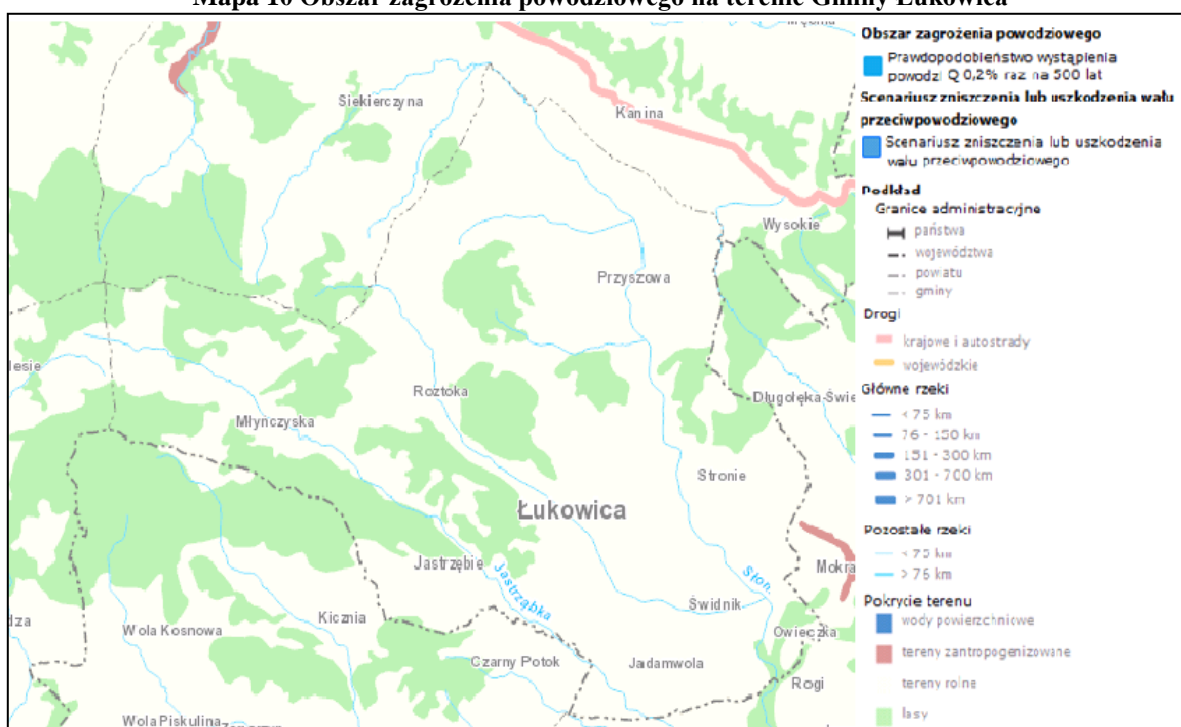
Źródło: *Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2015 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie, Kraków 2016, s. 38.*

Na terenie Gminy Łukowica w części sołectwa Łukowica, będącego w granicach I podobszaru rewitalizacji, położony jest specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego (kod PLH120052). Obszar ten został utworzony na mocy *Decyzji Komisji z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmującej na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na alpejski region biogeograficzny* (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 7973)(2009/91/WE). W części sołectwa Przyszowa zlokalizowanego w granicach I podobszaru rewitalizacji znajduje się obszar siedliskowy Natura 2000 Środkowy Dunajec z dopływami (kod PLH120088). Obszar powstał na mocy *Decyzji Komisji z dnia 10 stycznia 2011 roku w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny* (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669)

(2011/64/UE)²³. Zarówno I i II podobszar rewitalizacji położone są w całości na terenie Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, który wyznaczono na mocy *Rozporządzenia Nr 27 Wojewody Nowosądeckiego z dnia 1 października 1997 roku w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Województwa Nowosądeckiego* (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 43 poz. 147).

Biorąc pod uwagę zagrożenie powodziowe, teren Gminy Łukowica usytuowany jest korzystnie. Na obszarze gminy nie występują tereny zagrożone wystąpieniem powodzi (mapa 10).

Mapa 10 Obszar zagrożenia powodziowego na terenie Gminy Łukowica

Źródło: Hydroportal Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, kzgw.gov.pl

²³ Formy Ochrony Przyrody, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Krakowie, krakow.rdos.gov.pl/formy-ochrony-przyrody, inf. z dnia 06.04.2017.

W wyniku przeprowadzonej pogłębionej diagnozy wyznaczonych podobszarów rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica oraz w oparciu o różne formy partycypacji społecznej (spotkania, warsztaty dla różnych grup interesariuszy), zidentyfikowano **problemy** (konieczne do rozwiązania poprzez działania rewitalizacyjne) i **potencjały** (których uruchomienie jest istotne do powodzenia procesu rewitalizacji) w podziale na sfery tematyczne (tabele 7 i 8) oraz wynikające z nich **potrzeby** o różnym charakterze i skali oddziaływania.

Tabela 7 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonego I podobszaru rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica

I PODOBSZAR REWITALIZACJI	
Problemy	Potencjały
SFERA SPOŁECZNA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Niekorzystna struktura demograficzna z wyższym udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym i niższym udziałem w wieku produkcyjnym (postępujący proces starzenia się społeczeństwa). 2. Znaczący udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych. 3. Niedostosowane kompetencje i kwalifikacje mieszkańców do potrzeb rynku pracy, wynikające z obecnego systemu i kierunku kształcenia młodych ludzi. 4. Wysoki poziom zagrożenia patologiami społecznymi (najczęstsze powody korzystania ze świadczeń pomocy społecznej to: bezrobocie i ubóstwo). 5. Niewystarczający poziom uzyskiwanych wyników ze sprawdzianu szóstoklasistów w Szkole Podstawowej Nr 1 im. Marii Konopnickiej w Przyszowej oraz z egzaminu gimnazjalnego w Gimnazjum w Przyszowej. 6. Niedostateczna aktywność mieszkańców w organizacjach pozarządowych. 7. Niewystarczająca aktywność społeczna i integracja mieszkańców, prowadząca do słabego zaangażowania w sprawy lokalne i małej liczby „oddolnych” inicjatyw lokalnych. 8. Niedostateczna aktywność obywatelska mieszkańców i zaangażowanie w sprawy lokalne (niska frekwencja wyborcza). 9. Niewystarczająca jakość i dostępność usług publicznych (szczególnie e-usług). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Duży i rosnący kapitał społeczny mieszkańców. 2. Wyższy kapitał społeczny ludzi młodych (w wieku przedprodukcyjnym) w porównaniu do średniej dla gminy. 3. Niższy poziom bezrobocia w porównaniu do średniej dla gminy. 4. Niższy od średniej dla gminy odsetek mieszkańców korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem. 5. Dobry stan bezpieczeństwa publicznego i porządku publicznego (niższa liczba stwierdzonych przestępstw w porównaniu do średniej powiatu, województwa i kraju). 6. Wysoka jakość kształcenia i poziom nauczania dzieci w Szkole Podstawowej im. Marii Skłodowskiej-Curie w Łukowicy i w Gimnazjum im. Michała Sędziwoja w Łukowicy.

SFERA GOSPODARCZA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Niedostateczny poziom przedsiębiorczości mieszkańców. 2. Niewystarczający rozwój sfery usług związanych z obsługą ruchu turystycznego. 3. Rozwijająca się działalność produkcyjno-usługowa o charakterze rzemieślniczym. 5. Brak kompleksowego systemu wsparcia przedsiębiorczości mieszkańców. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Koncentracja obiektów usługowych, handlowych, produkcyjnych. 2. Specjalizacja rolnicza i sadownicza (sady jabłoniowe i śliwowe). 3. Przetwórstwo produktu lokalnego – Łukowicka Śliwka Suszona. 4. Rozwinięte przetwórstwo owoców i warzyw. 5. Wyższa liczba nowo rejestrowanych działalności gospodarczych od średniej dla gminy.
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Niedostateczna ilość miejsc rekreacyjno-wypoczynkowych i sportowych. 2. Niedostateczna dostępność zabudowy mieszkaniowej do dróg asfaltowych. 3. Niedostateczny stan techniczny oraz niefunkcjonalny układ części infrastruktury drogowej. 4. Niewystarczający i częściowo będący w złym stanie technicznym system oświetlenia ulicznego. 5. Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna. 6. Niedostateczne wyposażenie przestrzeni publicznych w elementy małej architektury oraz infrastrukturę społeczną. 7. Bariery architektoniczne dla osób starszych oraz niepełnosprawnych w przestrzeniach publicznych i budynkach użyteczności publicznej. 8. Niski wskaźnik wyposażenia obszaru w infrastrukturę wodociągową i kanalizacyjną. 9. Brak spójnego systemu ścieżek rowerowych. 10. Brak odpowiedniego systemu oznakowania i informacji niezbędnych do pełnienia funkcji turystycznych przez obiekty i tereny rekreacyjne. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Koncentracja licznych obiektów: ochrony zdrowia, oświaty, usługowo-handlowych, kulturowych, religijnych, rekreacyjnych i innych. 2. Duża powierzchnia terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną.
SFERA TECHNICZNA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Niedostatecznie wykorzystane budynki użyteczności publicznej. 2. Postępująca degradacja techniczna części budynków użyteczności publicznej oraz obiektów zabytkowych. 3. Niska efektywność energetyczna części budynków użyteczności publicznej. 4. Nieodpowiednie warunki techniczne części bazy sportowej i rekreacyjnej. 5. Znaczna ilość przestarzałych instalacji grzewczych zarówno w budynkach jednorodzinnych jak również w budynkach użyteczności publicznej. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Koncentracja licznych obiektów ochrony zdrowia, oświaty, usługowo-handlowych, kulturowych, religijnych, rekreacyjnych i innych. 2. Lokalizacja zabytków wpisanych do Rejestru Zabytków Nieruchomych Województwa Małopolskiego.

SFERA ŚRODOWISKOWA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Duża ilość azbestu pozostałego do unieszkodliwienia. 2. Przekroczenie standardów jakości powietrza. 3. Niedostateczna edukacja ekologiczna i świadomość proekologiczna mieszkańców. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Walory przyrodniczo-krajobrazowe (położenie w granicach specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego, Natura 2000 Śródkowy Dunajec z dopływami oraz Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu). 2. Lokalizacja na terenach nie zagrożonych wystąpieniem powodzi. 3. Lokalizacja zabytkowego parku podworskiego w Łukowicy i ogrodów dworskich w Przyszowej. 4. Duża powierzchnia terenów zieleni urządzonej.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 8 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonego II podobszaru rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica

II PODOBSZAR REWITALIZACJI	
Problemy	Potencjały
SFERA SPOŁECZNA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyższy poziom bezrobocia w porównaniu do średniej dla gminy (w tym znaczący udział długotrwale bezrobotnych). 2. Niedostosowane kompetencje i kwalifikacje mieszkańców do potrzeb rynku pracy, wynikające z obecnego systemu i kierunku kształcenia młodych ludzi. 3. Wyższy od średniej dla gminy odsetek mieszkańców korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem. 4. Wysoki poziom zagrożenia patologiami społecznymi (najczęstsze powody korzystania ze świadczeń pomocy społecznej to: bezrobocie i ubóstwo). 5. Znacznie wyższa od średniej dla gminy liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, bezrobocia i długotrwałej lub ciężkiej choroby. 6. Niewystarczający poziom uzyskiwanych wyników ze sprawdzianu szóstoklasistów w Szkole Podstawowej im. I Armii Wojska Polskiego w Młyńczyskach. 7. Niedostateczna aktywność mieszkańców w organizacjach pozarządowych. 8. Niewystarczająca aktywność społeczna i integracja mieszkańców, prowadzące do słabego zaangażowania w sprawy lokalne i małej liczby „oddolnych” inicjatyw lokalnych. 9. Niedostateczna aktywność obywatelska 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Duży i rosnący kapitał społeczny mieszkańców. 2. Wyższy kapitał społeczny ludzi młodych (w wieku przedprodukcyjnym) w porównaniu do średniej dla gminy. 3. Korzystna struktura demograficzna z niższym udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym i wyższym udziałem w wieku produkcyjnym. 4. Dobry stan bezpieczeństwa publicznego i porządku publicznego (niższa liczba stwierdzonych przestępstw w porównaniu do średniej powiatu, województwa i kraju).

<p>mieszkańców i zaangażowanie w sprawy lokalne (niska frekwencja wyborcza).</p> <p>10. Niewystarczająca jakość i dostępność usług publicznych (szczególnie e-usług).</p>	
SFERA GOSPODARCZA	
<p>1. Niedostateczny poziom przedsiębiorczości mieszkańców.</p> <p>2. Niewystarczający rozwój sfery usług związanych z obsługą ruchu turystycznego.</p> <p>3. Rozwijająca się działalność produkcyjno-usługowa o charakterze rzemieślniczym.</p> <p>4. Brak kompleksowego systemu wsparcia przedsiębiorczości mieszkańców.</p> <p>5. Niższa liczba nowo rejestrowanych działalności gospodarczych od średniej dla gminy.</p>	<p>1. Koncentracja obiektów usługowych, handlowych, produkcyjnych.</p> <p>2. Specjalizacja rolnicza i sadownicza (sady jabłoniowe i śliwowe).</p> <p>3. Przetwórstwo produktu lokalnego – Łukowicka Śliwka Suszona.</p> <p>4. Rozwinięte przetwórstwo owoców i warzyw.</p>
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	
<p>1. Niedostateczna ilość miejsc rekreacyjno-wypoczynkowych i sportowych.</p> <p>2. Niedostateczna dostępność zabudowy mieszkaniowej do dróg asfaltowych.</p> <p>3. Niedostateczny stan techniczny oraz niefunkcjonalny układ części infrastruktury drogowej.</p> <p>4. Niewystarczający i częściowo będący w złym stanie technicznym system oświetlenia ulicznego.</p> <p>5. Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna.</p> <p>6. Niedostateczne wyposażenie przestrzeni publicznych w elementy małej architektury oraz infrastrukturę społeczną.</p> <p>7. Bariery architektoniczne dla osób starszych oraz niepełnosprawnych w przestrzeniach publicznych i budynkach użyteczności publicznej.</p> <p>8. Niski wskaźnik wyposażenia obszaru w infrastrukturę wodociągową.</p> <p>9. Brak infrastruktury sieci kanalizacyjnej.</p> <p>10. Brak spójnego systemu ścieżek rowerowych.</p> <p>11. Brak odpowiedniego systemu oznakowania i informacji niezbędnych do pełnienia funkcji turystycznych przez obiekty i tereny rekreacyjne.</p>	<p>1. Położenie przy ważnym szlaku komunikacyjnym: drodze powiatowej K1580.</p> <p>2. Lokalizacja obiektów użyteczności publicznej: edukacyjnych, handlowo-usługowych, religijnych.</p> <p>3. Duża powierzchnia terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną.</p>
SFERA TECHNICZNA	
<p>1. Niedostatecznie wykorzystany budynek świetlicy wiejskiej.</p> <p>2. Postępująca degradacja techniczna części budynków użyteczności publicznej.</p> <p>3. Niska efektywność energetyczna części budynków użyteczności publicznej.</p> <p>4. Nieodpowiednie warunki techniczne części bazy sportowej i rekreacyjnej.</p> <p>5. Znaczna ilość przestarzałych instalacji grzewczych zarówno w budynkach</p>	<p>1. Koncentracja licznych obiektów ochrony zdrowia, oświaty, usługowo-handlowych, kulturowych, religijnych, rekreacyjnych i innych.</p>

jednorodzinnych jak również w budynkach użyteczności publicznej.	
SFERA ŚRODOWISKOWA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Duża ilość azbestu pozostałego do unieszkodliwienia. 2. Przekroczenie standardów jakości powietrza. 3. Niedostateczna edukacja ekologiczna i świadomość proekologiczna mieszkańców. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Walory przyrodniczo-krajobrazowe (położenie w granicach Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu). 2. Lokalizacja na terenach nie zagrożonych wystąpieniem powodzi. 3. Wyższa od średniej dla gminy powierzchnia terenów zielonych.

Źródło: Opracowanie własne

Po dokonaniu całościowej analizy problemów oraz potencjałów zidentyfikowanych na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji wskazano skalę i charakter zdiagnozowanych potrzeb, które determinują zakres działań rewitalizacyjnych.

Zidentyfikowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze społecznej to:

1. *Kompleksowe wsparcie osób wykluczonych społecznie i/lub zagrożonych ubóstwem, zamieszkujących na podobszarach rewitalizacji* – niezbędne jest przerwanie procesu dziedziczenia ubóstwa, bezrobocia i patologii społecznych poprzez różnorodne i zindywidualizowane formy pracy zarówno z dorosłymi jak i dziećmi czy młodzieżą, m.in. poprzez indywidualne wsparcie, animację społeczną, profilaktykę społeczną czy środowiskowe formy wsparcia zapewniające organizację czasu wolnego.
2. *Przeciwdziałanie bezrobociu i zwiększanie możliwości zatrudnienia* – konieczne jest zmniejszenie wysokiego poziomu bezrobocia mieszkańców (szczególnie długotrwałego), prowadzącego do wzrostu liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Niezbędne jest wdrożenie modelu współpracy angażującego w proces udzielania pomocy środowisko lokalne, gminną i powiatową pomoc instytucjonalną oraz system samopomocy obywatelskiej w oparciu o różne środki i narzędzia (np. programy aktywizacji zawodowej we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i Powiatowym Urzędem Pracy w Limanowej), a także tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy w wyniku inwestycji służących rozwojowi sektora turystycznego i okołoturystycznego oraz przetwórstwa produktów lokalnych.

3. *Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji we współdziałaniu międzysektorowym* – niezbędne jest budowanie wspólnoty aktywnych mieszkańców wokół dobra wspólnego, zachęcanie do działania w organizacjach pozarządowych, wzmacnianie tożsamości lokalnej poprzez różne formy aktywności społecznej (m.in. „oddolne” inicjatywy, wydarzenia, imprezy wzmacniające więzi społeczne) we współpracy z podmiotami czy instytucjami działającymi na rzecz podobszarów rewitalizacji.
4. *Wyrównanie szans edukacyjnych i kreowanie możliwości do rozwoju młodych ludzi* – istnieje pilna potrzeba zapewnienia odpowiednich warunków technicznych, a także możliwości w zakresie edukacji oraz samorozwoju w celu zwiększenia szans życiowych dzieci i młodzieży (m.in. wykształcenie postaw przedsiębiorczych, wprowadzanie i rozwijanie nowych kierunków i elementów kształcenia, organizacja różnorodnych zajęć pozalekcyjnych i różnych form spędzania czasu wolnego, rozwijających pasje i talenty).
5. *Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom i osobom niepełnosprawnym* – niezbędne jest zwiększanie usług opiekuńczych oraz organizacja aktywnych form spędzania czasu wolnego (zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych poprzez organizowanie cyklicznych wydarzeń i spotkań integracyjnych, warsztatów międzypokoleniowych, wycieczek itp.).
6. *Poprawa dostępności oraz jakości usług publicznych* – zdiagnozowane potrzeby dotyczą przede wszystkim poprawy stanu technicznego budynków użyteczności publicznej oraz zwiększenia standardu i rozszerzenia świadczonych usług na rzecz mieszkańców (m.in. edukacyjnych, kulturalnych, administracyjnych) i wprowadzenia nowych usług publicznych z zakresu e-administracji.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przezwycięzania zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej to:

1. *Zwiększenie przedsiębiorczości oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców* – zidentyfikowano potrzeby w zakresie uporządkowania oraz estetycznego i funkcjonalnego zagospodarowania przestrzeni publicznych do rozwoju przedsiębiorstw i różnicowania prowadzonych działalności, a także kreowania przyjaznego klimatu do ich zakładania (m.in. ułatwienia formalno-prawne, wdrożenie programów ułatwiających podjęcie działalności gospodarczych,

zagospodarowanie przestrzeni i/lub obiektów pod prowadzenie działalności gospodarczej).

2. *Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego podobszarów rewitalizacji, bazującego na zasobach lokalnych* – niezbędne jest podjęcie działań związanych z powstaniem spójnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, sportowej oraz kulturalnej, służącej aktywnemu wypoczynkowi oraz spędzaniu czasu wolnego na terenie podobszarów rewitalizacji, a także umożliwiającej mieszkańcom założenie działalności gospodarczej związanej z sektorem turystycznym i okołoturystycznym oraz przetwórstwem czy sprzedażą produktów lokalnych.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej to:

1. *Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców* – zauważa się szereg potrzeb związanych z poprawą estetyki, funkcjonalności i bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej dla wzrostu aktywności społecznej i gospodarczej (m.in. poprzez tworzenie infrastruktury społecznej, elementów małej architektury, a także likwidowanie barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych).
2. *Zwiększenie funkcjonalności układów komunikacyjnych z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego* – niezbędne są również działania związane z remontem, modernizacją i/lub przebudową dróg przebiegających przez podobszary rewitalizacji, uwzględniające potrzeby pieszych w zakresie poprawy ich bezpieczeństwa, a także związane z tworzeniem kompleksowego systemu ścieżek rowerowych czy biegowych, co stworzy atrakcyjne i bezpieczne warunki do rozwoju aktywności i integracji społecznej oraz wypoczynku i rekreacji mieszkańców.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze technicznej to:

1. *Zatrzymanie postępującej degradacji technicznej i/lub poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej oraz budynków prywatnych* – zidentyfikowano na terenie podobszarów rewitalizacji budynki będące w zasobach gminy, instytucji publicznych, innych podmiotów oraz będące własnością osób prywatnych (o charakterze mieszkaniowym i służące prowadzeniu działalności gospodarczych), które wymagają przeprowadzenia kompleksowych działań

związanych m.in. z ich odbudową, przebudową, rozbudową i/lub remontem oraz adaptacją w celu rozszerzenia bądź nadania innych funkcji społecznych, kulturalnych, edukacyjnych.

2. *Uporządkowanie i zwiększenie dostępu do podstawowej infrastruktury komunalnej dla użytkowników obszaru* – zdiagnozowano szeroki zakres potrzeb w zakresie uzupełnienia braków lub poprawy stanu technicznego podstawowej infrastruktury komunalnej (zwłaszcza w zakresie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej), wpływającej na warunki i jakość zamieszkania czy prowadzenia działalności gospodarczej na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej to:

1. *Ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń* – zdiagnozowano konieczność podjęcia kompleksowych działań zmniejszających poziom zanieczyszczenia powietrza w zakresie różnych projektów pozwalających na zastąpienie starych, nisko sprawnych urządzeń grzewczych bardziej proekologicznymi rozwiązaniami dostarczającymi ciepło oraz zastosowanie odnawialnych źródeł energii.
2. *Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców* – potrzebne są inicjatywy edukacyjne dla mieszkańców obszaru rewitalizacji w zakresie świadomości, postaw oraz zachowań proekologicznych przyczyniających się do ochrony środowiska naturalnego.
3. *Zachowanie i uporządkowanie terenów zieleni służących wypoczynkowi i rekreacji mieszkańców* – zauważa się potrzebę w zakresie odpowiedniego uporządkowania i zagospodarowania przestrzeni publicznych (szczególnie zabytkowego parku podworskiego), które przyczynią się do ochrony i kształtowania klimatu oraz środowiska zamieszkania, a także będą pełnić funkcje społeczne na rzecz mieszkańców różnych grup wiekowych.

III. Część programowa

1. Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji

Przeprowadzenie całościowej analizy zjawisk kryzysowych i potencjałów oraz wskazanie czynników mających szczególne znaczenie z punktu widzenia rewitalizacji (tabele 7 i 8) pozwoliło określić strategiczne kierunki działań dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica. Określono wizję (planowany efekt), misję oraz 2 cele rewitalizacji, wokół których skoncentrowane zostały kierunki działań. Realizacja zaplanowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych pozwoli na wykonanie misji, a tym samym wyprowadzenie podobszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

1.1. Misja i wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji opracowany został w układzie uwzględniającym dwa kluczowe jego elementy, tj. *wizję* – pokazującą wizerunek podobszarów rewitalizacji w przyszłości i *misję* – będącą naczelnym kierunkiem zintegrowanej polityki terytorialnej, wokół której koncentrować się będą kompleksowe i partnerskie działania wszystkich interesariuszy rewitalizacji. Na podstawie przeprowadzonej pogłębionej diagnozy, analizy zjawisk kryzysowych i lokalnych potencjałów oraz w wyniku wspólnej pracy warsztatowej interesariuszy rewitalizacji, sformułowano wspólną misję i wizję stanu wyznaczonych podobszarów po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji.

WIZJA 2023

Podobszary rewitalizacji – spójna funkcjonalnie i estetyczna przestrzeń publiczna, na której zintegrowani, aktywni społecznie i przedsiębiorczy interesariusze rewitalizacji bazując na międzysektorowej współpracy, włączają środowiska dysfunkcyjne w lokalne życie społeczne, a także wykorzystują zasoby i walory naturalne do rozwoju turystyki oraz przetwórstwa produktów lokalnych w celu zwiększania uzyskiwanych dochodów i poprawy jakości życia.

MISJA

Tworzenie warunków oraz możliwości do rozwoju aktywności i wzmocnienia więzi społecznych, pobudzania przedsiębiorczości mieszkańców oraz włączanie osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem, bazując na zasobach naturalnych i tożsamości lokalnej.

Wizja podobszarów rewitalizacji zawiera w sobie opis pożądanego stanu docelowego we wszystkich sferach, tj. społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, a także po osiągnięciu celów rewitalizacji.

W wymiarze *społecznym* na rewitalizowanych podobszarach nastąpi poprawa jakości życia mieszkańców poprzez włączenie społeczne osób wykluczonych i/lub zagrożonych marginalizacją, a także aktywizację społeczną i integrację społeczności lokalnej, bazujących na zasobach naturalnych i tożsamości lokalnej – dzięki programom wsparcia oraz „oddolnym” inicjatywom mieszkańców.

W wymiarze *gospodarczym* proces rewitalizacji przyczyni się w sposób bezpośredni do pobudzenia przedsiębiorczości mieszkańców (szczególnie w zakresie rozwoju funkcji turystycznej opartej na walorach przyrodniczo-krajobrazowych oraz przetwórstwa produktów lokalnych), postaw przedsiębiorczych dużego kapitału młodych ludzi, a w sposób pośredni – do „ożywienia” gospodarczego przestrzeni publicznych wyznaczonych podobszarów.

W wymiarze *funkcjonalno-przestrzennym* po przeprowadzeniu kompleksowej rewitalizacji nastąpi ukształtowanie estetycznego, funkcjonalnego i bezpiecznego systemu przestrzeni publicznych poprzez zbudowanie spójności przestrzennej na podobszarach rewitalizacji, sprzyjających aktywności społecznej i przedsiębiorczości społeczności lokalnej oraz rozwojowi funkcji rekreacyjnych, wypoczynkowych czy turystycznych podobszarów.

W wymiarze *technicznym* dzięki realizacji kompleksowych działań zwiększy się dostępność mieszkańców do podstawowych usług komunalnych, a także poprawi się stan techniczny (w tym efektywność energetyczna) zdegradowanych budynków użyteczności publicznej, umożliwiając tym samym nadanie im nowej lub przywrócenie pierwotnej funkcji.

W wymiarze *środowiskowym* nastąpi poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń, a także uporządkowanie i zachowanie terenów zieleni (zabytkowego parku podworskiego), które poprawią komfort życia mieszkańców.

W związku z powyższym wspólna wizja podobszarów rewitalizacji odnosi się do:

- 1) *potrzeb* – związanych z „ożywieniem” społeczno-gospodarczym oraz rozwojem funkcji centrowczych wyznaczonych podobszarów rewitalizacji, z których korzystają wszyscy interesariusze rewitalizacji;
- 2) *uwarunkowań* – wynikających z rolniczego, sadowniczego oraz górskiego terenu;
- 3) *potencjałów podobszarów rewitalizacji* – dużego kapitału ludzi młodych, walorów przyrodniczo-krajobrazowych, produktów i tradycji lokalnych, których uruchomienie jest istotne do powodzenia procesu rewitalizacji.

1.2. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań

Wypełnienie przyjętej wizji i misji jest uwarunkowane realizacją postawionych celów rewitalizacji i zaplanowanych do realizacji kierunków działań, służących eliminacji lub ograniczeniu zdiagnozowanych na etapie diagnostycznym negatywnych zjawisk, ściśle odpowiadających przyjętym celom (schemat 3).

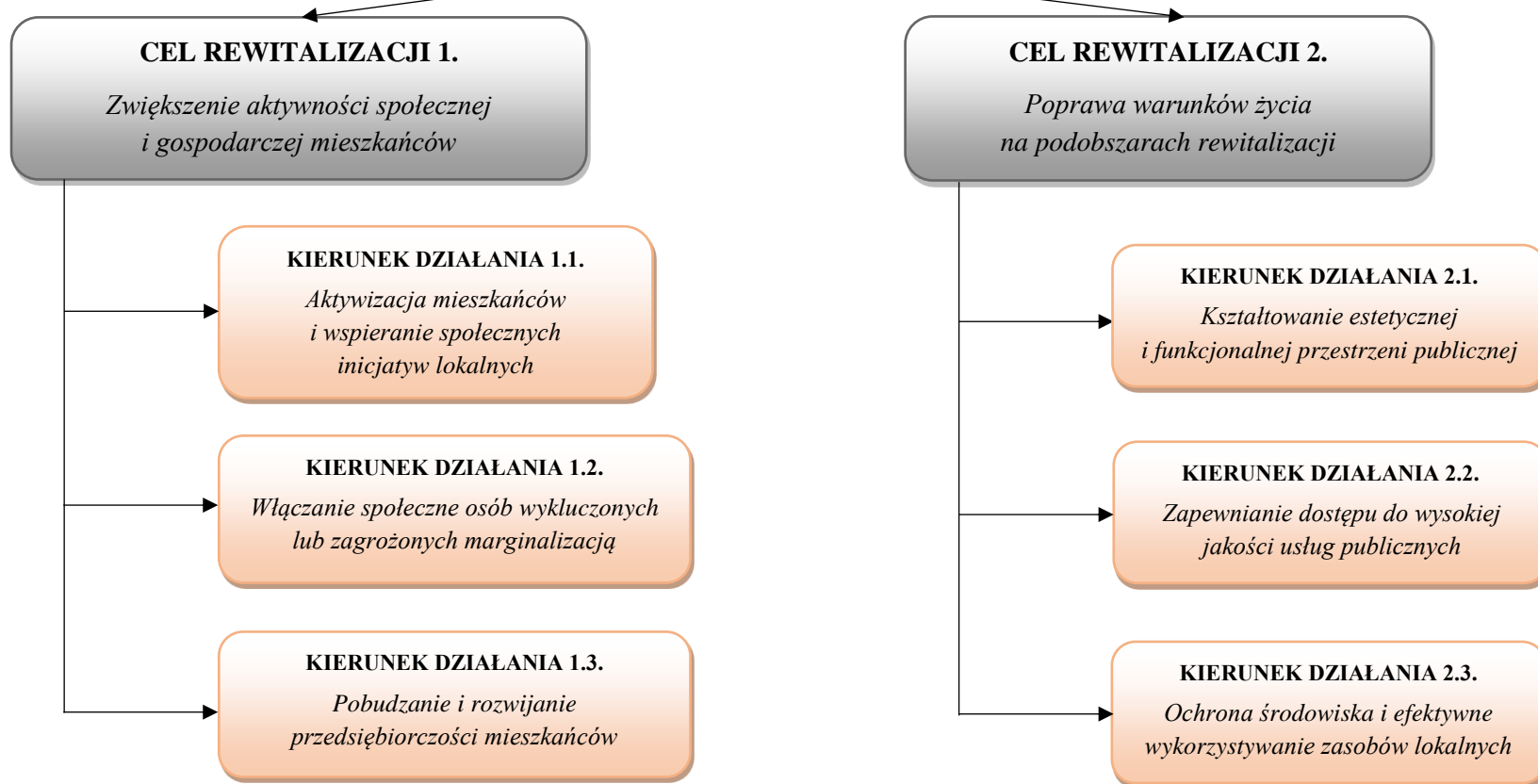
Cele rewitalizacji są kwantyfikowalne (wymierne) oraz adekwatne do wyników pogłębionej diagnozy podobszarów rewitalizacji, co zostało wykazane w tabeli 24 *Wskaźniki monitoringowe wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łukowica*, gdzie do poszczególnych celów przyporządkowano konkretne wskaźniki oddziaływania.

Kierunki działań rewitalizacyjnych zestawiono wraz z odpowiadającymi im zidentyfikowanymi potrzebami podobszarów rewitalizacji (tabela 9).

Schemat 3 Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łukowica na lata 2016–2023

WIZJA 2023

Podobszary rewitalizacji – spójna funkcjonalnie i estetyczna przestrzeń publiczna, na której zintegrowani, aktywni społecznie i przedsiębiorczy interesariusze rewitalizacji bazując na międzysektorowej współpracy, włączają środowiska dysfunkcyjne w lokalne życie społeczne, a także wykorzystują zasoby i walory naturalne do rozwoju turystyki oraz przetwórstwa produktów lokalnych w celu zwiększania uzyskiwanych dochodów i poprawy jakości życia.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 9 Kierunki działań wraz z odniesieniem ich do zidentyfikowanych potrzeb rewitalizacyjnych, mające na celu eliminację lub ograniczenie występowania negatywnych zjawisk

Lp.	KIERUNKI DZIAŁAŃ	POTRZEBY REWITALIZACYJNE
1.	KIERUNEK DZIAŁANIA 1.1. <i>Aktywizacja mieszkańców i wspieranie społecznych inicjatyw lokalnych</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji we współdziałaniu międzysektorowym; - Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym; - Wyrównanie szans edukacyjnych i kreowanie możliwości do rozwoju młodych ludzi.
2.	KIERUNEK DZIAŁANIA 1.2. <i>Włączanie społeczne osób wykluczonych lub zagrożonych marginalizacją</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Kompleksowe wsparcie osób wykluczonych społecznie i/lub zagrożonych ubóstwem, zamieszkujących na podobszarach rewitalizacji; - Przeciwdziałanie bezrobociu i zwiększanie możliwości zatrudnienia.
3.	KIERUNEK DZIAŁANIA 1.3. <i>Pobudzanie i rozwijanie przedsiębiorczości mieszkańców</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Zwiększenie przedsiębiorczości oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców; - Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego podobszarów rewitalizacji, bazującego na zasobach lokalnych.
4.	KIERUNEK DZIAŁANIA 2.1. <i>Kształtowanie estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców; - Zwiększenie funkcjonalności układów komunikacyjnych z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego; - Zachowanie i uporządkowanie terenów zieleni służących wypoczynkowi i rekreacji mieszkańców; - Zatrzymanie postępującej degradacji technicznej i/lub poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej oraz budynków prywatnych.
5.	KIERUNEK DZIAŁANIA 2.2. <i>Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Uporządkowanie i zwiększenie dostępu do podstawowej infrastruktury komunalnej dla użytkowników obszaru; - Zatrzymanie postępującej degradacji technicznej i/lub poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej oraz budynków prywatnych; - Poprawa dostępności oraz jakości usług publicznych; - Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym; - Wyrównanie szans edukacyjnych i kreowanie możliwości do rozwoju młodych ludzi; - Kompleksowe wsparcie osób wykluczonych społecznie i/lub zagrożonych ubóstwem, zamieszkujących na podobszarach rewitalizacji.

6.	KIERUNEK DZIAŁANIA 2.3. <i>Ochrona środowiska i efektywne wykorzystywanie zasobów lokalnych</i>	<ul style="list-style-type: none">- Ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń;- Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców;- Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego podobszarów rewitalizacji, bazującego na zasobach lokalnych.
----	--	--

Źródło: Opracowanie własne

2. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne w latach 2016–2023

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łukowica na lata 2016–2023 złożony jest z listy planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a także składa się z charakterystyki pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dzięki temu dokument jest konstrukcją złożoną z wielu różnorodnych projektów, która warunkuje osiągnięcie zaplanowanych efektów, a tym samym ich efektywne oddziaływanie na zidentyfikowane na etapie diagnozy zjawiska kryzysowe oraz wykorzystuje lokalne potencjały.

2.1. Lista planowanych podstawowych projektów/przedsięwzięć

W wyniku prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji oraz w oparciu o zasadę partycypacji społecznej oraz partnerstwa, zdefiniowano i scharakteryzowano 9 *projektów podstawowych*, czyli takich, bez których realizacja celów dokumentu nie będzie możliwa i podobszary rewitalizacji nie będą w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji. Główne założenia projektów przedstawiają tabele 10–18. W tabeli 19 zestawiono logicznie przedsięwzięcia rewitalizacyjne i powiązano je z treścią dokumentu, tj. wskazano poszczególne przedsięwzięcia, które odpowiadają na zidentyfikowane w diagnozie czynniki i przyczyny degradacji oraz potencjały podobszarów rewitalizacji.

Tabela 10 Projekt podstawowy nr 1

Nazwa projektu		<i>Kompleksowa rewitalizacja w Łukowicy na rzecz rozwoju aktywności społecznej i przedsiębiorczości mieszkańców</i>	
Lokalizacja	I podobszar rewitalizacji (sołectwo Łukowica)	Okres realizacji	2018–2019
Szacowana wartość	2,5 mln zł	Źródła finansowania	środki UE (EFRR), budżet państwa, budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Przedmiot projektu obejmuje estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznej w Łukowicy oraz modernizację i adaptację obiektów infrastrukturalnych z przeznaczeniem na cele społeczne i gospodarcze, służące rozwiązywaniu problemów społecznych związanych z wysokim poziomem bezrobocia oraz niskimi dochodami uzyskiwanymi przez mieszkańców, które prowadzą do wykluczenia społecznego i patologii społecznych. Zakres rzeczowy prac obejmuje wykonanie następujących działań: 1) rozbudowa i adaptacja budynku remizy Ochotniczej Straży Pożarnej w Łukowicy do rozszerzenia pełnionych funkcji społecznych, tj. świadczenia usług służących aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców (powiązane		

	<p>m.in. ze stworzeniem systemu szkoleń dla mieszkańców w zakresie rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich, a także stworzenie warunków do integracji i wzmocnienia więzi społecznych mieszkańców);</p> <ol style="list-style-type: none"> 2) modernizacja i adaptacja budynku zabytkowej obory podworskiej do pełnienia funkcji społecznych i kulturalnych na rzecz mieszkańców (w szczególności seniorów) w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku; 3) zachowanie, zagospodarowanie i uporządkowanie zabytkowego parku podworskiego na cele społeczne, kulturalne i rekreacyjno-wypoczynkowe dla mieszkańców; 4) zagospodarowanie terenów wokół Szkoły Podstawowej i Przedszkola Samorządowego w Łukowicy poprzez stworzenie obiektów rekreacyjnych do spędzania czasu wolnego i rekreacji dla dzieci, młodzieży, rodzin i osób starszych (w tym m.in. boisk sportowych, placów zabaw, ścieżek edukacyjnych i zdrowia) oraz wyposażenie w elementy małej architektury; 5) uporządkowanie oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej wokół kościoła w Łukowicy na cele społeczne i kulturalne; 6) zagospodarowanie przestrzeni wokół siedziby Koła Łowieckiego „Skiełek” wraz ze stworzeniem systemu wsparcia i edukacji ekologicznej mieszkańców dla poprawy stanu środowiska naturalnego obszarów Natura 2000 na terenie Łukowicy w oparciu o bazę Koła Łowieckiego „Skiełek”; 7) zagospodarowanie i wyznaczenie miejsca do prowadzenia przez mieszkańców działalności gospodarczych (szczególnie bazujących na produktach lokalnych); 8) dostosowanie budynków oraz przestrzeni do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych poprzez likwidację barier architektonicznych; 9) montaż systemów OZE (m.in. pompy ciepła, kolektory do ogrzewania wody użytkowej, panele fotowoltaiczne) na budynkach i terenach wchodzących w zakres projektu. <p>W ramach projektu przeprowadzone zostaną również działania społeczne o charakterze integracyjnym i aktywizacyjnym w ramach „mikro” inicjatyw dla mieszkańców podobszaru rewitalizacji, które prowadzić będą do ich bezpośredniego zaangażowania w wykonywanie prac porządkowych oraz działań związanych ze wspólnym zagospodarowaniem przestrzeni publicznych, zgodnie z ich potrzebami i oczekiwaniami. Dzięki takim działaniom możliwe będzie ich współdecydowanie o zagospodarowaniu przestrzeni publicznej, a tym samym zwiększy się współodpowiedzialność za dobro wspólne i zaangażowanie w sprawy lokalne.</p>
<p>Podmioty realizujące projekt</p>	<p>Gmina Łukowica, partnerzy społeczni i gospodarczy</p>
<p>Grupy docelowe</p>	<p>mieszkańcy podobszarów rewitalizacji, mieszkańcy gminy, organizacje pozarządowe, osoby planujące założyć działalność gospodarczą na podobszarze rewitalizacji</p>
<p>Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt</p>	<p>Cel rewitalizacji 1. <i>Zwiększenie aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców</i> Kierunek działania 1.1. <i>Aktywizacja mieszkańców i wspieranie społecznych inicjatyw lokalnych</i> Kierunek działania 1.2. <i>Włączanie społeczne osób wykluczonych lub zagrożonych marginalizacją</i> Kierunek działania 1.3. <i>Pobudzanie i rozwijanie przedsiębiorczości mieszkańców</i> Cel rewitalizacji 2. <i>Poprawa warunków życia na podobszarach rewitalizacji</i> Kierunek działania 2.1. <i>Kształtowanie estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej</i></p>

	<p>Kierunek działania 2.2. <i>Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych</i> Kierunek działania 2.3. <i>Ochrona środowiska i efektywne wykorzystywanie zasobów lokalnych</i></p>
<p>Typ projektu według SzOOP</p>	<p>TYP A – przebudowa, rozbudowa, modernizacja, adaptacja obiektów infrastrukturalnych z przeznaczeniem na cele społeczne. TYP C – działania prowadzące do ożywienia gospodarczego rewitalizowanych obszarów. TYP D – zagospodarowanie (przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja) przestrzeni publicznej na cele społeczne (np. place, skwery, parki, drogi rowerowe). TYP E – modernizacje, renowacje budynków użyteczności publicznej poprawiające ich estetykę zewnętrzną.</p>
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>Prognozowane rezultaty planowanych działań to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój oraz poprawa dostępności do infrastruktury społecznej; - efektywne wykorzystanie budynków będących w zasobach gminy na cele społeczne i kulturalne; - zwiększenie jakości i rozszerzenie oferty usług w zakresie kultury, edukacji i spędzania czasu wolnego; - poprawa jakości i rozszerzenie oferty usług publicznych o charakterze społecznym; - stworzenie bezpiecznej, estetycznej przestrzeni publicznej służącej mieszkańcom; - ochrona, zabezpieczenie i udostępnienie zasobu dziedzictwa kulturowego; - ochrona środowiska naturalnego i ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń; - aktywizacja społeczna, integracja i wzmocnienie więzi społecznych mieszkańców; - włączenie społeczne osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem; - zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne; - rozwój przedsiębiorczości mieszkańców; - wzrost tożsamości lokalnej. <p><i>Wskaźniki produktu i rezultatu:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2) Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. 3) Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach. 4) Liczba osób korzystających z obiektów/przestrzeni objętych wsparciem. <p>Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu IV</i> części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.</p>

Tabela 11 Projekt podstawowy nr 2

Nazwa projektu	<i>Stworzenie „Kompleksu rekreacyjno-sportowego” w Przyszowej</i>		
Lokalizacja	I podobszar rewitalizacji (sołectwo Przyszowa)	Okres realizacji	2018–2020
Szacowana wartość	5 mln zł	Źródła finansowania	środki UE (EFRR), budżet państwa, budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>Zakres rzeczowy projektu obejmuje zagospodarowanie i adaptację terenu przy Szkole Podstawowej Nr 1 na Kompleks rekreacyjno-sportowy, który pozwoli na atrakcyjne zorganizowanie czasu mieszkańców.</p> <p>W ramach stworzenia kompleksu planuje się wykonanie następującej bazy rekreacyjno-sportowej i kulturalnej:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) amfiteatru; 2) boiska pełnowymiarowego z zapleczem technicznym; 3) rowerowego miasteczka ruchu drogowego; 4) ścieżek rowerowych z ławkami do odpoczynku i małymi tarasami widokowymi; 5) ścieżek przyrodniczych i edukacyjnych; 6) ścieżek turystycznych wraz z oznakowaniem; 7) tarasu widokowego z ewentualnym zapleczem (Szczyt Łyżki); 8) toru rolkowego; 9) kortu tenisowego; 10) ścieżek biegowych przy rzece Słomka; 11) budynku do ćwiczeń siłowych. <p>Ponadto w ramach projektu powstanie budynek użyteczności publicznej pełniący funkcję Centrum Aktywności Lokalnej, z wydzielonymi pomieszczeniami przeznaczonymi m.in. na „Klub Seniora”, „Klub rowerowy”, salę dla Zespołu „Przyszowianie” i pod działalność innych organizacji pozarządowych z terenu gminy, a także dla informacji turystycznej i kulturalnej – jako baza wypraw rowerowych i pieszych. Planuje się również adaptację „Domu katechetycznego” (z 1927 r.) do rozszerzenia pełnionych funkcji społecznych oraz kulturalnych na rzecz młodzieży (w tym niepełnosprawnej). Uzupełnieniem zakresu rzeczowego inwestycji jest stworzenie Przedszkola przy Szkole Podstawowej Nr 1, połączonego z placem zabaw dla dzieci.</p> <p>Kompleksowe połączenie miejsc rekreacyjnych na jednym obszarze pozwoli na integrację i aktywizację lokalnej społeczności oraz zapewni nowe atrakcyjne możliwości do spędzania wolnego czasu dla osób w każdej grupie wiekowej, jak również zachęci do aktywnego trybu życia. Teren znajduje się poza ruchem drogowym, co wpłynie na bezpieczeństwo uczestników organizowanych zajęć, oraz w bezpośrednim sąsiedztwie szkoły i rzeki Słomka, która dodatkowo podnosi atrakcyjność obszaru. Ponadto realizacja projektu wpłynie na zwiększenie funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej wyznaczonego podobszaru, a tym samym wpłynie na poprawę warunków życia lokalnej społeczności. Jest to szczególnie istotne z uwagi na duże zapotrzebowanie na tego typu działalność i rozwiązanie zidentyfikowanych problemów związanych z niedostateczną ofertą spędzania czasu wolnego, a także zerwaniem więzi społecznych mieszkańców.</p> <p>W ramach projektu przeprowadzone zostaną również działania społeczne o charakterze integracyjnym i aktywizacyjnym w ramach „mikro” inicjatyw dla mieszkańców podobszarów rewitalizacji, które prowadzić będą do ich</p>		

	<p>bezpośredniego zaangażowania w wykonywanie prac porządkowych. Dzięki takim działaniom zwiększy się współodpowiedzialność za dobro wspólne i zaangażowanie w sprawy lokalne.</p> <p>W sferze gospodarczej planowane działania dotyczą budowy i przebudowy lub modernizacji obiektów służących aktywizacji zawodowej i pobudzenia przedsiębiorczości w zakresie m.in. małej gastronomii, wytwarzania soków lub suszu owocowego, rękodzieła artystycznego i użytkowego itp.</p>
Podmioty realizujące projekt	Gmina Łukowica, partnerzy społeczni i gospodarczy
Grupy docelowe	mieszkańcy podobszaru rewitalizacji, mieszkańcy gminy, organizacje pozarządowe, osoby planujące założyć działalność gospodarczą na podobszarze rewitalizacji
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	<p>Cel rewitalizacji 1. <i>Zwiększenie aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców</i> Kierunek działania 1.1. <i>Aktywizacja mieszkańców i wspieranie społecznych inicjatyw lokalnych</i> Kierunek działania 1.2. <i>Włączanie społeczne osób wykluczonych lub zagrożonych marginalizacją</i> Kierunek działania 1.3. <i>Pobudzanie i rozwijanie przedsiębiorczości mieszkańców</i> Cel rewitalizacji 2. <i>Poprawa warunków życia na podobszarach rewitalizacji</i> Kierunek działania 2.1. <i>Kształtowanie estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej</i> Kierunek działania 2.2. <i>Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych</i> Kierunek działania 2.3. <i>Ochrona środowiska i efektywne wykorzystywanie zasobów lokalnych</i></p>
Typ projektu według SzOOP	<p>TYP A – przebudowa, rozbudowa, modernizacja, adaptacja obiektów infrastrukturalnych z przeznaczeniem na cele społeczne.</p> <p>TYP C – działania prowadzące do ożywienia gospodarczego rewitalizowanych obszarów.</p> <p>TYP D – zagospodarowanie (przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja) przestrzeni publicznej na cele społeczne (np. place, skwery, parki, drogi rowerowe).</p>
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Prognozowane rezultaty planowanych działań to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój oraz poprawa dostępności do infrastruktury społecznej; - efektywne wykorzystanie budynków będących w zasobach gminy na cele społeczne i kulturalne; - zwiększenie jakości i rozszerzenie oferty usług w zakresie kultury, edukacji i spędzania czasu wolnego; - poprawa jakości i rozszerzenie oferty usług publicznych o charakterze społecznym; - stworzenie bezpiecznej, estetycznej przestrzeni publicznej służącej mieszkańcom; - zwiększenie dostępu do wychowania przedszkolnego; - ochrona środowiska naturalnego i ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń; - aktywizacja społeczna, integracja i wzmocnienie więzi społecznych mieszkańców; - włączenie społeczne osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem; - zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne; - rozwój przedsiębiorczości mieszkańców; - wzrost tożsamości lokalnej.

	<p><i>Wskaźniki produktu i rezultatu:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2) Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. 3) Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach. 4) Liczba osób korzystających z obiektów/przestrzeni objętych wsparciem. <p>Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu IV</i> części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.</p>
--	---

Tabela 12 Projekt podstawowy nr 3

Nazwa projektu	<i>Adaptacja budynku świetlicy wiejskiej do działalności Centrum Aktywności Lokalnej wraz z ukształtowaniem funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej służącej integracji i aktywności społecznej mieszkańców w Młyńczyskach</i>		
Lokalizacja	II podobszar rewitalizacji (sołectwo Młyńczyska)	Okres realizacji	2018–2020
Szacowana wartość	2 mln zł	Źródła finansowania	środki UE (EFRR), budżet państwa, budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>Zakres rzeczowy projektu obejmuje ukształtowanie atrakcyjnej przestrzeni publicznej w Młyńczyskach, służącej integracji i aktywności społecznej oraz stworzenie wielofunkcyjnego budynku łączącego różne funkcje społeczne. Przedmiotowy zakres prac do wykonania to m.in.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) modernizacja i adaptacja budynku świetlicy wiejskiej do potrzeb funkcjonowania zarówno przedszkola dla dzieci w wieku 3–5 lat oraz na potrzeby działalności społecznej, edukacyjnej i kulturalnej w celu organizowania spotkań oraz warsztatów dla mieszkańców, zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży w ramach tzw. Centrum Aktywności Lokalnej wraz z zamontowaniem małej elektrowni fotowoltaicznej o mocy 6 kW na dachu budynku; 2) wyposażenie poszczególnych pomieszczeń w sprzęt niezbędny do prowadzenia działalności kulturalnej (m.in. meble, sprzęt komputerowy, materiały dydaktyczne, pomoce naukowe); 3) estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznej poprzez wyposażenie w elementy małej architektury (m.in. ławki, stojak na rowery, kosze na śmieci, altany, miejsca na ognisko) oraz infrastrukturę społeczną i rekreacyjną; 4) rozwój infrastruktury komunikacyjnej poprzez budowę chodników wzdłuż drogi powiatowej K1580 między 2 km a 5 km (tj. ok. 1,5 km od Szkoły Podstawowej w stronę Jastrzębia oraz ok. 1,5 km w stronę Zalesia) wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, odbudową i wymianą oświetlenia na energooszczędne (LED). <p>Montaż urządzeń małej architektury prowadzący do wzrostu spójności oraz estetyki i funkcjonalności przestrzeni (ławki, kosze na śmieci, tablice informacyjne itp.) odbywał się będzie przy zaangażowaniu mieszkańców podobszaru rewitalizacji w ramach tzw. „mikro” inicjatyw lokalnych. Będą one prowadzić do zwiększenia integracji mieszkańców i wzmocnienia więzi społecznych, a także zaangażowania w sprawy lokalne. Ponadto w powstałej bazie społecznej organizowane będą</p>		

	<p>różnego rodzaju wydarzenia, imprezy, zajęcia aktywizacyjne. Dzięki realizacji projektu będzie można zatrudnić osoby mające uprawnienia do opieki nad dziećmi w wieku 3–5 lat oraz nauczycieli do prowadzenia dodatkowych zajęć pozalekcyjnych czy koordynatorów dla osób dorosłych. Na terenie wyznaczonego podobszaru mieszkają osoby, które posiadają odpowiednie kwalifikacje do wykonywania ww. zadań umożliwiające ich zatrudnienie.</p> <p>Jak wynika z przeprowadzonej diagnozy mieszkańcy Młyńczysk borykają się z problemami na rynku pracy. Przyczyną ograniczonej aktywności zawodowej mieszkańców jest m.in. brak infrastruktury zapewniającej opiekę nad dziećmi w wieku przedszkolnym. Rodzice dzieci w wieku 3–5 lat nie mogą podjąć pracy zarobkowej w okresie opieki nad dziećmi. Najbliższe przedszkole zlokalizowane jest w Łukowicy. Niemniej jednak, żeby rodzic mógł z niego korzystać, pracując np. w Limanowej/Nowym Sączu, musi poświęcić więcej czasu na transport dziecka do placówki. Nie jest to bezpośredni dostęp do przedszkola. Przedszkole w Łukowicy ma ograniczoną liczbę dostępnych miejsc, które nie zaspokajają zapotrzebowania zgłaszanego przez mieszkańców. Zatem pobudzanie aktywności ww. osób związane jest bezpośrednio z rozbudową infrastruktury zapewniającej opiekę nad dziećmi w wieku 3–5 lat.</p> <p>Dla zapewnienia wysokiej jakości usług edukacyjnych powinny zostać podjęte działania, które umożliwią zdobycie kwalifikacji niezbędnych do funkcjonowania na zmieniającym się rynku pracy. Obecnie na terenie wyznaczonego podobszaru rewitalizacji brakuje miejsca spotkań dla dzieci i młodzieży, które umożliwiłoby im realizację zainteresowań. Dzięki zajęciom pozalekcyjnym uczniowie rozwinęłyby swoje talenty, poznałyby sensowne sposoby spędzania wolnego czasu, zdobyłyby dodatkowe kompetencje matematyczne, przyrodnicze, naukowe i językowe. Również zorganizowanie zajęć dla osób dorosłych dałoby możliwość ciekawego i atrakcyjnego spędzania czasu. Zdobycie lepszego wykształcenia przyczyni się do awansu społecznego, a tym samym aktywizacji i włączenia społecznego. Modernizacja świetlicy byłaby szansą na aktywizację dzieci, młodzieży i starszych.</p> <p>Czynnikiem determinującym rozwój społeczno-gospodarczy powinna być dobrze rozwinięta infrastruktura drogowa, bez której dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej, czy też na zajęcia pozalekcyjne, jak również dorośli mieszkańcy Młyńczysk, nie mogą bezpiecznie poruszać się po terenie Młyńczysk, z uwagi na brak chodników oraz oświetlenia ulicznego. Modernizacja oświetlenia nie tylko poprawi bezpieczeństwo pieszych, ale również wpłynie na ochronę środowiska i będzie generować oszczędności w budżecie gminy.</p>
Podmioty realizujące projekt	Gmina Łukowica, Gminny Ośrodek Kultury w Łukowicy, organizacje pozarządowe
Grupy docelowe	mieszkańcy podobszarów rewitalizacji, mieszkańcy gminy, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	<p>Cel rewitalizacji 1. <i>Zwiększenie aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców</i> Kierunek działania 1.1. <i>Aktywizacja mieszkańców i wspieranie społecznych inicjatyw lokalnych</i> Kierunek działania 1.2. <i>Włączanie społeczne osób wykluczonych lub zagrożonych marginalizacją</i> Kierunek działania 1.3. <i>Pobudzanie i rozwijanie przedsiębiorczości mieszkańców</i> Cel rewitalizacji 2. <i>Poprawa warunków życia na podobszarach rewitalizacji</i> Kierunek działania 2.1. <i>Kształtowanie estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej</i> Kierunek działania 2.2. <i>Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych</i></p>

	Kierunek działania 2.3. <i>Ochrona środowiska i efektywne wykorzystywanie zasobów lokalnych</i>
Typ projektu według SzOOP	TYP A – przebudowa, rozbudowa, modernizacja, adaptacja obiektów infrastrukturalnych z przeznaczeniem na cele społeczne. TYP D – zagospodarowanie (przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja) przestrzeni publicznej na cele społeczne (np. place, skwery, parki, drogi rowerowe).
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Prognozowane rezultaty planowanych działań to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój oraz poprawa dostępności do infrastruktury społecznej; - efektywne wykorzystanie budynków będących w zasobach gminy na cele społeczne i kulturalne; - zwiększenie jakości i rozszerzenie oferty usług w zakresie kultury, edukacji i spędzania czasu wolnego; - poprawa jakości i rozszerzenie oferty usług publicznych o charakterze społecznym; - stworzenie bezpiecznej, estetycznej przestrzeni publicznej służącej mieszkańcom; - aktywizacja społeczna, integracja i wzmocnienie więzi społecznych mieszkańców; - włączenie społeczne osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem; - zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne; - wzrost tożsamości lokalnej; - podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców; - poprawa stanu technicznego infrastruktury drogowej; - ochrona środowiska naturalnego i ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń. <p><i>Wskaźniki produktu i rezultatu:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2) Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. 3) Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach. 4) Liczba osób korzystających z obiektów/przestrzeni objętych wsparciem. <p>Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu IV</i> części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.</p>

Tabela 13 Projekt podstawowy nr 4

Nazwa projektu	<i>Spotkania z tradycją oraz produktami lokalnymi – międzypokoleniowa aktywizacja mieszkańców w oparciu o tożsamość lokalną</i>		
Lokalizacja	I podobszar rewitalizacji, II podobszar rewitalizacji	Okres realizacji	2018–2023
Szacowana wartość	0,2 mln zł	Źródła finansowania	środki krajowe budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Przedmiot projektu obejmuje działania edukacyjno-animacyjne, stymulujące kreatywność i aktywizujące twórczo uczestników reprezentujących wszystkie grupy wiekowe i społeczne, wykorzystując tradycje lokalne i produkty lokalne (w tym m.in. Łukowicką Śliwkę Suszoną). Działania będą polegać na budowaniu wspólnot międzypokoleniowych poprzez kultywowanie tradycji i obrzędów związanych poszczególnymi świętami i porami roku. Aktywizacja prowadzona będzie w sposób umożliwiający uczestnikom rozwijanie zdolności, umiejętności i wiedzy. Forma realizacji zajęć, warsztatów, wydarzeń oparta będzie na interakcji, wykorzystując odpowiednie metody i narzędzia edukacyjne, np. eksperymenty artystyczne, nowe technologie i media. Jednym z głównych założeń projektu jest wspieranie zadań umożliwiających uczestnictwo oraz integrację przedstawicieli różnych grup społecznych i wiekowych, osób z niepełnosprawnościami, grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. W tym celu nawiązana zostanie również współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz podobszarów rewitalizacji.		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Łukowica, Gminny Ośrodek Kultury w Łukowicy		
Grupy docelowe	mieszkańcy podobszarów rewitalizacji, mieszkańcy gminy (szczególnie dzieci i młodzież oraz osoby starsze)		
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	Cel rewitalizacji 1. <i>Zwiększenie aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców</i> Kierunek działania 1.1. <i>Aktywizacja mieszkańców i wspieranie społecznych inicjatyw lokalnych</i> Kierunek działania 1.2. <i>Włączanie społeczne osób wykluczonych lub zagrożonych marginalizacją</i> Cel rewitalizacji 2. <i>Poprawa warunków życia na podobszarach rewitalizacji</i> Kierunek działania 2.2. <i>Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych</i> Kierunek działania 2.3. <i>Ochrona środowiska i efektywne wykorzystywanie zasobów lokalnych</i>		
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty planowanych działań to: - rozwój aktywności społecznej mieszkańców i zaangażowania w sprawy lokalne; - włączenie społeczne osób wykluczonych społecznie i/lub zagrożonych ubóstwem; - zwiększenie udziału w życiu społecznym osób starszych i niepełnosprawnych; - wzmocnienie więzi społecznych mieszkańców; - zapewnienie atrakcyjnych możliwości spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych mieszkańców; - efektywne wykorzystanie tradycji i produktów lokalnych do integracji międzypokoleniowej mieszkańców; - wzrost tożsamości lokalnej. <i>Wskaźniki produktu i rezultatu:</i> 1) Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją.		

	<p>2) Liczba osób objętych wsparciem.</p> <p>Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu IV</i> części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.</p>
--	---

Tabela 14 Projekt podstawowy nr 5

Nazwa projektu	<i>Aktywność społeczno-zawodowa mieszkańców Gminy Łukowica – szansą na lepszą przyszłość</i>		
Lokalizacja	Gmina Łukowica (w tym I i II podobszar rewitalizacji)	Okres realizacji	2018–2023
Szacowana wartość	0,25 mln zł	Źródła finansowania	środki UE (EFS), budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>Projekt dotyczy kompleksowego wsparcia na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. W trakcie projektu wykorzystane zostaną różne instrumenty aktywizacji o charakterze społecznym, zawodowym czy edukacyjnym, których dobór będzie uzależniony od indywidualnych potrzeb osób i rodzin objętych wsparciem, takich jak:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) identyfikacja indywidualnych potrzeb oraz potencjałów uczestnika; 2) usługi aktywnej integracji, w tym: <ul style="list-style-type: none"> - praca socjalna; - inicjatywy przygotowujące do podjęcia zatrudnienia np. staże, praktyki zawodowe, wolontariat; - subsydiowane zatrudnienie, zajęcia reintegracji zawodowej u pracodawcy; - zatrudnienie wspierane, wspomagane, usługi trenera zatrudnienia wspieranego oraz inne usługi ułatwiające adaptację pracownika w środowisku pracy; - poradnictwo psychologiczne i psychospołeczne; - trening kompetencji i umiejętności społecznych; - poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy; - kursy i szkolenia umożliwiające nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji; - oddziaływanie na uczestników oraz otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym wzmacniające lub odbudowujące naturalne systemy wsparcia, takie jak rodzina i lokalna społeczność, obejmujące np.: mediacje, terapie rodzinne, poradnictwo rodzinne. <p>Celem działania jest aktywne włączenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poprzez poprawę oraz wzmocnienie ich szans na zatrudnienie. Bardzo ważnym elementem będzie objęcie wsparciem otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, co wpłynie na zwiększenie skuteczności podejmowanych działań.</p> <p>W celu zwiększenia efektywności i kompleksowości oferowanego wsparcia istotna będzie współpraca różnych podmiotów działających na rzecz włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa.</p> <p>W pierwszej kolejności wsparciem zostaną objęte osoby wykluczone społecznie z terenów objętych rewitalizacją oraz sołectw, w których występowała największa koncentracja problemów społecznych.</p>		

Podmioty realizujące projekt	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łukowicy, organizacje pozarządowe
Grupy docelowe	mieszkańcy gminy (w tym mieszkańcy podobszarów rewitalizacji), w szczególności osoby wykluczone lub zagrożone marginalizacją
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	Cel rewitalizacji 1. <i>Zwiększenie aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców</i> Kierunek działania 1.1. <i>Aktywizacja mieszkańców i wspieranie społecznych inicjatyw lokalnych</i> Kierunek działania 1.2. <i>Włączanie społeczne osób wykluczonych lub zagrożonych marginalizacją</i> Kierunek działania 1.3. <i>Pobudzanie i rozwijanie przedsiębiorczości mieszkańców</i> Cel rewitalizacji 2. <i>Poprawa warunków życia na podobszarach rewitalizacji</i> Kierunek działania 2.2. <i>Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych</i>
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty planowanych działań to: <ul style="list-style-type: none"> – włączenie społeczne osób wykluczonych i/lub zagrożonych marginalizacją; – aktywizacja społeczna i zawodowa osób pozostających bez pracy; – zmniejszenie liczby bezrobotnych i korzystających z pomocy społecznej; – pobudzenie i zwiększenie aktywności społecznej; – poprawa jakości i rozszerzenie oferty usług publicznych o charakterze społecznym. <i>Wskaźniki produktu i rezultatu:</i> <ol style="list-style-type: none"> 1) Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2) Liczba osób objętych wsparciem. <p>Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu IV</i> części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.</p>

Tabela 15 Projekt podstawowy nr 6

Nazwa projektu	<i>Wzmocnienie kapitału społecznego dzieci i młodzieży – budujemy kompetencje kluczowe</i>		
Lokalizacja	Gmina Łukowica (w tym I i II podobszar rewitalizacji)	Okres realizacji	2018–2023
Szacowana wartość	0,2 mln zł	Źródła finansowania	środki UE (EFS), budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>Zakres realizowanych zadań obejmuje organizację zajęć dodatkowych, warsztatów, wyjazdów edukacyjnych dla uczniów szkół zlokalizowanych na podobszarach rewitalizacji w celu kształcenia kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy, związanych z porozumiewaniem się w językach obcych, podnoszeniem kompetencji matematyczno-przyrodniczych i informatycznych oraz wzmocnieniem właściwych postaw i umiejętności, tj. kreatywności, innowacyjności, umiejętności pracy zespołowej, postaw przedsiębiorczych.</p> <p>Organizacja profesjonalnych zajęć dla różnych grup wiekowych przyczyni się do wzrostu kompetencji uczniów, integracji społecznej oraz zwiększenia możliwości spędzania wolnego czasu.</p> <p>Działania nakierowane będą również na doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli w zakresie korzystania z narzędzi TIK i prowadzenia</p>		

	<p>procesu indywidualizacji nauczania. Zostanie stworzona możliwość zaangażowania organizacji pozarządowych i grup nieformalnych w realizację zaplanowanych działań edukacyjnych i kulturalnych.</p>
Podmioty realizujące projekt	Gmina Łukowica, szkoły podstawowe z wyznaczonych podobszarów rewitalizacji, organizacje pozarządowe
Grupy docelowe	dzieci i młodzież z terenu gminy (w szczególności z wyznaczonych podobszarów rewitalizacji)
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	<p>Cel rewitalizacji 1. <i>Zwiększenie aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców</i> Kierunek działania 1.1. <i>Aktywizacja mieszkańców i wspieranie społecznych inicjatyw lokalnych</i> Kierunek działania 1.2. <i>Włączanie społeczne osób wykluczonych lub zagrożonych marginalizacją</i> Kierunek działania 1.3. <i>Pobudzanie i rozwijanie przedsiębiorczości mieszkańców</i> Cel rewitalizacji 2. <i>Poprawa warunków życia na podobszarach rewitalizacji</i> Kierunek działania 2.2. <i>Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych</i></p>
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Prognozowane rezultaty planowanych działań to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podniesienie kompetencji kluczowych uczniów i wyrównanie ich szans edukacyjnych; - poprawa jakości usług publicznych w zakresie edukacji na podobszarach rewitalizacji; - aktywizacja społeczna ludzi młodych; - podniesienie jakości edukacji w placówkach szkolnych. <p><i>Wskaźniki produktu i rezultatu:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2) Liczba osób objętych wsparciem. <p>Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu IV</i> części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.</p>

Tabela 16 Projekt podstawowy nr 7

Nazwa projektu	Zapewnienie mieszkańcom Gminy Łukowica dostępu do wysokiej jakości usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną		
Lokalizacja	Gmina Łukowica (w tym I i II podobszar rewitalizacji)	Okres realizacji	2016–2017
Szacowana wartość	0,4 mln zł	Źródła finansowania	środki UE (EFRR), budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>Przedmiotem projektu jest uruchomienie świadczenia drogą elektroniczną usług publicznych skierowanych dla biznesu i obywateli oraz wdrożenie nowych rozwiązań informatycznych, które będą służyć cyfryzacji procesów i procedur administracyjnych w Gminie Łukowica.</p> <p>Zakres rzeczowy obejmuje wdrożenie następujących zadań:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) uruchomienie e-usług finansowych, 2) wdrożenie elektronicznego systemu obiegu dokumentów. <p>W ramach przedsięwzięcia prowadzone będą również działania informacyjno-promocyjne wśród społeczeństwa.</p>		

	<p>Wdrażane systemy teleinformatyczne i e-usługi będą innowacyjne na skalę gminy i regionu, a zaprojektowane rozwiązania będą cechowały się najwyższym poziomem technicznym.</p> <p>Projekt pozytywnie wpłynie na wzmocnienie potencjału e-administracji gminy, zwiększy otwarty, nieodpłatny dostęp obywateli i przedsiębiorców do zasobów sektora publicznego oraz e-usług publicznych, przyczyni się do eliminacji powielających się funkcjonalności wykorzystywanych w urzędzie aplikacji i systemów teleinformatycznych. W wyniku rozwoju elektronicznych usług w zakresie e-administracji zwiększy się zaangażowanie i udział w życiu społecznym osób niepełnosprawnych mających utrudniony dostęp do wysokiej jakości usług publicznych.</p>
Podmioty realizujące projekt	Gmina Łukowica
Grupy docelowe	mieszkańcy gminy (w tym mieszkańcy podobszarów rewitalizacji)
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	<p>Cel rewitalizacji 1. <i>Zwiększenie aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców</i> Kierunek działania 1.1. <i>Aktywizacja mieszkańców i wspieranie społecznych inicjatyw lokalnych</i> Kierunek działania 1.2. <i>Włączanie społeczne osób wykluczonych lub zagrożonych marginalizacją</i> Kierunek działania 1.3. <i>Pobudzanie i rozwijanie przedsiębiorczości mieszkańców</i> Cel rewitalizacji 2. <i>Poprawa warunków życia na podobszarach rewitalizacji</i> Kierunek działania 2.2. <i>Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych</i></p>
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Prognozowane rezultaty planowanych działań to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych; – rozwój e-społeczeństwa i upowszechnienie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w administracji; – włączenie społeczne osób zagrożonych marginalizacją (w szczególności osób niepełnosprawnych). <p><i>Wskaźniki produktu i rezultatu:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2) Liczba osób objętych wsparciem. <p>Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu IV</i> części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.</p>

Tabela 17 Projekt podstawowy nr 8

Nazwa projektu	<i>Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej dla aglomeracji Łukowica</i>		
Lokalizacja	Gmina Łukowica (w tym I i II podobszar rewitalizacji)	Okres realizacji	2016–2018
Szacowana wartość	0,83 mln zł	Źródła finansowania	środki UE (EFRR), budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>Przedmiotem projektu jest budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Łukowica i Jadamwola położonych na obszarze aglomeracji Łukowica o równoważnej liczbie mieszkańców 3 500 z oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną w miejscowości Świdnik. Aglomeracja wyznaczona została Uchwałą Nr LVI/903/14 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 października 2014 r. i jest ujęta w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych w aktualnym wykazie aglomeracji oraz w „Master Planie”.</p> <p>Planowane zadania w ramach projektu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w m. Łukowica os. Palichówka. 2) Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Łukowica os. Skiełek. 3) Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w m. Łukowica Jadamwola. 		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Łukowica		
Grupy docelowe	mieszkańcy gminy (w tym mieszkańcy I podobszaru rewitalizacji)		
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	<p>Cel rewitalizacji 2. <i>Poprawa warunków życia na podobszarach rewitalizacji</i></p> <p>Kierunek działania 2.1. <i>Kształtowanie estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej</i></p> <p>Kierunek działania 2.2. <i>Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych</i></p> <p>Kierunek działania 2.3. <i>Ochrona środowiska i efektywne wykorzystywanie zasobów lokalnych</i></p>		
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Prognozowane rezultaty planowanych działań to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych; – poprawa stanu środowiska naturalnego; – ochrona obszarów cennych przyrodniczo; – poprawa jakości życia mieszkańców. <p><i>Wskaźniki produktu i rezultatu:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2) Liczba osób objętych wsparciem. <p>Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu IV</i> części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.</p>		

Tabela 18 Projekt podstawowy nr 9

Nazwa projektu	<i>Obniżenie poziomu niskiej emisji w Gminie Łukowica</i>		
Lokalizacja	Gmina Łukowica (w tym I i II podobszar rewitalizacji)	Okres realizacji	2017–2018
Szacowana wartość	1,4 mln zł	Źródła finansowania	środki UE (EFRR), budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>Przedmiotem projektu jest wymiana ok. 150 szt. źródeł ciepła opalanych paliwem stałym na wysokosprawne i bardziej ekologiczne kotły opalane paliwem stałym (minimum V generacji) oraz prace przystosowawcze instalacji wewnętrznej w budynkach mieszkalnych zlokalizowanych na terenie Gminy Łukowica. Dodatkowo zostanie przeprowadzona kampania edukacyjno-informacyjna dotycząca promowania odnawialnych źródeł energii, edukująca i podnosząca świadomość ekologiczną mieszkańców, dotycząca:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oszczędności zasobów naturalnych, - obniżenia niskiej emisji, - poprawy efektywności energetycznej. 		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Łukowica, podmioty prywatne		
Grupy docelowe	mieszkańcy gminy (w tym mieszkańcy podobszarów rewitalizacji)		
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	<p>Cel rewitalizacji 2. <i>Poprawa warunków życia na podobszarach rewitalizacji</i> Kierunek działania 2.1. <i>Kształtowanie estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej</i> Kierunek działania 2.2. <i>Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych</i> Kierunek działania 2.3. <i>Ochrona środowiska i efektywne wykorzystywanie zasobów lokalnych</i></p>		
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Prognozowane rezultaty planowanych działań to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń, - ograniczenie negatywnego wpływu na obszary cenne przyrodniczo, - podniesienie świadomości ekologicznej, - poprawa jakości życia mieszkańców. <p><i>Wskaźniki produktu i rezultatu:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2) Liczba osób objętych wsparciem. <p>Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu IV</i> części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.</p>		

Tabela 19 Logiczne powiązania przedsięwzięć rewitalizacyjnych z treścią programu rewitalizacji (przedsięwzięcia, czynniki i przyczyny degradacji, potencjały podobszarów, kierunki działań i cele rewitalizacji)

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	Czynniki degradacji obszaru rewitalizacji, na które odpowiada przedsięwzięcie	Potencjały obszaru, które rozwija przedsięwzięcie	Cele rewitalizacji	Kierunki działań
1.	Kompleksowa rewitalizacja w Lukowicy na rzecz rozwoju aktywności społecznej i przedsiębiorczości mieszkańców	<p>Obszary tematyczne:</p> <p><i>Sfera społeczna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Niekorzystna struktura demograficzna z wyższym udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym i niższym udziałem w wieku produkcyjnym (postępujący proces starzenia się społeczeństwa). – Znaczący udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych. – Niedostosowane kompetencje i kwalifikacje mieszkańców do potrzeb rynku pracy, wynikające z obecnego systemu i kierunku kształcenia młodych ludzi. – Wysoki poziom zagrożenia patologiami społecznymi (najczęstsze powody korzystania ze świadczeń pomocy społecznej to: bezrobocie i ubóstwo). – Niedostateczna aktywność mieszkańców w organizacjach pozarządowych. – Niewystarczająca aktywność społeczna i integracja mieszkańców, prowadząca do słabego zaangażowania w sprawy lokalne i małej liczby „oddolnych” inicjatyw lokalnych. – Niedostateczna aktywność obywatelska mieszkańców i zaangażowanie w sprawy lokalne (niska frekwencja wyborcza). <p><i>Sfera gospodarcza</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Niedostateczny poziom przedsiębiorczości mieszkańców. – Niewystarczający rozwój sfery usług związanych z obsługą ruchu turystycznego. – Rozwijająca się działalność produkcyjno-usługowa o charakterze rzemieślniczym. – Brak kompleksowego systemu wsparcia przedsiębiorczości mieszkańców. <p><i>Sfera przestrzenno-funkcjonalna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Niedostateczna ilość miejsc rekreacyjno-wypoczynkowych i sportowych. – Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna. – Niedostateczne wyposażenie przestrzeni publicznych w elementy małej architektury oraz infrastrukturę społeczną. – Bariery architektoniczne dla osób starszych oraz niepełnosprawnych w przestrzeniach publicznych i budynkach użyteczności publicznej. <p><i>Sfera techniczna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Niedostatecznie wykorzystane budynki użyteczności publicznej. – Postępująca degradacja techniczna części budynków użyteczności publicznej oraz obiektów zabytkowych. – Niska efektywność energetyczna części budynków użyteczności publicznej. – Nieodpowiednie warunki techniczne części bazy sportowej i rekreacyjnej. – Znaczna ilość przestarzałych instalacji grzewczych zarówno w budynkach jednorodzinnych jak również w budynkach użyteczności publicznej. <p><i>Sfera środowiskowa.</i></p>	<p>Obszary tematyczne:</p> <p><i>Sfera społeczna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Duży i rosnący kapitał społeczny mieszkańców. – Wyższy kapitał społeczny ludzi młodych (w wieku przedprodukcyjnym) w porównaniu do średniej dla gminy. – Niższy poziom bezrobocia w porównaniu do średniej dla gminy. <p><i>Sfera gospodarcza</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Koncentracja obiektów usługowych, handlowych, produkcyjnych. – Specjalizacja rolnicza i sadownicza (sady jabłoniowe i śliwowe). – Przetwórstwo produktu lokalnego – Lukowicka Śliwka Suszona. – Rozwinięte przetwórstwo owoców i warzyw. – Wyższa liczba nowo rejestrowanych działalności gospodarczych od średniej dla gminy. <p><i>Sfera przestrzenno-funkcjonalna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Koncentracja licznych obiektów: ochrony zdrowia, oświaty, usługowo-handlowych, kulturowych, religijnych, rekreacyjnych i innych. – Duża powierzchnia terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną. <p><i>Sfera techniczna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Koncentracja licznych obiektów ochrony zdrowia, oświaty, usługowo-handlowych, kulturowych, religijnych, rekreacyjnych i innych. – Lokalizacja zabytków wpisanych do Rejestru Zabytków Nieruchomych Województwa Małopolskiego. <p><i>Sfera środowiskowa.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Walory przyrodniczo-krajobrazowe (położenie w granicach specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego, Natura 2000 Środkowy Dunajec z dopływami oraz Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu). – Lokalizacja na terenach nie zagrożonych wystąpieniem powodzi. – Lokalizacja zabytkowego parku podworskiego w Lukowicy i ogrodów dworskich w Przyszowej. – Duża powierzchnia terenów zieleni urządzonej. 	<p>1. Zwiększenie aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców</p> <p>2. Poprawa warunków życia na podobszarach rewitalizacji</p>	<p>1.1. Aktywizacja mieszkańców i wspieranie społecznych inicjatyw lokalnych</p> <p>1.2. Włączanie społeczne osób wykluczonych lub zagrożonych marginalizacją</p> <p>1.3. Pobudzanie i rozwijanie przedsiębiorczości mieszkańców</p> <p>2.1. Kształtowanie estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej</p> <p>2.2. Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych</p> <p>2.3. Ochrona środowiska i efektywne wykorzystywanie zasobów lokalnych</p>

		<ul style="list-style-type: none"> – Przekroczenie standardów jakości powietrza. – Niedostateczna edukacja ekologiczna i świadomość proekologiczna mieszkańców. 			
2.	<p><i>Stworzenie „Kompleksu rekreacyjno-sportowego” w Przyszowej</i></p>	<p>Obszary tematyczne:</p> <p><i>Sfera społeczna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Niekorzystna struktura demograficzna z wyższym udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym i niższym udziałem w wieku produkcyjnym (postępujący proces starzenia się społeczeństwa). – Znaczący udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych. – Wysoki poziom zagrożenia patologiami społecznymi (najczęstsze powody korzystania ze świadczeń pomocy społecznej to: bezrobocie i ubóstwo). – Niedostateczna aktywność mieszkańców w organizacjach pozarządowych. – Niewystarczająca aktywność społeczna i integracja mieszkańców, prowadząca do słabego zaangażowania w sprawy lokalne i małej liczby „oddolnych” inicjatyw lokalnych. – Niedostateczna aktywność obywatelska mieszkańców i zaangażowanie w sprawy lokalne (niska frekwencja wyborcza). <p><i>Sfera gospodarcza</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Niedostateczny poziom przedsiębiorczości mieszkańców. – Niewystarczający rozwój sfery usług związanych z obsługą ruchu turystycznego. – Rozwijająca się działalność produkcyjno-usługowa o charakterze rzemieślniczym. – Brak kompleksowego systemu wsparcia przedsiębiorczości mieszkańców. <p><i>Sfera przestrzenno-funkcjonalna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Niedostateczna ilość miejsc rekreacyjno-wypoczynkowych i sportowych. – Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna. – Niedostateczne wyposażenie przestrzeni publicznych w elementy małej architektury oraz infrastrukturę społeczną. – Bariery architektoniczne dla osób starszych oraz niepełnosprawnych w przestrzeniach publicznych i budynkach użyteczności publicznej. – Brak spójnego systemu ścieżek rowerowych. – Brak odpowiedniego systemu oznakowania i informacji niezbędnych do pełnienia funkcji turystycznych przez obiekty i tereny rekreacyjne. <p><i>Sfera techniczna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Niedostatecznie wykorzystane budynki użyteczności publicznej. – Nieodpowiednie warunki techniczne części bazy sportowej i rekreacyjnej. <p><i>Sfera środowiskowa.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Niedostateczna edukacja ekologiczna i świadomość proekologiczna mieszkańców. 	<p>Obszary tematyczne:</p> <p><i>Sfera społeczna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Duży i rosnący kapitał społeczny mieszkańców. – Wyższy kapitał społeczny ludzi młodych (w wieku przedprodukcyjnym) w porównaniu do średniej dla gminy. – Dobry stan bezpieczeństwa publicznego i porządku publicznego (niższa liczba stwierdzonych przestępstw w porównaniu do średniej powiatu, województwa i kraju). <p><i>Sfera gospodarcza</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Specjalizacja rolnicza i sadownicza (sady jabłoniowe i śliwowe). – Przetwórstwo produktu lokalnego – Lukowicka Śliwka Suszona. – Rozwinięte przetwórstwo owoców i warzyw. <p><i>Sfera przestrzenno-funkcjonalna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Koncentracja licznych obiektów: ochrony zdrowia, oświaty, usługowo-handlowych, kulturowych, religijnych, rekreacyjnych i innych. – Duża powierzchnia terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną. <p><i>Sfera techniczna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Koncentracja licznych obiektów ochrony zdrowia, oświaty, usługowo-handlowych, kulturowych, religijnych, rekreacyjnych i innych. <p><i>Sfera środowiskowa.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Walory przyrodniczo-krajobrazowe (położenie w granicach specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego, Natura 2000 Środkowy Dunajec z dopływami oraz Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu). – Lokalizacja na terenach nie zagrożonych wystąpieniem powodzi. – Duża powierzchnia terenów zieleni urządzonej. 	<p>1. Zwiększenie aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców</p> <p>2. Poprawa warunków życia na podobszarach rewitalizacji</p>	<p>1.1. Aktywizacja mieszkańców i wspieranie społecznych inicjatyw lokalnych</p> <p>1.2. Włączanie społeczne osób wykluczonych lub zagrożonych marginalizacją</p> <p>1.3. Pobudzanie i rozwijanie przedsiębiorczości mieszkańców</p> <p>2.1. Kształtowanie estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej</p> <p>2.2. Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych</p> <p>2.3. Ochrona środowiska i efektywne wykorzystywanie zasobów lokalnych</p>
3.	<p><i>Adaptacja budynku świetlicy wiejskiej do działalności Centrum Aktywności Lokalnej wraz z ukształtowaniem funkcjonalnej</i></p>	<p>Obszary tematyczne:</p> <p><i>Sfera społeczna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Wyższy poziom bezrobocia w porównaniu do średniej dla gminy (w tym znaczący udział długotrwale bezrobotnych). – Niedostosowane kompetencje i kwalifikacje mieszkańców do potrzeb rynku pracy, wynikające z obecnego systemu i kierunku kształcenia 	<p>Obszary tematyczne:</p> <p><i>Sfera społeczna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Duży i rosnący kapitał społeczny mieszkańców. – Wyższy kapitał społeczny ludzi młodych (w wieku przedprodukcyjnym) w porównaniu do średniej dla gminy. – Korzystna struktura demograficzna z niższym udziałem ludności 	<p>1. Zwiększenie aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców</p>	<p>1.1. Aktywizacja mieszkańców i wspieranie społecznych inicjatyw lokalnych</p> <p>1.2. Włączanie społeczne osób wykluczonych lub zagrożonych</p>

	<p><i>i bezpiecznej przestrzeni publicznej służącej integracji i aktywności społecznej mieszkańców w Młyńczyskach</i></p>	<p>młodych ludzi.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wysoki poziom zagrożenia patologiami społecznymi (najczęstsze powody korzystania ze świadczeń pomocy społecznej to: bezrobocie i ubóstwo). – Niewystarczający poziom uzyskiwanych wyników ze sprawdzianu szóstoklasistów w Szkole Podstawowej im. I Armii Wojska Polskiego w Młyńczyskach. – Niedostateczna aktywność mieszkańców w organizacjach pozarządowych. – Niewystarczająca aktywność społeczna i integracja mieszkańców, prowadząca do słabego zaangażowania w sprawy lokalne i małej liczby „oddolnych” inicjatyw lokalnych. – Niedostateczna aktywność obywatelska mieszkańców i zaangażowanie w sprawy lokalne (niska frekwencja wyborcza). <p><i>Sfera przestrzenno-funkcjonalna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Niedostateczna ilość miejsc rekreacyjno-wypoczynkowych i sportowych. – Niedostateczny stan techniczny oraz niefunkcjonalny układ części infrastruktury drogowej. – Niewystarczający i częściowo będący w złym stanie technicznym system oświetlenia ulicznego. – Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna. – Niedostateczne wyposażenie przestrzeni publicznych w elementy małej architektury oraz infrastrukturę społeczną. – Bariery architektoniczne dla osób starszych oraz niepełnosprawnych w przestrzeniach publicznych i budynkach użyteczności publicznej. <p><i>Sfera techniczna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Niedostatecznie wykorzystany budynek świetlicy wiejskiej. – Niska efektywność energetyczna części budynków użyteczności publicznej. – Nieodpowiednie warunki techniczne części bazy sportowej i rekreacyjnej. – Znaczna ilość przestarzałych instalacji grzewczych zarówno w budynkach jednorodzinnych jak również w budynkach użyteczności publicznej. <p><i>Sfera środowiskowa.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Przekroczenie standardów jakości powietrza. – Niedostateczna edukacja ekologiczna i świadomość proekologiczna mieszkańców. 	<p>w wieku poprodukcyjnym i wyższym udziałem w wieku produkcyjnym.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Dobry stan bezpieczeństwa publicznego i porządku publicznego (niższa liczba stwierdzonych przestępstw w porównaniu do średniej powiatu, województwa i kraju). <p><i>Sfera przestrzenno-funkcjonalna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Położenie przy ważnym szlaku komunikacyjnym: drodze powiatowej K1580. – Lokalizacja obiektów użyteczności publicznej: edukacyjnych, handlowo-usługowych, religijnych. – Duża powierzchnia terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną. <p><i>Sfera techniczna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Koncentracja licznych obiektów ochrony zdrowia, oświaty, usługowo-handlowych, kulturowych, religijnych, rekreacyjnych i innych. <p><i>Sfera środowiskowa.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Lokalizacja na terenach nie zagrożonych wystąpieniem powodzi. – Wyższa od średniej dla gminy powierzchnia terenów zielonych. 	<p><i>2. Poprawa warunków życia na podobszarach rewitalizacji</i></p>	<p><i>marginalizacją</i></p> <p>2.1. <i>Kształtowanie estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej</i></p> <p>2.2. <i>Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych</i></p> <p>2.3. <i>Ochrona środowiska i efektywne wykorzystywanie zasobów lokalnych</i></p>
<p>4.</p>	<p><i>Spotkania z tradycją oraz produktami lokalnymi – międzypokoleniowa aktywizacja mieszkańców w oparciu o tożsamość lokalną</i></p>	<p>Obszary tematyczne:</p> <p><i>Sfera społeczna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Niekorzystna struktura demograficzna z wyższym udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym i niższym udziałem w wieku produkcyjnym (postępujący proces starzenia się społeczeństwa). (podobszar I) – Niedostateczna aktywność mieszkańców w organizacjach pozarządowych. (podobszar I i II) – Niewystarczająca aktywność społeczna i integracja mieszkańców, prowadząca do słabego zaangażowania w sprawy lokalne i małej liczby „oddolnych” inicjatyw lokalnych (podobszar I i II) – Niedostateczna aktywność obywatelska mieszkańców i zaangażowanie w sprawy lokalne (niska frekwencja wyborcza). (podobszar I i II) 	<p>Obszary tematyczne:</p> <p><i>Sfera społeczna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Duży i rosnący kapitał społeczny mieszkańców. (podobszar I i II) – Wyższy kapitał społeczny ludzi młodych (w wieku przedprodukcyjnym) w porównaniu do średniej dla gminy. (podobszar I i II) – Korzystna struktura demograficzna z niższym udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym i wyższym udziałem w wieku produkcyjnym. (podobszar II). <p><i>Sfera gospodarcza</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Przetwórstwo produktu lokalnego – Łukowicka Śliwka Suszona. (podobszar I i II) <p><i>Sfera przestrzenno-funkcjonalna:</i></p>	<p>1. <i>Zwiększenie aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców</i></p> <p>2. <i>Poprawa warunków życia na podobszarach rewitalizacji</i></p>	<p>1.1. <i>Aktywizacja mieszkańców i wspieranie społecznych inicjatyw lokalnych</i></p> <p>1.2. <i>Włączanie społeczne osób wykluczonych lub zagrożonych marginalizacją</i></p> <p>2.2. <i>Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych</i></p>

		<p><i>Sfera techniczna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Niedostatecznie wykorzystane budynki użyteczności publicznej. (podobszar I) – Niedostatecznie wykorzystany budynek świetlicy wiejskiej. (podobszar II) 	<ul style="list-style-type: none"> – Koncentracja licznych obiektów: ochrony zdrowia, oświaty, usługowo-handlowych, kulturowych, religijnych, rekreacyjnych i innych. (podobszar I) – Lokalizacja obiektów użyteczności publicznej: edukacyjnych, handlowo-usługowych, religijnych. (podobszar II) – Duża powierzchnia terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną. (podobszar I i II) <p><i>Sfera techniczna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Koncentracja licznych obiektów ochrony zdrowia, oświaty, usługowo-handlowych, kulturowych, religijnych, rekreacyjnych i innych. (podobszar I i II) 		<p>2.3. <i>Ochrona środowiska i efektywne wykorzystywanie zasobów lokalnych</i></p>
5.	<p><i>Aktywność społeczno-zawodowa mieszkańców Gminy Łukowica – szansą na lepszą przyszłość</i></p>	<p>Obszary tematyczne:</p> <p><i>Sfera społeczna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Wyższy poziom bezrobocia w porównaniu do średniej dla gminy (w tym znaczący udział długotrwale bezrobotnych). (podobszar II) – Znaczący udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych. (podobszar I) – Niedostosowane kompetencje i kwalifikacje mieszkańców do potrzeb rynku pracy, wynikające z obecnego systemu i kierunku kształcenia młodych ludzi. (podobszar I i II) – Wyższy od średniej dla gminy odsetek mieszkańców korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem. (podobszar II) – Wysoki poziom zagrożenia patologiami społecznymi (najczęstsze powody korzystania ze świadczeń pomocy społecznej to: bezrobocie i ubóstwo). (podobszar I i II) – Znacznie wyższa od średniej dla gminy liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, bezrobocia i długotrwałej lub ciężkiej choroby. (podobszar II) – Niedostateczna aktywność mieszkańców w organizacjach pozarządowych. (podobszar I i II) – Niewystarczająca aktywność społeczna i integracja mieszkańców, prowadząca do słabego zaangażowania w sprawy lokalne i małej liczby „oddolnych” inicjatyw lokalnych. (podobszar I i II) – Niedostateczna aktywność obywatelska mieszkańców i zaangażowanie w sprawy lokalne (niska frekwencja wyborcza). (podobszar I i II) 	<p>Obszary tematyczne:</p> <p><i>Sfera społeczna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Duży i rosnący kapitał społeczny mieszkańców. (podobszar I i II) – Wyższy kapitał społeczny ludzi młodych (w wieku przedprodukcyjnym) w porównaniu do średniej dla gminy. (podobszar I i II) – Korzystna struktura demograficzna z niższym udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym i wyższym udziałem w wieku produkcyjnym. (podobszar II) 	<p>1. <i>Zwiększenie aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców</i></p> <p>2. <i>Poprawa warunków życia na podobszarach rewitalizacji</i></p>	<p>1.1. <i>Aktywizacja mieszkańców i wspieranie społecznych inicjatyw lokalnych</i></p> <p>1.2. <i>Włączanie społeczne osób wykluczonych lub zagrożonych marginalizacją</i></p> <p>1.3. <i>Pobudzanie i rozwijanie przedsiębiorczości mieszkańców</i></p> <p>2.2. <i>Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych</i></p>
6.	<p><i>Wzmocnienie kapitału społecznego dzieci i młodzieży – budujemy kompetencje kluczowe</i></p>	<p>Obszary tematyczne:</p> <p><i>Sfera społeczna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Niedostosowane kompetencje i kwalifikacje mieszkańców do potrzeb rynku pracy, wynikające z obecnego systemu i kierunku kształcenia młodych ludzi. (podobszar I i II) – Niewystarczający poziom uzyskiwanych wyników ze sprawdzianu szóstoklasistów w Szkole Podstawowej im. I Armii Wojska Polskiego w Młyńskich. (podobszar II) – Niewystarczający poziom uzyskiwanych wyników ze sprawdzianu szóstoklasistów w Szkole Podstawowej Nr 1 im. Marii Konopnickiej w Przyszowej oraz w Gimnazjum w Przyszowej. (podobszar I) – Niewystarczająca aktywność społeczna i integracja mieszkańców, prowadząca do słabego zaangażowania w sprawy lokalne i małej liczby „oddolnych” inicjatyw lokalnych. (podobszar I i II) 	<p>Obszary tematyczne:</p> <p><i>Sfera społeczna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Wyższy kapitał społeczny ludzi młodych (w wieku przedprodukcyjnym) w porównaniu do średniej dla gminy. (podobszar I i II) – Wysoka jakość kształcenia i poziom nauczania dzieci w Szkole Podstawowej im. Marii Skłodowskiej-Curie w Łukowicy i w Gimnazjum im. Michała Sędziwoja w Łukowicy. (podobszar I) 	<p>1. <i>Zwiększenie aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców</i></p> <p>2. <i>Poprawa warunków życia na podobszarach rewitalizacji</i></p>	<p>1.1. <i>Aktywizacja mieszkańców i wspieranie społecznych inicjatyw lokalnych</i></p> <p>1.2. <i>Włączanie społeczne osób wykluczonych lub zagrożonych marginalizacją</i></p> <p>1.3. <i>Pobudzanie i rozwijanie przedsiębiorczości mieszkańców</i></p> <p>2.2. <i>Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych</i></p>

7.	<p>Zapewnienie mieszkańcom Gminy Lukowica dostępu do wysokiej jakości usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną</p>	<p>Obszary tematyczne: <i>Sfera społeczna</i> – Niewystarczająca jakość i dostępność usług publicznych (szczególnie e-usług). (podobszar I i II) <i>Sfera gospodarcza</i> – Brak kompleksowego systemu wsparcia przedsiębiorczości mieszkańców. (podobszar I i II)</p>	<p>Obszary tematyczne: <i>Sfera społeczna</i> – Duży i rosnący kapitał społeczny mieszkańców. (podobszar I i II) – Wyższy kapitał społeczny ludzi młodych (w wieku przedprodukcyjnym) w porównaniu do średniej dla gminy. (podobszar I i II) – Korzystna struktura demograficzna z niższym udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym i wyższym udziałem w wieku produkcyjnym. (podobszar II)</p>	<p>1. Zwiększenie aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców 2. Poprawa warunków życia na podobszarach rewitalizacji</p>	<p>1.1. Aktywizacja mieszkańców i wspieranie społecznych inicjatyw lokalnych 1.2. Włączanie społeczne osób wykluczonych lub zagrożonych marginalizacją 1.3. Pobudzanie i rozwijanie przedsiębiorczości mieszkańców 2.2. Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych</p>
8.	<p>Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej dla aglomeracji Lukowica</p>	<p>Obszary tematyczne: <i>Sfera gospodarcza</i> – Niedostateczny poziom przedsiębiorczości mieszkańców. (podobszar I i II) – Niewystarczający rozwój sfery usług związanych z obsługą ruchu turystycznego. (podobszar I i II) <i>Sfera przestrzenno-funkcjonalna:</i> – Niski wskaźnik wyposażenia obszaru w infrastrukturę wodociągową i kanalizacyjną. (podobszar I) – Brak infrastruktury sieci kanalizacyjnej. (podobszar II) <i>Sfera środowiskowa.</i> – Niedostateczna edukacja ekologiczna i świadomość proekologiczna mieszkańców. (podobszar I i II)</p>	<p>Obszary tematyczne: <i>Sfera gospodarcza</i> – Koncentracja obiektów usługowych, handlowych, produkcyjnych. (podobszar I i II) – Wyższa liczba nowo rejestrowanych działalności gospodarczych od średniej dla gminy. (podobszar I) <i>Sfera przestrzenno-funkcjonalna:</i> – Koncentracja licznych obiektów: ochrony zdrowia, oświaty, usługowo-handlowych, kulturowych, religijnych, rekreacyjnych i innych. (podobszar I) – Lokalizacja obiektów użyteczności publicznej: edukacyjnych, handlowo-usługowych, religijnych. (podobszar II) <i>Sfera techniczna</i> – Koncentracja licznych obiektów ochrony zdrowia, oświaty, usługowo-handlowych, kulturowych, religijnych, rekreacyjnych i innych. (podobszar I i II) <i>Sfera środowiskowa.</i> – Walory przyrodniczo-krajobrazowe (położenie w granicach specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego, Natura 2000 Środkowy Dunajec z dopływami oraz Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu). (podobszar I) – Walory przyrodniczo-krajobrazowe (położenie w granicach Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu). (podobszar II)</p>	<p>2. Poprawa warunków życia na podobszarach rewitalizacji</p>	<p>2.1. Kształtowanie estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej 2.2. Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych 2.3. Ochrona środowiska i efektywne wykorzystywanie zasobów lokalnych</p>
9.	<p>Obniżenie poziomu niskiej emisji w Gminie Lukowica</p>	<p>Obszary tematyczne: <i>Sfera techniczna</i> – Znaczna ilość przestarzałych instalacji grzewczych zarówno w budynkach jednorodzinnych jak również w budynkach użyteczności publicznej. (podobszar I i II) <i>Sfera środowiskowa.</i> – Przekroczenie standardów jakości powietrza. (podobszar I i II) – Niedostateczna edukacja ekologiczna i świadomość proekologiczna mieszkańców. (podobszar I i II)</p>	<p>Obszary tematyczne: <i>Sfera środowiskowa.</i> – Walory przyrodniczo-krajobrazowe (położenie w granicach specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego, Natura 2000 Środkowy Dunajec z dopływami oraz Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu). (podobszar I) – Walory przyrodniczo-krajobrazowe (położenie w granicach Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu). (podobszar II)</p>	<p>2. Poprawa warunków życia na podobszarach rewitalizacji</p>	<p>2.1. Kształtowanie estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej 2.2. Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych 2.3. Ochrona środowiska i efektywne wykorzystywanie zasobów lokalnych</p>

Źródło: Opracowanie własne

2.2. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć

Uzupełnieniem listy podstawowych projektów rewitalizacyjnych jest charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych (tabela 20), realizujących określone kierunki działań, które mają na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji. Należy również zaznaczyć, że wzmacniają one zaplanowane efekty procesu rewitalizacji w odniesieniu do rozwoju społeczno-gospodarczego całej gminy.

Tabela 20 Charakterystyka uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Charakterystyka tematyczna przedsięwzięcia	Powiązanie z celami rewitalizacji i kierunkami działań	Potrzeby rewitalizacyjne
1.	<p><i>Organizacja cyklicznych wydarzeń i/lub rozwój działalności społecznej, kulturalnej, artystycznej, sportowej, rekreacyjnej i edukacyjnej na rzecz różnych grup interesariuszy rewitalizacji wraz ze wspieraniem „mikro” inicjatyw lokalnych (szczególnie w partnerstwach)</i></p>	<p>Zakres rzeczowy przedsięwzięcia obejmuje organizację i rozszerzenie oferty działań kulturalnych, edukacyjnych, sportowych, rekreacyjnych (szczególnie w obiektach/przestrzeniach rewitalizowanych) na rzecz społeczności lokalnej. Ponadto przewiduje się stworzenie kompleksowego systemu wsparcia i współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz wyznaczonych podobszarów rewitalizacji, przyczyniającego się do eliminacji lub ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych związanych z niedostateczną aktywnością i integracją mieszkańców, a także z patologiami społecznymi. W ramach przedsięwzięcia organizowane będą m.in. imprezy kulturalne i sportowe, zajęcia oraz warsztaty artystyczne i sportowe, wystawy malarskie i fotograficzne, konkursy, przeglądy i festyny, a także inne działania inspirujące rozwój życia kulturalnego czy popularyzacji amatorskiej twórczości ludowej.</p>	<p>Cel rewitalizacji 1. Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Cel rewitalizacji 2. Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3.</p>	<p>1. Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji we współdziałaniu międzysektorowym. 2. Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom i osobom niepełnosprawnym. 3. Poprawa dostępności oraz jakości usług publicznych. 4. Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.</p>
2.	<p><i>Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych marginalizacją poprzez integrację społeczną, aktywizację zawodową (w tym podnoszenie kwalifikacji zawodowych), wsparcie rodzin oraz osób starszych i niepełnosprawnych</i></p>	<p>W ramach przedsięwzięcia przewiduje się monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców poprzez ścisłą współpracę z różnymi instytucjami działającymi w sferze społecznej, szczególnie Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i Powiatowym Urzędem Pracy, które będą wdrażały różnorodne programy służące aktywizacji społeczno-zawodowej osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych ubóstwem za pomocą różnorodnych instrumentów aktywizacji społecznej i zawodowej, ukierunkowanych na:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) przywrócenie zdolności do prawidłowego wypełniania ról społecznych, w tym m.in. poprzez pracę socjalną; 2) podniesienie kwalifikacji zawodowych, poszerzenie wiedzy i umiejętności w celu uzyskania lub utrzymania zatrudnienia; 3) poszerzenie wiedzy i umiejętności podnoszących kompetencje 	<p>Cel rewitalizacji 1. Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.3. Cel rewitalizacji 2. Kierunek działania 2.2.</p>	<p>1. Kompleksowe wsparcie osób wykluczonych społecznie i/lub zagrożonych ubóstwem, zamieszkujących na podobszarach rewitalizacji. 2. Przeciwdziałanie bezrobociu i zwiększanie możliwości zatrudnienia. 3. Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom i osobom niepełnosprawnym. 4. Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz</p>

		<p>ogólne;</p> <p>4) aktywizację osób bezrobotnych, szczególnie osób młodych;</p> <p>5) wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych poprzez stworzenie możliwości uzyskania pomocy i porad na temat codziennych problemów (prawne, konsumenckie itp.).</p> <p>Jednym z elementów będzie również wsparcie dla nowo powstałych i już działających organizacji pozarządowych, propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych. Ponadto przewiduje się współpracę z organizacjami pozarządowymi, które w ramach swojej działalności przyczyniają się do integracji różnych grup interesariuszy rewitalizacji.</p>		<p>integracji we współdziałaniu międzysektorowym.</p> <p>5. Poprawa dostępności oraz jakości usług publicznych.</p> <p>6. Zwiększenie przedsiębiorczości oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców.</p>
3.	<p><i>Stworzenie kompleksowego systemu wsparcia przedsiębiorczości mieszkańców (zwłaszcza osób młodych)</i></p>	<p>W ramach przedsięwzięcia przewiduje się m.in. inicjowanie oraz prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych zewnętrznych środkach finansowych na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej. Ponadto planuje się nawiązanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie wsparcia finansowego i merytorycznego mieszkańców planujących założyć lub rozwinąć działalność gospodarczą na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji (szczególnie w sektorze turystycznym, okołoturystycznym, przetwórstwa i/lub sprzedaży produktów lokalnych). Ważnym elementem będzie również wdrożenie systemu wsparcia merytorycznego związanego z powstawaniem podmiotów ekonomii społecznej.</p>	<p>Cel rewitalizacji 1. Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.3. Cel rewitalizacji 2. Kierunek działania 2.3.</p>	<p>1. Zwiększenie przedsiębiorczości oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców.</p> <p>2. Przeciwdziałanie bezrobociu i zwiększanie możliwości zatrudnienia.</p> <p>3. Poprawa dostępności oraz jakości usług publicznych.</p> <p>4. Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji we współdziałaniu międzysektorowym.</p> <p>5. Wyrównanie szans edukacyjnych i kreowanie możliwości do rozwoju młodych ludzi</p>

4.	<p><i>Poprawa stanu technicznego i adaptacja do pełnienia pierwotnych bądź nowych funkcji budynków użyteczności publicznej, mieszkalnych i/lub do prowadzenia działalności gospodarczej z zagospodarowaniem przyległego otoczenia</i></p>	<p>W ramach planowanych przedsięwzięć zakłada się m.in. budowę, przebudowę, modernizację, remonty, adaptacje i/lub prace konserwatorskie, wyposażenie w infrastrukturę techniczną, termomodernizację obiektów, likwidację barier architektonicznych oraz zagospodarowanie przyległego terenu, w tym budowę, przebudowę lub remont parkingów.</p>	<p>Cel rewitalizacji 1. Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.3. Cel rewitalizacji 2. Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zatrzymanie postępującej degradacji technicznej i/lub poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej oraz budynków prywatnych. 2. Ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń. 3. Poprawa dostępności oraz jakości usług publicznych. 4. Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców. 5. Zwiększenie przedsiębiorczości oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców.
5.	<p><i>Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury drogowej i komunalnej oraz tworzenie atrakcyjnych miejsc i przestrzeni publicznych na podobszarach rewitalizacji</i></p>	<p>Zakres tematyczny przedsięwzięcia przewiduje budowę, rozbudowę, modernizację sieci infrastruktury komunalnej, przede wszystkim sieci wodociągowej i kanalizacyjnej (w tym m.in. rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej poza aglomeracją w miejscowości Stronie i Przyszowa w Gminie Łukowica; wykonanie oświetlenia wzdłuż drogi w miejscowości Jastrzębie Górne). Jednym z elementów jest również zagospodarowanie terenów zieleni oraz miejsc wypoczynku, sportu, rekreacji, służących aktywności mieszkańców. W związku z tym obejmuje również m.in.: zagospodarowanie i modernizację zdegradowanych przestrzeni publicznych, przebudowę i/lub remont wraz z doposażeniem istniejących obiektów sportowych i rekreacyjnych na rzecz różnych grup interesariuszy rewitalizacji (w tym dostosowanie do potrzeb osób</p>	<p>Cel rewitalizacji 2. Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3. Cel rewitalizacji 1. Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.3.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie funkcjonalności układów komunikacyjnych z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego. 2. Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców. 3. Uporządkowanie i zwiększenie dostępu do

		niepełnosprawnych).		podstawowej infrastruktury komunalnej dla użytkowników obszaru. 4. Zachowanie i uporządkowanie terenów zieleni służących wypoczynkowi i rekreacji mieszkańców.
6.	<i>Likwidacja nisko sprawnych urzędzeń grzewczych i ich wymiana na ekologiczne i/lub instalacja OZE zarówno przez osoby prywatne, jak i przedsiębiorstwa, instytucje publiczne oraz organizacje wraz z promowaniem postaw proekologicznych mieszkańców</i>	Zakres tematyczny przedsięwzięcia obejmuje redukcję zanieczyszczenia powietrza poprzez modernizację źródeł ciepła i/lub budowę, przebudowę lub modernizację infrastruktury służącej do produkcji energii elektrycznej pochodzącej ze źródeł odnawialnych w budynkach użyteczności publicznej, mieszkaniowych, produkcyjnych, usługowych, handlowych, turystycznych i innych. Projekt obejmować będzie m.in.: modernizację istniejących instalacji grzewczych w budynkach użyteczności publicznej i budynkach prywatnych na bardziej przyjazne środowisku (m.in. wymiana pieców na niskoemisyjne, montaż OZE w postaci: pomp ciepła, ogniw fotowoltaicznych, kolektorów słonecznych, kotłów na biomasę itp.). Ponadto w ramach przedsięwzięcia realizowane będą działania związane z podnoszeniem świadomości ekologicznej mieszkańców oraz promocją proekologicznego trybu życia.	Cel rewitalizacji 2. Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3. Cel rewitalizacji 1. Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.3.	1. Ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń. 2. Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców. 3. Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego podobszarów rewitalizacji, bazującego na zasobach lokalnych.
7.	<i>Tworzenie produktów turystycznych wraz z rozwijaniem bazy turystycznej i okolo-turystycznej oraz przetwórstwa i sprzedaży produktów lokalnych</i>	Zakres rzeczowy przedsięwzięcia dotyczy kreowania „turystycznego” wizerunku Łukowicy poprzez tworzenie kompleksowych produktów turystycznych bazujących na walorach przyrodniczo-krajobrazowych, dziedzictwie kulturowym (o charakterze materialnym i niematerialnym) i naturalnym oraz przetwórstwo i sprzedaż produktów lokalnych. Przykładowe zadania mogą dotyczyć: 1) organizacji różnego rodzaju imprez, wydarzeń promujących produkty lokalne i tradycyjne, kulturę i tradycje lokalne (m.in. Owocobranie, święto plonów „Dożynki”);	Cel rewitalizacji 2. Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3. Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.3.	1. Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego podobszarów rewitalizacji, bazującego na zasobach lokalnych. 2. Zwiększenie przedsiębiorczości oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców.

	<p>2) tworzenia komercyjnych obiektów o charakterze turystycznym i okołoturystycznym;</p> <p>3) wyznaczania i zagospodarowywania miejsc służących sprzedaży produktów lokalnych i tradycyjnych (przede wszystkim <i>Łukowickiej Śliwki Suszonej</i>);</p> <p>4) tworzenia edukacyjnych ścieżek tematycznych (np. prezentujących różne odmiany drzew i krzewów leśnych występujących w Beskidach, a także prezentacja urządzeń łowieckich – posypy, paśniki, lizawki, ambony);</p> <p>5) tworzenia oznakowanych ścieżek turystycznych (m.in. obszar wzgórza Łyzka – trasy z Przyszowej – szczyt Łyzki poprzez teren Zamku);</p> <p>6) tworzenia spójnego systemu ścieżek rowerowych (m.in. poprzez tworzenie nowych tras i łączenie ich z już istniejącymi, np. Przyszowa baza – osiedle Wądole – Góra Łyzka – cz. Rزتoki – Górki – Ubocz – Przyszowa Baza; Przyszowa baza – osiedle Zagórów – granica Stronie – Okręglica – Przyszowa Baza);</p> <p>7) wykreowania kompleksowej oferty kulturalnej i turystycznej o skali ponadregionalnej, spójnej z wizerunkiem Łukowicy;</p> <p>8) stworzenia kompleksu edukacyjno-przyrodniczego mającego na celu odbudowę populacji zwierzyny drobnej oraz prowadzenie edukacji młodzieży szkolnej dotyczącej gospodarki łowieckiej i ochrony środowiska;</p> <p>wykorzystania potencjału obszaru Natura 2000 w celu przyciągnięcia ruchu turystycznego na teren gminy (w tym podobszarów rewitalizacji) poprzez stworzenie warunków dla turystów – miłośników przyrody, fotografów, uczniów szkół, itp. do korzystania z walorów obszaru (m.in. zapewnienie możliwości obserwacji gatunków flory i fauny charakterystycznych dla tego obszaru poprzez stworzenie infrastruktury turystycznej, np. ścieżki dydaktycznej do pieszej wędrówki, stanowisk obserwacyjnych, pomostów i wieży obserwacyjnej, tablic informacyjnych, kładek).</p>		<p>3. Przeciwdziałanie bezrobociu i zwiększanie możliwości zatrudnienia.</p> <p>4. Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji we współdziałaniu międzysektorowym.</p> <p>5. Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców.</p>
--	---	--	---

Źródło: Opracowanie własne

2.3. Mechanizmy zapewnienia komplementarności oraz integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łukowica na lata 2016–2023 ma charakter kompleksowy, dlatego że podczas programowania działań rewitalizacyjnych zastosowano mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym dokumentem. Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020* w odniesieniu do projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w celu osiągnięcia efektu synergii efektów w oddziaływaniu na obszar rewitalizacji zapewniona została ich komplementarność w różnych wymiarach, tj. przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania. Ponadto wszystkie założenia dokumentu wykazują się wewnętrzną spójnością, kompleksowością i koncentracją.

WEWNĘTRZNA SPÓJNOŚĆ ORAZ KOMPLEKSOWOŚĆ DOKUMENTU

Wszystkie projekty rewitalizacyjne (podstawowe oraz uzupełniające) wynikają ze zdiagnozowanych problemów, a także potrzeb mieszkańców i stanowią rozwinięcie potencjałów podobszarów. Wewnętrzna spójność dokumentu wykazana została w tabeli 21, gdzie przedstawione zostały określone na podstawie pogłębionej diagnozy podobszarów – problemy i potrzeby rewitalizacyjne, odpowiadające im cele rewitalizacji i kierunki działań oraz projekty podstawowe i przedsięwzięcia uzupełniające, które oddziałują kompleksowo na wszystkie sfery. Ponadto w tabeli 19 wykazano, że przedsięwzięcia rewitalizacyjne odpowiadają na zidentyfikowane problemy i przyczyny degradacji. Dzięki temu wskazane zostało powiązanie celów rewitalizacji z diagnozą podobszarów rewitalizacji. Wszystkie kierunki działań oraz zaplanowane projekty rewitalizacyjne są zintegrowane i powiązane problemowo oraz odpowiadają na zidentyfikowane wspólne potrzeby (zawarte w tabeli 9). W związku z tym Gminny Program Rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy, tak aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego oraz środowiskowego.

Tabela 21 Wewnętrzna spójność dokumentu – potrzeby rewitalizacyjne wraz z odpowiadającymi im celami rewitalizacji i kierunkami działań oraz zaplanowanymi projektami podstawowymi i przedsięwzięciami uzupełniającymi

PROBLEMY	POTRZEBA REWITALIZACYJNA	CEL REWITALIZACJI	KIERUNKI DZIAŁANIA	PROJEKTY PODSTAWOWE	PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCE
1. Wysoki poziom zagrożenia patologiami społecznymi (najczęstsze powody korzystania ze świadczeń pomocy społecznej to: bezrobocie i ubóstwo). (podobszar I i II) 2. Znacznie wyższa od średniej dla gminy liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, bezrobocia i długotrwałej lub ciężkiej choroby. (podobszar II) 3. Wyższy od średniej dla gminy odsetek mieszkańców korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem. (podobszar II)	<i>Kompleksowe wsparcie osób wykluczonych społecznie i/lub zagrożonych ubóstwem zamieszkującym na podobszarach rewitalizacji</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.3.	1, 2, 3, 4, 5, 7	2
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek działania 2.2.		
1. Znaczący udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych. (podobszar I) 2. Wyższy poziom bezrobocia w porównaniu do średniej dla gminy (w tym znaczący udział długotrwale bezrobotnych). (podobszar II) 3. Niedostosowane kompetencje i kwalifikacje mieszkańców do potrzeb rynku pracy, wynikające z obecnego systemu i kierunku kształcenia młodych ludzi. (podobszar I i II)	<i>Przeciwdziałanie bezrobociu i zwiększanie możliwości zatrudnienia</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.3.	1, 3, 5	2, 3, 7
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3.		
1. Niedostateczna aktywność mieszkańców w organizacjach pozarządowych. (podobszar I i II) 2. Niewystarczająca aktywność społeczna i integracja mieszkańców, prowadząca do słabego zaangażowania w sprawy lokalne i małej liczby „oddolnych” inicjatyw	<i>Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji we współdziałaniu międzysektorowym</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2.	1, 2, 3, 4	1, 2, 3, 7
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2.		

<p>lokalnych. (podobszar I i II)</p> <p>3. Niedostateczna aktywność obywatelska mieszkańców i zaangażowanie w sprawy lokalne (niska frekwencja wyborcza). (podobszar I i II)</p>					
<p>1. Niedostosowane kompetencje i kwalifikacje mieszkańców do potrzeb rynku pracy, wynikające z obecnego systemu i kierunku kształcenia młodych ludzi. (podobszar I i II)</p> <p>2. Niewystarczający poziom uzyskiwanych wyników ze sprawdzianu szóstoklasistów w Szkole Podstawowej im. I Armii Wojska Polskiego w Młynczyskach. (podobszar II)</p> <p>3. Niewystarczający poziom uzyskiwanych wyników ze sprawdzianu szóstoklasistów w Szkole Podstawowej Nr 1 im. Marii Konopnickiej w Przyszowej oraz z egzaminu gimnazjalnego w Gimnazjum w Przyszowej. (podobszar I)</p>	<p><i>Wyrównanie szans edukacyjnych i kreowanie możliwości do rozwoju młodych ludzi</i></p>	<p>Cel rewitalizacji 1.</p>	<p>Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.3.</p>	<p>1, 2, 3, 4, 6</p>	<p>3, 5</p>
<p>Cel rewitalizacji 2.</p>		<p>Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2.</p>			
<p>1. Niekorzystna struktura demograficzna z wyższym udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym i niższym udziałem w wieku produkcyjnym (postępujący proces starzenia się społeczeństwa). (podobszar I)</p> <p>2. Bariery architektoniczne dla osób starszych oraz niepełnosprawnych w przestrzeniach publicznych i budynkach użyteczności publicznej. (podobszar I i II)</p>	<p><i>Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom i osobom niepełnosprawnym</i></p>	<p>Cel rewitalizacji 1.</p>	<p>Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.3.</p>	<p>1, 2, 3, 4, 7</p>	<p>1, 2, 5</p>
<p>Cel rewitalizacji 2.</p>		<p>Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2.</p>			
<p>1. Niewystarczająca jakość i dostępność usług publicznych (szczególnie e-usług). (podobszar I i II)</p> <p>2. Bariery architektoniczne dla osób starszych oraz niepełnosprawnych w przestrzeniach</p>	<p><i>Poprawa dostępności oraz jakości usług publicznych</i></p>	<p>Cel rewitalizacji 1.</p>	<p>Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.3.</p>	<p>1, 2, 3, 5, 6, 7, 8</p>	<p>1, 2, 3, 4</p>
<p>Cel rewitalizacji 2.</p>		<p>Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2.</p>			

<p>publicznych i budynkach użyteczności publicznej. (podobszar I i II)</p> <p>3. Niedostatecznie wykorzystane budynki użyteczności publicznej. (podobszar I)</p> <p>4. Niedostatecznie wykorzystany budynek świetlicy wiejskiej. (podobszar II)</p>					
<p>6. Niedostateczny poziom przedsiębiorczości mieszkańców. (podobszar I i II)</p> <p>7. Niewystarczający rozwój sfery usług związanych z obsługą ruchu turystycznego. (podobszar I i II)</p> <p>8. Rozwijająca się działalność produkcyjno-usługowa o charakterze rzemieślniczym. (podobszar I i II)</p> <p>9. Brak kompleksowego systemu wsparcia przedsiębiorczości mieszkańców. (podobszar I i II)</p> <p>10. Niższa liczba nowo rejestrowanych działalności gospodarczych od średniej dla gminy. (podobszar II)</p>	<p><i>Zwiększenie przedsiębiorczości oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców</i></p>	<p>Cel rewitalizacji 1.</p>	<p>Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.3.</p>	<p>1, 2, 5, 7</p>	<p>2, 3, 4, 7</p>
<p>Cel rewitalizacji 2.</p>		<p>Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3.</p>			
<p>1. Niewystarczający rozwój sfery usług związanych z obsługą ruchu turystycznego. (podobszar I i II)</p> <p>2. Brak kompleksowego systemu wsparcia przedsiębiorczości mieszkańców. (podobszar I i II)</p> <p>3. Rozwijająca się działalność produkcyjno-usługowa o charakterze rzemieślniczym. (podobszar I i II)</p> <p>4. Niższa liczba nowo rejestrowanych działalności gospodarczych od średniej dla gminy. (podobszar II)</p>	<p><i>Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego podobszarów rewitalizacji, bazującego na zasobach lokalnych</i></p>	<p>Cel rewitalizacji 1.</p>	<p>Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.3.</p>	<p>2, 8</p>	<p>5, 6, 7</p>
<p>Cel rewitalizacji 2.</p>		<p>Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3.</p>			

<p>1. Niedostateczna ilość miejsc rekreacyjno-wypoczynkowych i sportowych. (podobszar I i II)</p> <p>2. Niewystarczający i częściowo będący w złym stanie technicznym system oświetlenia ulicznego. (podobszar I i II)</p> <p>3. Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna. (podobszar I i II)</p> <p>4. Niedostateczne wyposażenie przestrzeni publicznych w elementy małej architektury oraz infrastrukturę społeczną. (podobszar I i II)</p> <p>5. Bariery architektoniczne dla osób starszych oraz niepełnosprawnych w przestrzeniach publicznych i budynkach użyteczności publicznej. (podobszar I i II)</p> <p>6. Brak spójnego systemu ścieżek rowerowych. (podobszar I i II)</p> <p>7. Brak odpowiedniego systemu oznakowania i informacji niezbędnych do pełnienia funkcji turystycznych przez obiekty i tereny rekreacyjne. (podobszar I i II)</p> <p>8. Nieodpowiednie warunki techniczne części bazy sportowej i rekreacyjnej. (podobszar I i II)</p>	<p><i>Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców</i></p>	<p>Cel rewitalizacji 1.</p>	<p>Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.3.</p>	<p>1, 2, 3,</p>	<p>4, 5, 7</p>
<p>Cel rewitalizacji 2.</p>		<p>Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.3.</p>			
<p>1. Niedostateczna dostępność zabudowy mieszkaniowej do dróg asfaltowych. (podobszar I i II)</p> <p>2. Niedostateczny stan techniczny oraz niefunkcyjny układ części infrastruktury drogowej. (podobszar I i II)</p> <p>3. Brak spójnego systemu ścieżek rowerowych. (podobszar I i II)</p>	<p><i>Zwiększenie funkcjonalności układów komunikacyjnych z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego</i></p>	<p>Cel rewitalizacji 1.</p>	<p>Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.3.</p>	<p>2, 3,</p>	<p>5,</p>
<p>Cel rewitalizacji 2.</p>		<p>Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.3.</p>			

<p>1. Duża ilość azbestu pozostałego do unieszkodliwienia. (podobszar I i II)</p> <p>2. Postępująca degradacja techniczna części budynków użyteczności publicznej oraz obiektów zabytkowych. (podobszar I)</p> <p>3. Postępująca degradacja techniczna części budynków użyteczności publicznej. (podobszar II)</p> <p>4. Niska efektywność energetyczna części budynków użyteczności publicznej. (podobszar I i II)</p> <p>5. Nieodpowiednie warunki techniczne części bazy sportowej i rekreacyjnej. (podobszar I i II)</p> <p>6. Znaczna ilość przestarzałych instalacji grzewczych zarówno w budynkach jednorodzinnych jak również w budynkach użyteczności publicznej. (podobszar I i II)</p>	<p><i>Zatrzymanie postępującej degradacji technicznej i/lub poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej oraz budynków prywatnych</i></p>	<p>Cel rewitalizacji 1.</p>	<p>Kierunek działania 1.3.</p>	<p>1, 9</p>	<p>4</p>
<p>Cel rewitalizacji 2.</p>	<p>Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3.</p>				
<p>1. Niedostateczna dostępność zabudowy mieszkaniowej do dróg asfaltowych. (podobszar I i II)</p> <p>2. Niedostateczny stan techniczny oraz niefunkcjonalny układ części infrastruktury drogowej. (podobszar I i II)</p> <p>3. Niski wskaźnik wyposażenia obszaru w infrastrukturę wodociągową i kanalizacyjną. (podobszar I)</p> <p>4. Niski wskaźnik wyposażenia obszaru w infrastrukturę wodociągową. (podobszar II)</p> <p>5. Brak infrastruktury sieci kanalizacyjnej. (podobszar II)</p>	<p><i>Uporządkowanie i zwiększenie dostępu do podstawowej infrastruktury komunalnej dla użytkowników obszaru</i></p>	<p>Cel rewitalizacji 1.</p>	<p>Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.3.</p>	<p>3, 8</p>	<p>5</p>
<p>Cel rewitalizacji 2.</p>	<p>Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3.</p>				

<p>4. Przekroczenie standardów jakości powietrza. (podobszar I i II)</p> <p>5. Niedostateczna edukacja ekologiczna i świadomość proekologiczna mieszkańców. (podobszar I i II)</p> <p>6. Niska efektywność energetyczna części budynków użyteczności publicznej. (podobszar I i II)</p> <p>7. Znaczna ilość przestarzałych instalacji grzewczych zarówno w budynkach jednorodzinnych jak również w budynkach użyteczności publicznej. (podobszar I i II)</p>	<p><i>Ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń</i></p>	<p>Cel rewitalizacji 2.</p>	<p>Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.3.</p>	<p>1, 3, 9</p>	<p>4, 6</p>
<p>1. Duża ilość azbestu pozostającego do unieszkodliwienia. (podobszar I i II)</p> <p>2. Przekroczenie standardów jakości powietrza. (podobszar I i II)</p> <p>3. Niedostateczna edukacja ekologiczna i świadomość proekologiczna mieszkańców. (podobszar I i II)</p>	<p><i>Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców</i></p>	<p>Cel rewitalizacji 2.</p>	<p>Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.3.</p>	<p>1, 2, 3, 8, 9</p>	<p>1, 6</p>
<p>1. Niedostateczna ilość miejsc rekreacyjno-wypoczynkowych i sportowych. (podobszar I i II)</p> <p>2. Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna. (podobszar I i II)</p> <p>3. Brak spójnego systemu ścieżek rowerowych. (podobszar I i II)</p> <p>4. Brak odpowiedniego systemu oznakowania i informacji niezbędnych do pełnienia funkcji turystycznych przez obiekty i tereny rekreacyjne. (podobszar I i II)</p>	<p><i>Zachowanie i uporządkowanie terenów zieleni służących wypoczynkowi i rekreacji mieszkańców</i></p>	<p>Cel rewitalizacji 1.</p>	<p>Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.3.</p>	<p>1, 2, 3</p>	<p>5</p>
		<p>Cel rewitalizacji 2.</p>	<p>Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.3.</p>		

Źródło: Opracowanie własne

KONCENTRACJA PROGRAMU REWITALIZACJI

Wyznaczony obszar rewitalizacji (podzielony na 2 podobszary) jest terenem o szczególnej (w skali gminy) koncentracji problemów i zjawisk kryzysowych w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej (tabele 7 i 8). Ponadto ma on istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, wynikające z faktu, iż podobszary te stanowią centrum społeczno-gospodarcze gminy. Działania przewidziane do realizacji koncentrują się na terenach mających znaczenie dla społeczności lokalnych. Z jednej strony są to przestrzenie publiczne, z drugiej zaś – placówki świadczące usługi publiczne nie tylko w skali podobszarów rewitalizacji, ale także całej Gminy Łukowica. W związku z tym, że Gmina Łukowica dysponuje niewielką kwotą wolnych środków na inwestycje, niezbędne są działania zmierzające do poprawy sytuacji w sferze społecznej i gospodarczej. Z rezultatów podjętych działań będą korzystać wszyscy interesariusze rewitalizacji, zaś efekty działań będą oddziaływać poza podobszary rewitalizacji, obejmując całą gminę.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA I PRZESTRZENNA

Projekty i/lub przedsięwzięcia podstawowe oraz uzupełniające zawarte w dokumencie stanowią kompleksową odpowiedź na zdiagnozowane we wszystkich sferach zróżnicowane problemy i wykorzystują potencjały lokalne wyznaczonych podobszarów rewitalizacji w zakresie dużego kapitału ludzi młodych, produktów lokalnych oraz walorów przyrodniczo-krajobrazowych. Wykazane to zostało w powiązaniu każdego projektu podstawowego ze zdiagnozowanymi problemami i potencjałami. Dzięki temu wszystkie projekty i/lub przedsięwzięcia uzupełniające są komplementarne w oddziaływaniu całościowym na obszar rewitalizacji w aspekcie społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym. Takie podejście ma przeciwdziałać fragmentaryzacji działań, koncentrując się na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru, które w tym przypadku spowodowane są rolniczym i sadowniczym charakterem terenu oraz niedostosowaniem kompetencji i kwalifikacji mieszkańców do potrzeb lokalnego rynku pracy, powodującymi wysoki poziom bezrobocia, wykluczenia społecznego oraz niskimi dochodami. W związku z tym wykonana została pogłębiona analiza i diagnoza podobszarów rewitalizacji we wszystkich aspektach: społecznym, gospodarczym, przestrzenno-

-funkcyjnym, technicznym i środowiskowym, która zawarta jest w II części niniejszego dokumentu. Konieczne jest również określenie pożądanego stanu do jakiego mają doprowadzić dany obszar projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, dlatego została określona wizja (planowany efekt rewitalizacji). Parametryzacja efektów rewitalizacji określona została na poziomie celów rewitalizacji, ponieważ wizja określa zbiór poświadanych wartości do osiągnięcia po wdrożeniu założeń dokumentu. Podczas podejmowania strategicznych decyzji przez samorząd lokalny na innych płaszczyznach będą brane pod uwagę zaplanowane działania rewitalizacyjne, aby zapewnić koordynację tematyczną i organizacyjno-techniczną działań administracji samorządowej. Ponadto ważne jest, że proces rewitalizacji realizuje założenia innych dokumentów strategicznych i planistycznych zarówno na szczeblu lokalnym, jak i ponadlokalnym, co zostało wykazane w rozdziale 2 części I dokumentu. Wszystkie projekty podstawowe zawarte w dokumencie realizowane będą na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji oraz zapewnią ich spójność przestrzenno-funkcyjną, natomiast zasięg ich oddziaływania będzie większy i obejmie teren całej gminy, ponieważ z efektów działań korzystać będą wszyscy interesariusze rewitalizacji. Zaplanowane „miękkie” przedsięwzięcia rewitalizacyjne ze względu na społeczny charakter działań dedykowane będą mieszkańcom całej gminy, ponieważ tylko poprzez większą skalę oddziaływania na wzmocnienie kapitału społecznego ludzi młodych oraz wykluczenie społeczne i/lub zagrożenie ubóstwem można uzyskać założone efekty w postaci rozwiązania zidentyfikowanych problemów (wskazanych w tabelach 7 i 8). Wzajemne dopełnianie się projektów podstawowych i przedsięwzięć uzupełniających oraz zaangażowanie lokalnej społeczności pozwoli na osiągnięcie efektu rewitalizacji widocznego na całym jego obszarze i uniknięcie wybiórczości inwestycji. Zindywidualizowane działania rewitalizacyjne wdrażane na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji wzajemnie będą się dopełniać przestrzennie, dzięki czemu efekty ich realizacji nie będą widoczne punktowo w pojedynczych miejscach, a na całym obszarze objętym kryzysem. Projekty i/lub przedsięwzięcia podstawowe zostały zaprogramowane w taki sposób, aby odpowiadały na problemy mieszkańców obszaru, a przede wszystkim nie skutkowały przenoszeniem problemów w inne miejsce. W tym celu zawarto zarówno przedsięwzięcia inwestycyjne, jak i społeczne, które zapobiegą prowadzeniu do niepoświadanych efektów społecznych, takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.

Dostępność do powstałej infrastruktury oraz działań społecznych i kulturalnych dla wszystkich użytkowników zamieszkujących dany teren spowoduje, że z pozytywnych

efektów rewitalizacji (ze względu na oddziaływanie podobszarów rewitalizacji jako głównych ośrodków gminy) korzystać będą wszyscy mieszkańcy, bez względu na sytuację materialną. Działania przewidziane w Gminnym Programie Rewitalizacji prowadzić będą do rozwoju funkcji centrotwórczych podobszarów rewitalizacji.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTITUCJONALNA

Dla zagwarantowania, że przyjęte postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania oraz weryfikacji.

Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie założeń dokumentu jest Wójt Gminy Łukowica przy pomocy Koordynatora ds. rewitalizacji, powołanego w ramach samodzielnego stanowiska ds. informatycznych i programów pomocowych w Urzędzie Gminy Łukowica (UG Łukowica), który posiada wiedzę i doświadczenie w zakresie zarządzania projektami. Jednocześnie jest to efekt osadzenia rewitalizacji w ramach istniejących struktur organizacyjnych UG Łukowica, odpowiedzialnych za koordynację systemu zarządzania rozwojem gminy.

Koordinator będzie współpracował z innymi pracownikami UG Łukowica, a także jednostek organizacyjnych gminy, będącymi specjalistami w danych dziedzinach. Dodatkowo odpowiedzialny będzie za przepływ informacji między interesariuszami rewitalizacji (w tym partnerami projektów rewitalizacyjnych) a Wójtem, który będzie podejmował kluczowe decyzje dotyczące procesu rewitalizacji.

W celu efektywnego oraz zintegrowanego współdziałania różnych jednostek, Wójt może powołać Zespół Zadaniowy, w którego skład wejdą przedstawiciele samodzielných stanowisk pracy UG Łukowica i/lub jednostek organizacyjnych gminy odpowiedzialnych za realizację konkretnych projektów. Powołanie Zespołu Zadaniowego przyczyni się do wzajemnego uzupełniania się działań oraz spójności procedur w realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w zakresie powiązanych projektów infrastrukturalnych („twardych”) oraz społecznych („miękkich”).

Jako organ opiniodawczo-doradczy Wójta Gminy Łukowica powołany został Komitet Rewitalizacji. Wybrani kandydaci zostali powołani na członków Komitetu Rewitalizacji przez Wójta Gminy Łukowica zarządzeniem nr 18/2017 z dnia 10 marca 2017 roku (po przeprowadzeniu właściwej procedury wynikającej z ustawy o rewitalizacji).

KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA

W Gminnym Programie Rewitalizacji zwrócono również uwagę na zachowanie ciągłości programowej w odniesieniu do przedsięwzięć o charakterze infrastrukturalnym, które zostały już zrealizowane w ramach polityki spójności 2007–2013, a także komplementarnymi projektami społecznymi wdrażanymi w ramach polityki spójności 2014–2020. Ma to kluczowe znaczenie dla efektywności procesu rewitalizacji w oddziaływaniu na sytuację kryzysową występującą na danym obszarze.

W okresie programowania UE na lata 2004–2006 zapoczątkowano proces rewitalizacji na wyznaczonym I podobszarze rewitalizacji m.in. poprzez realizację projektów infrastrukturalnych, tworzących estetyczne i funkcjonalne warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego. Jednym z projektów jest: *Odnowa centrów wsi w Gminie Łukowica – wieś Łukowica i Przyszowa*²⁴ (całkowita wartość projektu: 694 204,40 zł) w ramach działania 2.3. *Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego* Programu Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, w wyniku którego częściowo zmodernizowano przestrzeń publiczną.

Zrealizowane projekty przez Gminę Łukowica i obejmujące swym zasięgiem wyznaczone podobszary rewitalizacji i/lub mające na nie wpływ społeczno-gospodarczy przedstawia tabela 22.

²⁴ Serwis informacyjny Mapa Dotacji Unii Europejskiej, mapadotacji.gov.pl, inf. z dnia 10.04.2017.

Tabela 22 Wykaz projektów zrealizowanych przez Gminę Łukowica na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji lub mających wpływ na ich rozwój społeczno-gospodarczy

Lp.	Nazwa projektu	Źródło finansowania	Wartość całkowita projektu w zł	Kwota wydatków kwalifikowalnych w zł	Kwota uzyskanego dofinansowania w zł
1.	<i>Budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego w Świdniku – etap III</i>	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013	576 554,46	472 585,62	354 439,21
2.	<i>Budowa świetlicy wiejskiej w Przyszowej</i>	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013	1 140 477,88	934 817,93	467 408,00
3.	<i>Budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego w Świdniku – etap II – sala gimnastyczna</i>	Małopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007–2013	4 306 589,36	4 306 589,36	2 014 612,55
4.	<i>Adaptacja obory podworskiej na cele kulturalno-gastronomiczne w Łukowicy</i>	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013	1 330 076,04	1 081 362,63	500 000,00
5.	<i>Rozbudowa kanalizacji sanitarnej Świdnik-Stronie-Owieczka w Gminie ŁUKOWICA</i>	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013	1 134 599,47	688 030,38	516 022,00
6.	<i>Rozbudowa i przebudowa istniejącej gminnej oczyszczalni ścieków w miejscowości Świdnik oraz budowa sieci kanalizacji sanitarnej z jedną przepompownią ścieków w miejscowości Przyszowa</i>	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013	5 888 835,92	4 787 671,47	2 500 000,00
7.	<i>Budowa infrastruktury rekreacyjnej w Gminie Łukowica</i>	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Leader +)	602 365,92	489 728,39	300 000,00
8.	<i>Budowa placu zabaw w celu zwiększenia atrakcyjności turystycznej i pobudzenia aktywności mieszkańców gminy Łukowica</i>	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Leader +)	117 897,59	95 851,70	76 681,00
9.	<i>Oznakowanie turystyczno-rekreacyjne terenu Gminy Łukowica</i>	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Leader +)	37 785,60	30 720,00	21 504,00
10.	<i>Remont budynku OSP Stronie oraz budowa boiska rekreacyjnego w Świdniku</i>	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013	646 246,93	610 864,94	450 000,00
11.	<i>Przebudowa drogi powiatowej nr 1579K Siekierzyna–Naszacowice w km 9+655,75 – 11+074,00 w miejscowości Świdnik wraz</i>	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013	3 810 912,61	3 643 164,31	2 318 145,45

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łukowica na lata 2016–2023

	<i>z przebudową rowu melioracyjnego na działce ew. nr 41 w Świdniku</i>				
12.	<i>Budowa wiaty w Łukowicy jako punkt wystawowy na cele promocji lokalnych produktów i usług gospodarstw wiejskich</i>	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013	169 903,00	138 132,00	110 506,00
13.	<i>Budowa infrastruktury rekreacyjnej w Stroniu – Gmina Łukowica</i>	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013	339 061,00	249 515,00	160 000,00
14.	<i>Uzupełnienie wyposażenia placów zabaw w Gminie Łukowica</i>	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013	70 946,40	57 680,00	25 000,00
15.	<i>Wyposażenie świetlicy wiejskiej w Przyszowej</i>	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013	34 400,00	28 196,00	21 000,00
16.	<i>Walory przyrodnicze i kulturowe gminy Łukowica – wydanie folderu</i>	Środki własne, 2007–2016	18 700,00	9 590,00	6 713,00
17.	<i>Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców Gminy Łukowica</i>	Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka	1 560 051,00	1 560 051,00	1 326 043,35
18.	<i>Czas na aktywność. Program aktywizacji społecznej i zawodowej w Gminie Łukowica</i>	Program Operacyjny Kapitał Ludzki na lata 2007–2013	736 501,86	736 501,86	-
19.	<i>Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I–III szkół podstawowych w Gminie Łukowica</i>	Program Operacyjny Kapitał Ludzki na lata 2007–2013	294 420,79	294 420,79	250 257,67
20.	<i>Modernizacja Oddziałów Przedszkolnych przy Szkołach Podstawowych w Gminie Łukowica</i>	Program Operacyjny Kapitał Ludzki na lata 2007–2013	959 969,60	959 969,60	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Łukowica

Komplementarność planowanych działań w ramach programu rewitalizacji z projektem społecznym planowanym do realizacji w ramach polityki spójności 2014–2020 wskazuje tabele 14 i 15 (projekt podstawowy nr 5 – *Aktywność społeczno-zawodowa mieszkańców Gminy Łukowica – szansą na lepszą przyszłość* oraz projekt podstawowy nr 6 *Wzmocnienie kapitału społecznego dzieci i młodzieży – budujemy kompetencje kluczowe*).

Przeprowadzona analiza wykazała, że przedsięwzięcia podejmowane w poprzednich latach mają swoją ciągłość i kontynuację w aktualnym dokumencie. Wnioski wyciągnięte z realizacji poprzednich działań na tych podobszarach pozwolą na bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w obecnej perspektywie finansowej, dzięki czemu proces rewitalizacji wzmocni ich efektywność i skuteczność.

KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w niniejszym dokumencie będą współfinansowane z różnych źródeł, obejmujących m.in. środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), krajowych środków publicznych oraz środków prywatnych z wykluczeniem ryzyka podwójnego finansowania.

W związku z tym, że komplementarność finansowa oznacza także zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania, podczas programowania działań wykorzystano zgłoszone propozycje projektów planowanych do realizacji na obszarze rewitalizacji przez inne podmioty. Tym samym proces rewitalizacji przebiegać będzie przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych w postaci zasobów wewnętrznych podmiotów zlokalizowanych na podobszarach rewitalizacji czy ich mieszkańców będzie miało kluczowe znaczenie dla dynamiki i skuteczności pożądaných zmian strukturalnych zarówno społecznych, jak i przestrzennych.

Komplementarność źródeł finansowania określona została w części III, rozdziale 3 dotyczącym szacunkowych ram finansowych programu, gdzie na poziomie poszczególnych projektów podstawowych i przedsięwzięć uzupełniających określono szacowaną ogólną wartość projektu w podziale na publiczne i prywatne źródła finansowania.

Dzięki zaangażowaniu środków publicznych (składających się ze środków własnych gminy, jednostek podległych gminie, podmiotów z sektora finansów publicznych) następuje integracja finansowa zaplanowanych projektów podstawowych i uzupełniających.

3. Szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem źródeł finansowania

Indykatywne ramy finansowe *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łukowica na lata 2016–2023* obejmują projekty podstawowe, które wynikają z planów projektowych gminy, podległych jej jednostek organizacyjnych, jak również projektów zgłoszonych przez interesariuszy rewitalizacji planowanych do realizacji na podobszarach rewitalizacji lub poza wyznaczonymi podobszarami, ale wpływających na ich rozwój społeczno-gospodarczy.

Ponadto plany projektowe odpowiadają na możliwości ich sfinansowania z uwzględnieniem sytuacji budżetowej gminy, ponieważ „wskaźnik G – podstawowych dochodów podatkowych na 1 mieszkańca gminy przyjęty do obliczania subwencji wyrównawczej na 2017 r.” wynosi 476,07 zł (przy wskaźniku dla Polski – 1 596,67 zł)²⁵, co oznacza bardzo słabą samodzielność finansową jednostki i w istotny sposób determinuje zdolność realizacji długookresowych zadań rewitalizacyjnych. Według wartości ww. wskaźnika Gmina Łukowica jest jedną z najbiedniejszych gmin w Polsce.

Podsumowanie podanych wartości brutto poszczególnych projektów pozwoliło określić szacunkowe ramy finansowe dokumentu z podziałem na różne źródła finansowania (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2014–2020 – publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków Unii Europejskiej).

Ze względu na charakterystykę tematyczną projektów uzupełniających realizowanych w systemie ciągłym, a tym samym brak możliwości dokładnego oszacowania ich całkowitych wartości, ramy finansowe z uwzględnieniem różnych źródeł finansowania podane zostały szacunkowo. Ramy finansowe dokumentu przedstawia tabela 23.

²⁵ Strona internetowa Ministerstwa Finansów, mf.gov.pl, inf. z dnia 22.02.2017.

Tabela 23 Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łukowica na lata 2016–2023

Lp.	Nazwa projektu/przedsięwzięcia	Całkowita wartość projektu (w mln zł)	Środki publiczne				Krajowe środki publiczne	Środki prywatne	Środki z innych źródeł
			Środki budżetu gminy	Środki UE					
				EFRR	EFS	FS			
PROJEKTY PODSTAWOWE									
1.	<i>Kompleksowa rewitalizacja w Łukowicy na rzecz rozwoju aktywności społecznej i przedsiębiorczości mieszkańców</i>	2,5	0,625	1,625	-	-	0,25	-	-
2.	<i>Stworzenie „Kompleksu rekreacyjno-sportowego” w Przyszowej</i>	5,0	1,25	3,25	-	-	0,5	-	-
3.	<i>Adaptacja budynku świetlicy wiejskiej do działalności Centrum Aktywności Lokalnej wraz z ukształtowaniem funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej służącej integracji i aktywności społecznej mieszkańców w Młyńczyskach</i>	2,0	0,5	1,3	-	-	0,2	-	-
4.	<i>Spotkania z tradycją oraz produktami lokalnymi – międzypokoleniowa aktywizacja mieszkańców w oparciu o tożsamość lokalną</i>	0,2	0,1	-	-	-	0,1	-	-
5.	<i>Aktywność społeczno-zawodowa mieszkańców Gminy Łukowica – szansą na lepszą przyszłość</i>	0,25	0,04	-	0,21	-	-	-	-
6.	<i>Wzmocnienie kapitału społecznego dzieci i młodzieży – budujemy kompetencje kluczowe</i>	0,2	0,01	-	0,19	-	-	-	-
7.	<i>Zapewnienie mieszkańcom Gminy Łukowica dostępu do wysokiej jakości usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną</i>	0,4	0,1	0,3	-	-	-	-	-
8.	<i>Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej dla aglomeracji Łukowica</i>	0,83	0,26	0,57	-	-	-	-	-
9.	<i>Obniżenie poziomu niskiej emisji w Gminie Łukowica</i>	1,4	-	1,37	-	-	-	0,03	-
PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCE									

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łukowica na lata 2016–2023

1.	<i>Organizacja cyklicznych wydarzeń i/lub rozwój działalności społecznej, kulturalnej, artystycznej, sportowej, rekreacyjnej i edukacyjnej na rzecz różnych grup interesariuszy rewitalizacji wraz ze wspieraniem „mikro” inicjatyw lokalnych (szczególnie w partnerstwach)</i>	1	0,4	-	-	-	0,5	-	0,1
2.	<i>Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych marginalizacją poprzez integrację społeczną, aktywizację zawodową (w tym podnoszenie kwalifikacji zawodowych), wsparcie rodzin oraz osób starszych i niepełnosprawnych</i>	1	0,05	-	0,85	-	-	-	0,1
3.	<i>Stworzenie kompleksowego systemu wsparcia przedsiębiorczości mieszkańców (zwłaszcza osób młodych)</i>	0,5	0,35	-	-	-	-	-	0,15
4.	<i>Poprawa stanu technicznego i adaptacja do pełnienia pierwotnych bądź nowych funkcji budynków użyteczności publicznej, mieszkalnych i/lub do prowadzenia działalności gospodarczej z zagospodarowaniem przyległego otoczenia</i>	3	0,3	2,25	-	-	-	0,45	-
5.	<i>Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury drogowej i komunalnej oraz tworzenie atrakcyjnych miejsc i przestrzeni publicznych na podobszarach rewitalizacji</i>	3	0,75	2,25	-	-	-	-	-
6.	<i>Likwidacja nisko sprawnych urządzeń grzewczych i ich wymiana na ekologiczne i/lub instalacja OZE zarówno przez osoby prywatne, jak i przedsiębiorstwa, instytucje publiczne oraz organizacje wraz z promowaniem postaw proekologicznych mieszkańców</i>	2	0,5	1,2	-	-	-	0,3	-
7.	<i>Tworzenie produktów turystycznych wraz z rozwijaniem bazy turystycznej i okolicy turystycznej oraz przetwórstwa i sprzedaży produktów lokalnych</i>	3	-	2,25	-	-	-	0,75	-
SUMA PROJEKTÓW PODSTAWOWYCH		12,78	2,88	8,42	0,40	0,00	1,05	0,03	0,00
SUMA PROJEKTÓW UZUPEŁNIAJĄCYCH		13,50	2,35	7,95	0,85	0,00	0,50	1,50	0,35
SUMA		26,28	5,23	16,37	1,25	0,00	1,55	1,53	0,35

Źródło: Opracowanie własne

IV. Część wdrożeniowa

1. System realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem ponadkadencyjnym, określającym cele i plany działań rewitalizacyjnych na kilkanaście lat, dlatego ważnym elementem decydującym o skuteczności i efektywności realizacji jego założeń jest skuteczny i zintegrowany system zarządzania. Proces wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, które wymaga dobrego przygotowania informacyjnego oraz stałej komunikacji z otoczeniem, opierającej się o pozyskiwanie obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

1.1. Struktura zarządzania dokumentem wraz z jego kosztami

Dla zagwarantowania, że przyjęte postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania oraz weryfikacji.

Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie założeń dokumentu jest Wójt Gminy Łukowica przy pomocy Koordynatora ds. rewitalizacji, powołanego w ramach samodzielnego stanowiska ds. informatycznych i programów pomocowych w Urzędzie Gminy Łukowica (UG Łukowica), który posiada wiedzę i doświadczenie w zakresie zarządzania projektami. Jednocześnie jest to efekt osadzenia rewitalizacji w ramach istniejących struktur organizacyjnych UG Łukowica odpowiedzialnych za koordynację systemu zarządzania rozwojem gminy.

Koordynator będzie współpracował z innymi pracownikami UG Łukowica, a także jednostek organizacyjnych gminy, będącymi specjalistami w danych dziedzinach. Dodatkowo odpowiedzialny będzie za przepływ informacji między interesariuszami rewitalizacji (w tym partnerami projektów rewitalizacyjnych) a Wójtem, który będzie podejmował kluczowe decyzje dotyczące procesu rewitalizacji.

W celu efektywnego oraz zintegrowanego współdziałania różnych jednostek, Wójt może powołać Zespół Zadaniowy, w którego skład wejdą przedstawiciele samodzielných stanowisk pracy UG Łukowica i/lub jednostek organizacyjnych gminy odpowiedzialnych za realizację konkretnych projektów. Powołanie Zespołu Zadaniowego przyczyni się do wzajemnego uzupełniania się działań oraz spójności procedur w realizacji

poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w zakresie powiązanych projektów infrastrukturalnych („twardych”) oraz społecznych („miękkich”).

Przewiduje się, iż w zależności od realizowanego przedsięwzięcia w skład Zespołu mogą wejść również przedstawiciele interesariuszy rewitalizacji, biorących udział we wdrażaniu GPR.

Zadania niezbędne do wdrażania dokumentu wykonywane będą w ramach obowiązków poszczególnych struktur organizacyjnych gminy, dlatego nie określono dodatkowych kosztów ich realizacji. W ramach swoich kompetencji każda z komórek organizacyjnych czy samodzielnych stanowisk pracy w Urzędzie i/lub jednostek organizacyjnych gminy będzie wdrażała te działania, dostosowując w sposób elastyczny swoje zasoby osobowe do określonych aktualnie potrzeb.

Wszystkie projekty i/lub przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizujące zadania własne gminy będą wdrożone zgodnie z uchwałą przez Radę Gminy Łukowica Wieloletnią Prognozą Finansową oraz budżetami rocznymi, zapewniając efektywną realizację zaplanowanych działań. W zakresie zarządzania środkami finansowymi niezbędnymi do wdrożenia projektów rewitalizacyjnych włączony zostanie Skarbnik Gminy Łukowica oraz Referat Finansowy UG Łukowica.

Koordinator ds. rewitalizacji w ramach wykonywanych zadań będzie ściśle współpracował z Komitetem Rewitalizacji, powołanym jako organ opiniotwórczo-doradczy Wójta Gminy Łukowica w zakresie rewitalizacji i z partnerami projektów rewitalizacyjnych. Będzie również odpowiadał za obsługę techniczną i organizacyjną Komitetu Rewitalizacji we współpracy z pracownikami UG Łukowica. Głównym zadaniem Komitetu będzie nadzór nad efektywnością i jakością oraz postępowaniem w realizacji określonych projektów, a tym samym celów GPR poprzez opiniowanie dokumentów i inicjatyw związanych z rewitalizacją.

W związku z tym, że realizacja zaplanowanych działań rewitalizacyjnych odbywać się będzie również w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej oraz pomocy krajowej i innych (zależności od możliwości uzyskanego wsparcia), to interesariusze rewitalizacji, korzystając z dofinansowania m.in.: projektów unijnymi środkami finansowymi, będą zobowiązani przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych (szczególnie w zakresie realizacji projektów partnerskich). Zasady realizacji projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych z RPO Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020 będą wynikać z obowiązujących dokumentów programowych, a determinowane będą określonymi procedurami konkursowymi.

Wdrażanie projektów rewitalizacyjnych nie ma szans powodzenia bez udanej współpracy, efektywnego współdziałania oraz wzajemnego uzupełniania się działań różnych podmiotów z sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego. W związku z tym określenie zasad i sposobów współuczestnictwa interesariuszy jest kluczowym elementem osiągnięcia zgodności podejmowanych działań z potrzebami i oczekiwaniami społeczności lokalnej, ograniczenia występowania konfliktów oraz kosztów ich rozwiązywania, a także jest podstawą tworzenia się współczesnych form samoświadomości społecznej.

Współpraca międzysektorowa w realizacji zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji odbywać się będzie w kilku zintegrowanych wymiarach:

1. MERYTORYCZNYM – poprzez wspólne podejmowanie decyzji, rozwiązywanie problemów, opiniowanie, realizowane przede wszystkim na poziomie Komitetu Rewitalizacji i/lub Zespołu Zadaniowego.
2. ORGANIZACYJNYM – polegającym na angażowaniu specyficznych i unikalnych zasobów oraz kompetencji charakterystycznych dla danego sektora i wzajemnym ich uzupełnianiu podczas realizacji wspólnych projektów.
3. FINANSOWYM – opierającym się na współudziale finansowym wszystkich partnerów poprzez zapewnienie wkładu własnego w realizację określonych przedsięwzięć i wykorzystanie koncepcji partnerstwa.

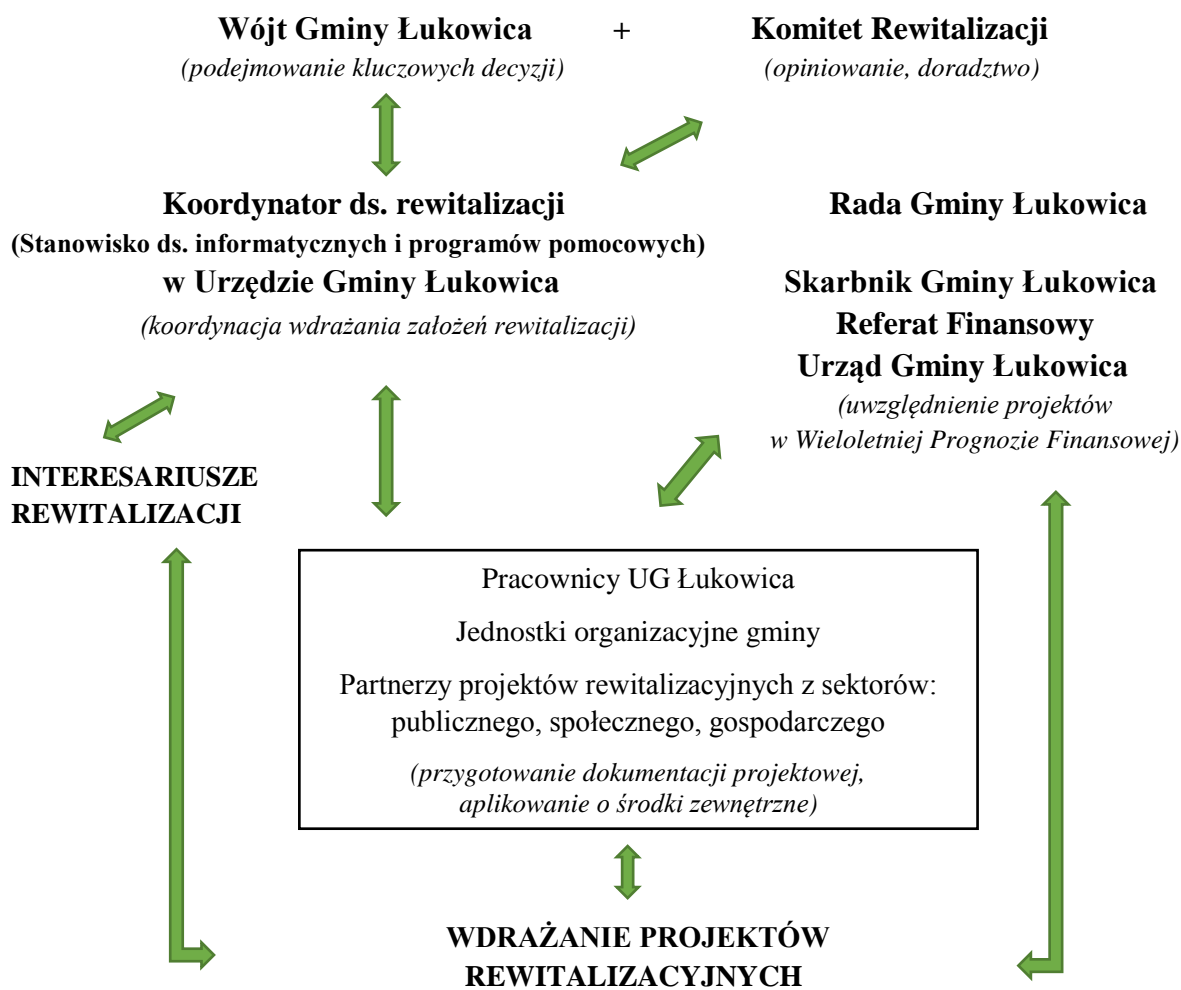
Partnerstwo trzech sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego oprócz wspólnego celu, jakim jest wyprowadzenie podobszarów rewitalizacji z sytuacji kryzysowej w celu poprawy jakości życia mieszkańców, ma określone podstawowe zasady stanowiące fundament wspólnych działań:

- 1) respektowanie własnych potrzeb, możliwości i dążenie do osiągnięcia kompromisu,
- 2) przejrzystość podejmowanych działań,
- 3) otwarty dialog z mieszkańcami.

Współpraca pomiędzy interesariuszami rewitalizacji ma na celu:

- wykorzystanie potencjału organizacji oraz społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań w ramach kilkunastu wspólnych i spójnych projektów akceptowanych i wspieranych przez wszystkich uczestników;
- optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców czy mieszkańców;
- wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażające się zastosowaniem nowych podejść do rozwiązywania problemów.

Schemat 4 Struktura zarządzania i wdrażania rewitalizacji w Gminie Łukowica

Źródło: Opracowanie własne

1.2. Harmonogram realizacji programu

Założono, że Gminny Program Rewitalizacji będzie dokumentem średniookresowym, obejmującym okres wdrażania zaplanowanych działań, dzięki czemu wskazane przedsięwzięcia rewitalizacyjne są możliwe do zrealizowania w horyzoncie czasowym dokumentu. Przyjęcie takiego horyzontu czasowego jest zgodne z zaleceniami planistycznymi oraz pozwala na dostosowanie do aktualnych potrzeb i oczekiwań mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz wytycznych wynikających z perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2014–2020. Przyjęto, że będzie to dokument strategiczny skoncentrowany terytorialnie i komplementarny problemowo, tj. mający przeciwdziałać fragmentaryzacji działań w celu wyprowadzenia wyznaczonego obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej. Harmonogram wdrażania dokumentu przedstawia tabela 24.

Tabela 24 Harmonogram wdrażania dokumentu

Lp.	Nazwa projektu	Okres realizacji (w latach)							
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
PROJEKTY PODSTAWOWE									
1.	<i>Kompleksowa rewitalizacja w Łukowicy na rzecz rozwoju aktywności społecznej i przedsiębiorczości mieszkańców</i>								
2.	<i>Stworzenie „Kompleksu rekreacyjno-sportowego” w Przyszowej</i>								
3.	<i>Adaptacja budynku świetlicy wiejskiej do działalności Centrum Aktywności Lokalnej wraz z ukształtowaniem funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej służącej integracji i aktywności społecznej mieszkańców w Młyńczyskach</i>								
4.	<i>Spotkania z tradycją oraz produktami lokalnymi – międzypokoleniowa aktywizacja mieszkańców w oparciu o tożsamość lokalną</i>								
5.	<i>Aktywność społeczno-zawodowa mieszkańców Gminy Łukowica – szansą na lepszą przyszłość</i>								
6.	<i>Wzmocnienie kapitału społecznego dzieci i młodzieży – budujemy kompetencje kluczowe</i>								
7.	<i>Zapewnienie mieszkańcom Gminy Łukowica dostępu do wysokiej jakości usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną</i>								
8.	<i>Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej dla aglomeracji Łukowica</i>								
9.	<i>Obniżenie poziomu niskiej emisji w Gminie Łukowica</i>								
PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCE									
1.	<i>Organizacja cyklicznych wydarzeń i/lub rozwój działalności społecznej, kulturalnej, artystycznej, sportowej, rekreacyjnej i edukacyjnej na rzecz różnych grup interesariuszy rewitalizacji wraz ze wspieraniem „mikro” inicjatyw lokalnych (szczególnie w partnerstwach)</i>								
2.	<i>Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych marginalizacją poprzez integrację społeczną, aktywizację zawodową (w tym podnoszenie kwalifikacji zawodowych), wsparcie rodzin oraz osób starszych i niepełnosprawnych</i>								

3.	<i>Stworzenie kompleksowego systemu wsparcia przedsiębiorczości mieszkańców (zwłaszcza osób młodych)</i>								
4.	<i>Poprawa stanu technicznego i adaptacja do pełnienia pierwotnych bądź nowych funkcji budynków użyteczności publicznej, mieszkalnych i/lub do prowadzenia działalności gospodarczej z zagospodarowaniem przyległego otoczenia</i>								
5.	<i>Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury drogowej i komunalnej oraz tworzenie atrakcyjnych miejsc i przestrzeni publicznych na podobszarach rewitalizacji</i>								
6.	<i>Likwidacja nisko sprawnych urządzeń grzewczych i ich wymiana na ekologiczne i/lub instalacja OZE zarówno przez osoby prywatne, jak i przedsiębiorstwa, instytucje publiczne oraz organizacje wraz z promowaniem postaw proekologicznych mieszkańców</i>								
7.	<i>Tworzenie produktów turystycznych wraz z rozwijaniem bazy turystycznej i okolicy turystycznej oraz przetwórstwa i sprzedaży produktów lokalnych</i>								

Źródło: Opracowanie własne

1.3. Public relations dokumentu

W celu efektywnego i skutecznego wdrożenia zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji ważne jest, aby umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie ich tworzenia i realizacji, a tym samym zapewnić skuteczną metodę komunikacji społecznej, czyli przekazywania danych do otoczenia. Szeroka komunikacja stanowić będzie jeden z fundamentów powodzenia całego procesu rewitalizacji, służąc osiągnięciu wizji obszaru rewitalizacji.

Podmiotami odpowiedzialnymi za organizację oraz przeprowadzenie działań promocyjnych związanych z opracowaniem i wdrażaniem założeń Gminnego Programu Rewitalizacji, a w jego ramach również wszystkich projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych – jest Koordynator ds. rewitalizacji we współpracy z UG Łukowica. Jednostki te mają za zadanie zapewnić powszechny dostęp do bieżących informacji na temat prowadzonych przedsięwzięć, tj. o zakresie i wymiarze pozyskanego dofinansowania zewnętrznego dla poszczególnych projektów oraz rezultatach działań na poziomie konkretnych podobszarów rewitalizacji oraz całej gminy. Do zakresu ich działań należy wsparcie skutecznej komunikacji, opierającej się na następujących kanałach i narzędziach komunikacji:

- Internet – utworzenie i aktualizacja zakładki „Rewitalizacja” na stronie internetowej gminy (lukowica.pl) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej (bip.malopolska.pl/uglukowica), poczta elektroniczna Koordynatora ds. rewitalizacji odpowiedzialnego za kontakt z interesariuszami w sprawie rewitalizacji;
- komunikacja bezpośrednia – warsztaty, spotkania, posiedzenia itp.;
- lokalne media – artykuły informacyjno-promocyjne w prasie lokalnej, obejmującej swoim zasięgiem m.in. obszar rewitalizacji.

Działania promujące będą miały zarówno zasięg lokalny, jak i regionalny oraz skierowane będą do interesariuszy rewitalizacji, tj. takich grup odbiorców, jak:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczności nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze;
- 2) mieszkańcy gminy;
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;

- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 5) jednostki organizacyjne gminy;
- 6) organy władzy publicznej;
- 7) podmioty realizujące na podobszarach rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Celem działań związanych z promocją dokumentu jest dotarcie do jak najszerszej grupy interesariuszy – mieszkańców, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców, a także instytucji publicznych mogących stać się partnerami w realizacji określonych działań rewitalizacyjnych.

Ponadto odpowiedzialność za upowszechnianie bieżących informacji na temat poszczególnych działań rewitalizacyjnych spoczywa również na partnerach realizowanych przedsięwzięć. Jeśli projekty będą współfinansowane ze środków Unii Europejskiej, wówczas promocja tychże przedsięwzięć będzie się odbywać zgodnie z wytycznymi właściwych instytucji w tym zakresie.

Gmina Łukowica na etapie sporządzenia dokumentu stosowała zasady promocji wynikające z umowy dotacji na realizację projektu „Kompleksowa rewitalizacja – opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łukowica na lata 2016–2023”, który jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014–2020 oraz ze środków budżetu państwa przyznanych w ramach konkursu dotacji na działania wspierające gminy w zakresie przygotowania programów rewitalizacji na terenie Województwa Małopolskiego.

2. System monitorowania i oceny programu

Kluczowe znaczenie dla prawidłowej i efektywnej realizacji założeń Gminnego Programu Rewitalizacji ma system zarządzania, a więc: monitoringu skuteczności działań, oceny oraz wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu dokumentu.

2.1. Sposoby monitorowania i sprawozdawczości

Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji będzie się odbywało w oparciu o monitoring zmierzający do oceny stopnia realizacji celów rewitalizacji, a także zaplanowanych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Monitorowaniem, mającym na celu zapewnienie zgodności realizacji postanowień z wcześniej zatwierdzonymi założeniami, zajmować się będzie Koordynator ds. rewitalizacji powołany w UG Łukowica we współpracy z innymi jego pracownikami. Monitoring polegać będzie na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów, a także założonych celów dokumentu na podstawie danych gromadzonych i przekazywanych przez poszczególne komórki organizacyjne/samodzielne stanowiska pracy w UG Łukowica, jednostki organizacyjne gminy oraz inne instytucje zewnętrzne i podmioty realizujące projekty na podobszarach rewitalizacji i/lub będące partnerami w realizacji określonych działań. Koordynator jako osoba odpowiedzialna za zarządzanie procesem rewitalizacji w gminie, będzie miał również następujące zadania:

- 1) gromadzenie i analizowanie informacji w układzie określonego dla celów i projektów zestawu wskaźników;
- 2) sporządzanie co 3 lata raportu/sprawozdania z postępu w realizacji dokumentu i przedstawianie go do zaopiniowania przez Komitet Rewitalizacji, a następnie po pozytywnym zaopiniowaniu do zatwierdzenia przez Radę Gminy Łukowica;
- 3) udostępnianie lokalnej społeczności wyników sprawozdawczości poprzez ich publikowanie na stronie internetowej gminy (lukowica.pl, w „Aktualnościach”), w Biuletynie Informacji Publicznej (bip.malopolska.pl/uglukowica) oraz przekazywanie informacji wszystkim zainteresowanym podmiotom podczas spotkań z interesariuszami rewitalizacji.

Rada Gminy Łukowica analizować będzie postępy w realizacji głównych założeń Gminnego Programu Rewitalizacji poprzez:

- 1) akceptację raportu/sprawozdania z postępu we wdrożeniu zapisów,
- 2) uwzględnienie i wprowadzanie zmian w zaplanowanych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych zawartych w programie, a służących realizacji zadań własnych do załącznika do uchwały w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej gminy (zgodnie z art. 21 ustawy o rewitalizacji).

Monitorowanie obejmować będzie zarówno rzeczowe, jak i finansowe aspekty wdrażania dokumentu.

Monitoring rzeczowy dostarczy danych na temat aktualnego stanu realizacji GPR oraz umożliwi ocenę postępu i efektywności jego głównych założeń. Mierzone będą one za pomocą corocznych zmian wskaźników produktu i rezultatu, przyporządkowanych do konkretnych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak i wskaźników oddziaływania w odniesieniu do celów rewitalizacji, które wykorzystane zostały na etapie diagnostycznym gminy do wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji. W związku z tym posłużą do przedstawienia skali i charakteru zmian w aktualnej sytuacji czy tendencji zachodzących na obszarze rewitalizacji w porównaniu do terenu całej gminy (tabela 25). Wszystkie wskaźniki gromadzone będą na bieżąco w miarę postępu prac, natomiast ich stan osiągnięcia podawany będzie cyklicznie corocznie. Punktem odniesienia w procesie weryfikacji będą dane bazowe dostępne na etapie opracowania dokumentu, czyli według stanu na koniec 2014 roku.

Monitoring finansowy dostarczy danych na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków. Na poziomie dokumentu zakłada się monitoring w oparciu o okresowe sprawozdania finansowe. Dane zawarte w tych opracowaniach powinny obejmować m.in. wysokość wkładu własnego i pozyskanych środków zewnętrznych, wydatki poniesione w okresie objętym sprawozdaniem oraz od początku realizacji projektu, procentowy stan zaawansowania realizacji interwencji, stopień osiągnięcia założonych wskaźników, a także informacje na temat postępu wykonania przyjętego harmonogramu w oparciu o ustalony plan finansowy.

Do końca lutego kolejnego roku po skończonym okresie sprawozdawczym, pracownicy UG Łukowica, jednostki organizacyjne gminy i/lub podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych projektów wchodzących w skład GPR zobowiązane są do składania informacji okresowej do Koordynatora ds. rewitalizacji. Dzięki temu sprawozdawczość zakłada bieżący i ciągły przepływ aktualnych informacji, co pozwala na weryfikację nieprawidłowości oraz wykrycie problemów w procesie wdrażania i monitorowania GPR.

Dla osiągnięcia wartości docelowych wskaźników realizacji projektów (tabela 24), szczególna rola przypada beneficjentom, którzy mają obowiązek monitorowania wdrażania poszczególnych przedsięwzięć współfinansowanych środkami finansowymi z Unii Europejskiej, w tym przygotowywania i przedkładania IZ RPO sprawozdań z ich realizacji oraz wniosków o płatność.

Tabela 25 Wskaźniki monitoringowe wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łukowica

Założenia GPR	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Źródło pozyskiwania danych	Wartość bazowa (stan na 31.12.2014 r.)		Średnia wartość dla gminy (stan na 31.12.2014 r.)	Wartość docelowa (stan na 31.12.2013 r.)	
				I podobszar rewitalizacji	II podobszar rewitalizacji		I podobszar rewitalizacji	II podobszar rewitalizacji
WSKAŹNIKI ODDZIAŁYWANIA								
Cel rewitalizacji 1. <i>Zwiększenie aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców</i>	Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do ludności ogółem	%	Urząd Gminy Łukowica	26,4	27,0	26,0	Wzrost wartości i/lub utrzymanie poziomu powyżej średniej dla gminy	Wzrost wartości i/lub utrzymanie poziomu powyżej średniej dla gminy
	Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym	%	Powiatowy Urząd Pracy w Limanowej	12,5	14,8	13,2	Spadek wartości i/lub utrzymanie poziomu poniżej średniej dla gminy	Spadek wartości poniżej średniej dla gminy
	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem	%	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łukowicy	4,6	8,1	5,7	Spadek wartości i/lub utrzymanie poziomu poniżej średniej dla gminy	Spadek wartości poniżej średniej dla gminy
	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z powodu bezrobocia na 1 000 mieszkańców	osoba	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łukowicy	31	45	30	Spadek wartości i/lub utrzymanie poziomu poniżej średniej dla gminy	Spadek wartości poniżej średniej dla gminy
	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z powodu ubóstwa na 1 000 mieszkańców	osoba	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łukowicy	9	43	25	Spadek wartości i/lub utrzymanie poziomu poniżej średniej dla gminy	Spadek wartości poniżej średniej dla gminy
	Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	szt.	Urząd Gminy Łukowica	8	5	7	Wzrost wartości i/lub utrzymanie poziomu powyżej średniej dla gminy	Wzrost wartości powyżej średniej dla gminy
	Liczba jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców	szt.	Urząd Gminy Łukowica	78	39	66	Wzrost wartości i/lub utrzymanie poziomu powyżej średniej dla gminy	Wzrost wartości powyżej średniej dla gminy
Cel rewitalizacji 2. <i>Poprawa warunków życia na podobszarach rewitalizacji</i>	Powierzchnia terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 1 000 mieszkańców	km ²	Urząd Gminy Łukowica	6,0	2,2	2,1	Wzrost wartości i/lub utrzymanie poziomu powyżej średniej dla gminy	Wzrost wartości i/lub utrzymanie poziomu powyżej średniej dla gminy
	Udział budynków mieszkalnych mających bezpośredni dostęp do dróg asfaltowych w liczbie budynków ogółem	%	Urząd Gminy Łukowica	90,1	90,2	89,9	Wzrost wartości i/lub utrzymanie poziomu powyżej średniej dla gminy	Wzrost wartości i/lub utrzymanie poziomu powyżej średniej dla gminy
	Udział długości dróg nieutwardzonych w ogólnej długości dróg	%	Urząd Gminy Łukowica	6,9	6,7	4,2	Spadek wartości i/lub utrzymanie poziomu poniżej średniej dla gminy	Spadek wartości i/lub utrzymanie poziomu poniżej średniej dla gminy
	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych	%	Urząd Gminy Łukowica	18,2	8,3	6,3	Wzrost wartości i/lub utrzymanie poziomu powyżej średniej dla gminy	Wzrost wartości powyżej średniej dla gminy
	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych	%	Urząd Gminy Łukowica	55,0	0,0	20,8	Wzrost wartości i/lub utrzymanie poziomu powyżej średniej dla gminy	Wzrost wartości i/lub utrzymanie poziomu powyżej średniej dla gminy
WSKAŹNIKI PRODUKTU I REZULTATU								
Projekty/Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	Wnioskodawcy projektów	0		–		brak danych*
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	Wnioskodawcy projektów	0		–		brak danych*

	Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.	Wnioskodawcy projektów	0		–		brak danych*
	Liczba osób korzystających z obiektów/przestrzeni objętych wsparciem	osoby	Wnioskodawcy projektów	0		–		brak danych*
	Liczba osób objętych wsparciem	osoby	Wnioskodawcy projektów	0		–		brak danych*

Źródło: Opracowanie własne

* Z powodu braku możliwości szczegółowego określenia wartości tych wskaźników na etapie sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji, wartości docelowe na koniec 2023 roku zostaną określone na etapie projektowania i realizacji projektów, a będą podawane zgodnie z przyjętym sposobem monitorowania i sprawozdawczości.

2.2. Sposób ewaluacji i wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu

Przyjęto, że Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łukowica ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawienia się nowych problemów oraz wykreowania nowych projektów – będzie on aktualizowany. Przedsięwzięcia odpowiadające na zidentyfikowane problemy będą systematycznie przygotowywane w całym okresie wdrożeniowym. Ich konkretni odbiorcy i zakres determinowane będą: aktualnymi warunkami sytuacji społeczno-gospodarczej na podobszarach rewitalizacji oraz gminy, potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców, poziomem zaangażowania podmiotów lokalnych w planowane działania, możliwościami budżetu gminy oraz dostępnością środków zewnętrznych.

Zgodnie z art. 22 ustawy o rewitalizacji dokument będzie podlegał ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Wójta Gminy Łukowica (przy pomocy Koordynatora ds. rewitalizacji oraz sporządzonego przez niego raportu/sprawozdania z postępu w realizacji założeń dokumentu) co 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w programie. Ocena sporządzona przez Wójta Gminy będzie podlegać zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz opublikowana zostanie na stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej. Dopuszcza się również możliwość wcześniejszego wystąpienia z wnioskiem o zmianę treści dokumentu do Wójta Gminy w ramach inicjatywy co najmniej 100 mieszkańców lub podmiotu planującego realizację przedsięwzięcia inwestycyjnego lub społecznego na obszarze rewitalizacji. W przypadku stwierdzenia, że Gminny Program Rewitalizacji wymaga zmiany, Wójt Gminy Łukowica wystąpi do Rady Gminy Łukowica z wnioskiem o jego zmianę. Dołączona zostanie do niego ww. opinia. Rada Gminy jako instytucja kontrolna i uchwałodawcza będzie mieć za zadanie analizowanie i zatwierdzanie wniosków o zmianę treści dokumentu, a także jego aktualizację poprzez podjęcie stosownej uchwały w tej sprawie. W tej sytuacji zmiana będzie dokonywana w trybie w jakim program był uchwalony. W przypadku, gdy nie będzie ona dotyczyła listy planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz nie będzie wymagać zmiany uchwały w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji – nie zostaną przeprowadzone konsultacje społeczne, jak również postępowanie w sprawie uzyskania opinii (o których mowa w art. 17 ust 2 pkt 4 ww. ustawy).

W sytuacji stwierdzenia osiągnięcia celów dokumentu (w wyniku przeprowadzonej oceny), Rada Gminy uchyli uchwałę w sprawie Gminnego Programu Rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek Wójta Gminy Łukowica.

Ewaluacja ma na celu identyfikację oraz ewentualną poprawę jakości, skuteczności i spójności realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w odniesieniu do konkretnych problemów obszaru rewitalizacji z jednoczesnym uwzględnieniem założeń programowych. Jej zadaniem jest sprawdzenie czy w wyniku podejmowanych działań powstały oczekiwane rezultaty oraz czy wpłynęły one na osiągnięcie wyznaczonych celów.

Ocena wszystkich zrealizowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostanie dokonana przy współdziałaniu wszystkich interesariuszy rewitalizacji oraz w oparciu o 5 zasadniczych kryteriów ewaluacyjnych:

1. SKUTECZNOŚĆ (ang. *effectiveness*) – kryterium pozwalające ocenić w jakim stopniu osiągnięte zostały cele dokumentu zdefiniowane na etapie planowania.
2. EFEKTYWNOŚĆ (ang. *efficiency*) – kryterium pozwalające ocenić poziom „ekonomiczności” zrealizowanych projektów, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów.
3. UŻYTECZNOŚĆ (ang. *utility*) – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie programu odpowiada zdiagnozowanym potrzebom grupy docelowej.
4. TRAFNOŚĆ (ang. *relevance*) – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia cele programu odpowiadają charakterowi i skali potrzeb wskazanym w odniesieniu do podobszarów rewitalizacji.
5. TRWAŁOŚĆ (ang. *sustainability*) – kryterium pozwalające ocenić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem programu będą nadal widoczne po zakończeniu jego realizacji.

Ewaluacja założeń programowych i stopnia realizacji projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w dokumencie zostanie podzielona na następujące części:

1. *ex-ante* (przed realizacją GPR) – stanowiąca instrument ułatwiający podejmowanie spójnych decyzji (ocena ta została przeprowadzona przed opracowaniem dokumentu);
2. *on-going* (na bieżąco) – instrument obserwacji prowadzonej przez Koordynatora ds. rewitalizacji, który będzie na jej podstawie przygotowywał co 3 lata sprawozdanie z realizacji GPR (jest to również instrument monitorowania bieżących zmian w otoczeniu);

3. *mid-term* (śródkresowa) – służąca przede wszystkim jako instrument, w wyniku którego możliwa jest aktualizacja dokumentu;
4. *ex-post* (na zakończenie wdrażania GPR) – służąca ocenie zgodności i efektywności zrealizowanych projektów w ramach GPR z założeniami i celami przyjętymi w niniejszym dokumencie.

Wprowadzenie systemu monitoringu oraz powiązanej z nim procedury ewaluacji pozwoli wyeliminować w znacznym stopniu problem dezaktualizacji założeń i celów zawartych w GPR, wynikający ze zmieniających się warunków funkcjonowania podmiotów realizujących poszczególne projekty, zmian prawodawstwa oraz innych warunków i okoliczności mogących wpłynąć na zasadność podejmowanych działań.

3. Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji

Partycypacja społeczna i działania aktywizacyjne zostały wpisane w proces rewitalizacji wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica jako fundament działań na wszystkich jego etapach, tj. diagnozowanie, programowanie, wdrażanie (w tym finansowanie), monitorowanie i ewaluacja. Partycypacja ukierunkowana jest na możliwie dojrzałe jej formy, a więc nieograniczające się jedynie do informacji czy konsultacji działań władz lokalnych, ale dążące do zaawansowanych metod partycypacji. Przez dojrzałe formy partycypacji rozumie się współdecydowanie, współrealizację, opracowywanie, informowanie i konsultowanie projektów i działań m.in.: z przedstawicielami społeczności lokalnej, przedsiębiorcami, przedstawicielami organizacji pozarządowych. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o obszarze objętym programem rewitalizacji. Ponadto realizuje *zasadę partnerstwa* wynikającą z art. 5 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013, polegającą na łączeniu szerokiego grona partnerów (w szczególności lokalnych społeczności i przedsiębiorców, a także ekspertów) w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu, także z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć. Opiera się ona na założeniu, że opinia środowiska lokalnego jest najważniejszym elementem tworzenia dokumentu, który ma stanowić narzędzie do projektowania konkretnych zadań,

podejmowanych w celu rozwiązywania problemów i eliminacji negatywnych zjawisk oraz wykorzystania lokalnych potencjałów, a tym samym poprawiających warunki i jakość życia mieszkańców. Ogólny schemat mechanizmów włączenia interesariuszy rewitalizacji na poszczególnych etapach rewitalizacji przedstawia tabela 26.

Tabela 26 Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa na poszczególnych etapach rewitalizacji

Realizowane działania	Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa (mechanizmy włączenia interesariuszy rewitalizacji)
DIAGNOZOWANIE	
<p>Diagnoza gminy w podziale na ustalone jednostki referencyjne (sołectwa gminy) we wszystkich sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (podzielonego na 2 podobszary):</p> <ul style="list-style-type: none"> - analiza wskaźnikowa ilościowa i jakościowa koncentracji problemów na podstawie ustalonych wskaźników dla poszczególnych jednostek we wszystkich ww. sferach; - analiza jakościowa potencjałów; - delimitacja przestrzenna obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przeprowadzenie warsztatów diagnostycznych dotyczących gminy w dniach: 28.10.2015 r. z przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi w Urzędzie Gminy Łukowica oraz 03.12.2015 r. z przedsiębiorcami, Radnymi, sołtysami, organizacjami pozarządowymi, lokalnymi liderami i Zespołem ds. GPR w budynku zabytkowej Obory Podworskiej w Łukowicy. 2. Przeprowadzenie w terminie 03.10.–19.10.2016 r. badania ankietowego, którego celem było poznanie opinii mieszkańców na temat aktualnych problemów, zjawisk kryzysowych i lokalnych potencjałów oraz potrzeb i oczekiwanych działań rewitalizacyjnych. 3. Przeprowadzenie warsztatów diagnostyczno-projektowych w dniu 23.09.2016 r. w Gminnym Ośrodku Kultury w Łukowicy z ludźmi młodymi oraz z przedstawicielami sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego. 4. Konsultacje społeczne projektów: <i>uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji</i> wraz z diagnozą gminy i mapami poglądowymi granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz <i>uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji</i> w terminie 30.11.2016–13.01.2017 r. oraz powiadomienie 7 dni wcześniej, tj. 23.11.2016 r. w następujących formach: <ol style="list-style-type: none"> 1) zbieranie uwag i wniosków w formie papierowej oraz elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego. Wypełnione czytelnie formularze można było dostarczyć: <ul style="list-style-type: none"> - drogą elektroniczną na podany w ogłoszeniu adres e-mail; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Łukowica; - bezpośrednio w budynku Urzędu Gminy Łukowica w godzinach pracy Urzędu. 2) otwarte spotkanie z interesariuszami rewitalizacji, umożliwiające omówienie propozycji wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji i przedstawienie uwag/wniosków, które odbyło się w dniu 11.01.2017 r. w Gminnym Ośrodku Kultury w Łukowicy; 3) zbieranie uwag ustnych do protokołu w Urzędzie Gminy Łukowica. <p>Dokumenty dostępne były w wersji papierowej w Urzędzie Gminy Łukowica i w wersji elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej Gminy Łukowica (www.lukowica.pl) oraz na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (www.bip.malopolska.pl/uglukowica).</p> <p>Zgodnie z art. 6 ust. 7 i 9 ustawy o rewitalizacji niezwłocznie po zakończeniu niniejszych konsultacji została opracowana i opublikowana w dniu 16.01.2017 r. na stronie podmiotowej gminy i w BIP informacja</p>

	podsumowująca ich przebieg wraz z rejestrem zgłoszonych uwag i odniesieniem się do uwag z uzasadnieniem.
PROGRAMOWANIE	
<p>Sporządzenie <i>Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łukowica na lata 2016–2023</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - projektowanie i wybór rozwiązań; - określenie głównych założeń dokumentu; - identyfikacja i zaplanowanie listy projektów podstawowych oraz uzupełniających realizowanych przez różnych interesariuszy rewitalizacji; - określenie ram organizacyjno-finansowych realizacji rewitalizacji; - przeprowadzenie odpowiednich uzgodnień i zaopiniowanie dokumentu. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Artykuł w prasie: obwieszczenie o podjęciu przez Radę Gminy Łukowica uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji – „Gazeta Krakowska” z dnia 13 marca 2017 r. 2. Przeprowadzenie otwartego naboru kandydatów na członków Komitetu Rewitalizacji, który trwał w terminie 26.01.–09.02.2017 r. włącznie. Zgłoszenia kandydatów na członka Komitetu Rewitalizacji należało dokonać poprzez czytelne wypełnienie <i>Formularza zgłoszeniowego na członka Komitetu Rewitalizacji</i> oraz dostarczenie go poprzez jedną z następujących form: <ul style="list-style-type: none"> - drogą elektroniczną w formie skanu na podany w ogłoszeniu adres e-mail - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Łukowica; - bezpośrednio w budynku Urzędu Gminy Łukowica w godzinach pracy Urzędu. 3. Przeprowadzenie otwartego naboru projektów realizowanych na podobszarach rewitalizacji w terminie 09.03.–20.03.2017 r. poprzez fiszkę projektową, którą można było złożyć: <ul style="list-style-type: none"> - drogą elektroniczną na podany adres e-mail; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Łukowica; - bezpośrednio w budynku Urzędu Gminy Łukowica. 4. Przeprowadzenie w dniu 20.03.2017 r. w Urzędzie Gminy Łukowica warsztatów z mieszkańcami obszaru rewitalizacji w celu wypracowania głównych założeń GPR. 5. Przeprowadzenie w dniu 20.03.2017 r. warsztatów z partnerami projektów rewitalizacyjnych, tj. osobami planującymi realizację projektów na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji. 6. Spacer studyjny połączony z wizją lokalną pracownika Urzędu Gminy Łukowica w celu określenia potrzeb rewitalizacyjnych w sferze funkcjonalno-przestrzennej i technicznej na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji. 7. Posiedzenia Komitetu Rewitalizacji (<i>opiniowanie, współdecydowanie i kontrola obywatelska</i>): <ul style="list-style-type: none"> - I posiedzenie odbyło się w dniu 20.03.2017 r. w Urzędzie Gminy Łukowica i dotyczyło kwestii organizacyjno-technicznych, a także zapoznania jego członków z zakresem „nowego podejścia” do rewitalizacji, co umożliwiło teoretyczne przygotowanie do prac, dyskusja na temat tworzenia projektów rewitalizacyjnych oraz analiza kryteriów oceny projektów rewitalizacyjnych przez Instytucję Zarządzającą RPO Województwa Małopolskiego 2014–2020. - II posiedzenie odbyło się w dniu 23.03.2017 r. w Urzędzie Gminy Łukowica i dotyczyło konsultacji głównych założeń dokumentu. 8. Konsultacje społeczne dokumentu w terminie 11.04.–10.05.2017 r. oraz powiadomienie 7 dni wcześniej, tj. 04.04.2017 r. w następujących formach:

	<p>1) zbieranie uwag i wniosków w formie papierowej oraz elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego. Wypełnione czytelnie formularze można było dostarczyć:</p> <ul style="list-style-type: none"> - drogą elektroniczną na podany w ogłoszeniu adres e-mail; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Łukowica; - bezpośrednio w budynku Urzędu Gminy Łukowica w godzinach pracy Urzędu. <p>2) otwarte spotkanie z interesariuszami rewitalizacji;</p> <p>3) zbieranie uwag ustnych do protokołu w Urzędzie Gminy Łukowica.</p> <p>Dokumenty dostępne były w wersji papierowej w Urzędzie Gminy Łukowica i w wersji elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej Gminy Łukowica (www.lukowica.pl) oraz na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (www.bip.malopolska.pl/uglukowica).</p> <p>Zgodnie z art. 6 ust. 7 i 9 ustawy o rewitalizacji niezwłocznie po zakończeniu niniejszych konsultacji została opracowana i opublikowana na stronie podmiotowej gminy i w BIP informacja podsumowująca ich przebieg wraz z rejestrem zgłoszonych uwag i odniesieniem się do uwag z uzasadnieniem.</p>
WDRAŻANIE (FINANSOWANIE)	
<p>Wdrażanie założeń <i>Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łukowica na lata 2016–2023</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizacja (wdrażanie) przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych (w tym w ramach partnerstw międzysektorowych); - prowadzenie aktywnej polityki informacyjnej oraz aktywizacji interesariuszy rewitalizacji. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja przez gminę otwartego naboru na partnera/partnerów spoza sektora finansów publicznych do wspólnej realizacji projektu zgodnie z <i>Ustawą o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020</i> (Dz.U. z 2016 r. poz. 217). 2. Konkurs ofert dla organizacji pozarządowych. 3. Konkurs architektoniczny lub architektoniczno-urbanistyczny w zakresie zagospodarowania przestrzeni publicznych na podobszarach rewitalizacji. 4. Planowanie partycypacyjne obejmujące cykl spotkań służących zagospodarowaniu przestrzeni. 5. Warsztaty projektowe związane z kształtowaniem przestrzeni z wykorzystaniem map/makiet. 6. Spacerki badawcze dla określonych grup społecznych w celu ogólnej oceny konkretnych rozwiązań architektonicznych czy infrastrukturalnych. 7. Realizacja projektów przez różnych beneficjentów (w tym partnerstwach międzysektorowych). 8. Wspólne podejmowanie decyzji/kształtowanie przestrzeni/rozwiązywanie problemów/opiniowanie rozwiązań w trakcie spotkań Komitetu Rewitalizacji. 9. Spotkania informacyjno-konsultacyjne z mieszkańcami organizowane w miarę postępu wdrożenia projektów. 10. Realizacja małych inicjatyw interesariuszy rewitalizacji i wydarzeń lokalnych związanych z rewitalizacją.

MONITOROWANIE, EWALUACJA, AKTUALIZACJA	
<p>Ocena realizacji założeń <i>Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łukowica na lata 2016–2023</i>:</p> <ul style="list-style-type: none">- prowadzenie monitoringu realizacji rewitalizacji;- wykonanie ewaluacji założeń programowych;- aktualizacja dokumentu.	<ol style="list-style-type: none">1. Opiniowanie cyklicznych raportów/sprawozdań z postępu w realizacji dokumentu przez Komitet Rewitalizacji oraz ich upublicznianie na stronie internetowej gminy oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.2. Spotkania informacyjno-konsultacyjne w celu przekazywania informacji na temat postępu we wdrażaniu projektów rewitalizacyjnych.3. Opracowanie ewaluacji <i>mid-term i ex-post</i> z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z uzyskaniem opinii mieszkańców na temat efektywności przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych.4. Możliwość wystąpienia z wnioskiem o aktualizację dokumentu przez inicjatywę co najmniej 100 mieszkańców lub podmiotu planującego realizację przedsięwzięcia inwestycyjnego lub społecznego na podobszarach rewitalizacji.5. Opiniowanie zgłoszonych wniosków o aktualizację dokumentu przez Komitet Rewitalizacji.

Źródło: Opracowanie własne

Szczegółowy opis dotyczący przebiegu konsultacji społecznych i efektów poszczególnych metod partycypacji społecznej oraz mechanizmów włączenia społeczności lokalnej na etapie diagnozowania i programowania, zamieszczony jest chronologicznie na stronie internetowej gminy (lukowica.pl, w „Aktualnościach”) oraz Biuletynie Informacji Publicznej (bip.malopolska.pl/uglukowica), dzięki czemu udokumentowany został udział w nim różnych interesariuszy. Zastosowane mechanizmy włączenia dostosowane były do wszystkich potencjalnych interesariuszy rewitalizacji z sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego.

Realizacja oraz zaplanowanie różnorodnych form partycypacji społecznej oraz aktywizacji społeczności lokalnej umożliwiło dotarcie do szerokiego grona przedstawicieli interesariuszy oraz poznanie ich potrzeb i oczekiwań w celu dostosowania wsparcia. Wartością dodaną przeprowadzonych metod partycypacji i „budowania” partnerstwa była możliwość skonfrontowania wiedzy o wielu aspektach funkcjonowania podobszarów rewitalizacji przez różne środowiska lokalne, co w konsekwencji doprowadziło do ich pogłębionej diagnozy i będzie stanowiło podstawę uzasadnienia podjętych na nich działań. Ponadto zakłada się, że partycypacyjny model opracowania dokumentu będzie się przekształcał w partycypacyjny model wdrażania, a wokół grupy uczestniczącej w pracach nad dokumentem będą pojawiały się kolejne podmioty lokalne angażujące się w działania rewitalizacyjne.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy o rewitalizacji „partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji”.

W związku z powyższym na etapie sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łukowica, zgodnie z procedurą określoną przepisami ww. ustawy powołany został Komitet Rewitalizacji, w skład którego wchodzi interesariusze rewitalizacji, tj. przedstawiciele mieszkańców gminy (w tym podobszarów rewitalizacji), organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, przedsiębiorców, jednostek organizacyjnych gminy oraz innych grup społecznych. Pierwszym etapem procedury było uchwalenie *Uchwały nr XVIII/109/17 z dnia 16 stycznia 2017 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji* wraz z załącznikiem, stanowiącym *Regulamin Komitetu Rewitalizacji*. Podjęcie uchwały poprzedzone było konsultacjami społecznymi przeprowadzonymi w dniach 30.11.2016–13.01.2017 r. w następujących formach: zbieranie

uwag i wniosków w formie papierowej oraz elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego (dostarczanego drogą elektroniczną na podany adres e-mail, drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Łukowica, bezpośrednio do pok. nr 1 w budynku Urzędu Gminy Łukowica), otwartego spotkania konsultacyjnego z interesariuszami rewitalizacji z zapewnieniem możliwości przedstawienia uwag, opinii i propozycji (w dniu 11.01.2017 r.) oraz zbierania uwag ustnych do protokołu w budynku Urzędu Gminy Łukowica. Wszystkie dokumenty dostępne były w wersji papierowej w Urzędzie Gminy Łukowica oraz w wersji elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej Gminy Łukowica (lukowica.pl, w „Aktualnościach”) oraz na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (bip.malopolska.pl/uglukowica, w zakładce „Urząd Gminy Łukowica/Wójt/Obwieszczenia i zawiadomienia/2017”). Powiadomienie o planowanych konsultacjach zamieszczone zostało 7 dni wcześniej, tj. dnia 23.11.2016 r. Niezwłocznie po podjęciu ww. uchwały przez Radę Gminy Łukowica na zasadach określonych w przyjętym *Regulaminie Komitetu Rewitalizacji* ogłoszony został na stronie internetowej gminy, w BIP oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Łukowica otwarty nabór na członków Komitetu Rewitalizacji, który trwał w terminie 26.01.–09.02.2017 r. włącznie. Zgłoszeń kandydatów można było dokonać poprzez wypełnienie *Formularza zgłoszeniowego na członka Komitetu Rewitalizacji* oraz dostarczenie go w taki sam sposób, jak w przypadku ww. formularza konsultacyjnego. Organem właściwym do rozpatrzenia zgłoszonych kandydatur był Wójt Gminy Łukowica. Wybrani kandydaci zostali powołani na członków Komitetu Rewitalizacji zarządzeniem Nr 18/17 Wójta Gminy Łukowica z dnia 10 marca 2017 r. w sprawie powołania Komitetu Rewitalizacji w Gminie Łukowica (zgodnie z limitami osobowymi określonymi w Regulaminie).

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy o rewitalizacji Komitet stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łukowica oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą Wójta Gminy Łukowica w zakresie rewitalizacji.

Zasady jego działania określa *Regulamin Komitetu Rewitalizacji*, stanowiący załącznik do uchwały Rady Gminy Łukowica Nr XVIII/109/17 z dnia 16 stycznia 2017 r. Według zapisów niniejszego regulaminu, Komitet uprawniony jest do opiniowania GPR na etapie opracowania, a następnie jego wdrażania, monitorowania i ewaluacji oraz podejmowania inicjatyw związanych z rewitalizacją w Gminie Łukowica. Ponadto uczestniczy w sporządzaniu i opiniowaniu projektów uchwał Rady Gminy Łukowica oraz

zarządzeń Wójta Gminy Łukowica związanych z rewitalizacją. W związku z tym nie istnieje konieczność wprowadzania zmian w ww. uchwale.

4. Procedura strategicznej oceny oddziaływania dokumentu na środowisko oraz opiniowania przez właściwe instytucje

Do uzupełnienia po przeprowadzeniu procesu opiniowania przez instytucje wymienione w art. 17 ust 2 pkt 4 *Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777 z późn. zm.), a także uzgodnieniu, co do konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na podstawie art. 47 i 49 *Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.).

5. Sposób realizacji dokumentu a polityka mieszkaniowa i planowanie przestrzenne w gminie

5.1. Niezbędne zmiany w polityce mieszkaniowej

W związku z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łukowica nie są wymagane zmiany w następującej uchwale, o której mowa w art. 21 ust. 1 *Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1610):

- *Uchwale nr XII/69/12 Rady Gminy Łukowica z dnia 30 stycznia 2012 roku w sprawie uchwalenia „Programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy w latach 2012–2017” oraz „Zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy”.*

5.2. Niezbędne zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

W związku ze sporządzeniem Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łukowica nie przewiduje się wprowadzania zmian w *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Łukowica*, przyjętym Uchwałą Nr XIV/94/2000 Rady Gminy Łukowica z dnia 27 marca 2000 roku.

Wyznaczone podobszary rewitalizacji są objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, przyjętym Uchwałą Nr XXXIV/199/06 Rady Gminy Łukowica z dnia 23 października 2006 r. w sprawie uchwalenia *Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Łukowica* (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 2006 r. nr 900 poz. 5464) wraz z późniejszymi zmianami. Ostatnia zmiana przyjęta została Uchwałą nr XX/120/17 Rady Gminy Łukowica z dnia 6 marca 2017 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Łukowica (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 2017 r. poz. 2124). Jednak w związku z realizacją założeń Gminnego Programu Rewitalizacji nie są wymagane zmiany w niniejszym dokumencie.

Nie przewiduje się również konieczności sporządzenia i uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 *Ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2016 r. poz. 778 z późn. zm.).

Spis fotografii

Fotografia 1 Zabytkowy park dworski w Łukowicy z przełomu XVIII/XIX w. – 1	59
Fotografia 2 Zabytkowy park dworski w Łukowicy z przełomu XVIII/XIX w. – 2	59

Spis map

Mapa 1 Granice obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Łukowica.....	28
Mapa 2 Podobszary rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego oraz Gminy Łukowica	32
Mapa 3 Granice wyznaczonego podobszaru rewitalizacji I na terenie Gminy Łukowica – sołectwa Łukowica i Przyszowa	33
Mapa 4 Granice wyznaczonego podobszaru rewitalizacji II na terenie Gminy Łukowica – sołectwo Młyńczyska	34
Mapa 5 Rozmieszczenie organizacji pozarządowych w granicach wyznaczonych podobszarów rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica w 2016 r.	50
Mapa 6 Rozkład stężenia rocznego pyłu zawieszonego PM10 na terenie województwa małopolskiego w 2015 r.	61
Mapa 7 Rozkład stężeń pyłu zawieszonego PM2,5 – stężenia roczne na terenie województwa małopolskiego w 2015 r.	62
Mapa 8 Klasyfikacja stref pod względem kryterium ochrony zdrowia dla ozonu – cel długoterminowy	63
Mapa 9 Rozkład stężenia rocznego benzo(a)pirenu w pyłe PM10 na terenie województwa małopolskiego w 2015 r.	64
Mapa 10 Obszar zagrożenia powodziowego na terenie Gminy Łukowica	65

Spis schematów

Schemat 1 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica.....	26
Schemat 2 Sfery tematyczne analizowane w szczegółowej diagnozie podobszarów rewitalizacji	35
Schemat 3 Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łukowica na lata 2016–2023	77
Schemat 4 Struktura zarządzania i wdrażania rewitalizacji w Gminie Łukowica	126

Spis tabel

Tabela 1 Nawiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji do dokumentów strategicznych i planistycznych.....	11
Tabela 2 Wskaźniki obrazujące sytuację na terenie Gminy Łukowica w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej	23
Tabela 3 Najczęstsze powody korzystania ze świadczeń na I podobszarze rewitalizacji w latach 2010–2014 (liczba osób, którym przyznano świadczenie z danego powodu na 1 000 mieszkańców).....	43
Tabela 4 Najczęstsze powody korzystania ze świadczeń na II podobszarze rewitalizacji w latach 2010–2014 (liczba osób, którym przyznano świadczenie z danego powodu na 1 000 mieszkańców).....	44
Tabela 5 Średnie % wyniki z ze sprawdzianu w 6 klasie szkoły podstawowej w latach 2010–2016 – porównanie średniej szkół podstawowych z podobszarów rewitalizacji, Gminy Łukowica, powiatu limanowskiego i województwa małopolskiego.....	47
Tabela 6 Średnie % wyniki z wybranych części egzaminu gimnazjalnego w 2016 r. – porównanie średniej gimnazjów z I podobszaru rewitalizacji, Gminy Łukowica, powiatu limanowskiego i województwa małopolskiego.....	48
Tabela 7 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonego I podobszaru rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica	66
Tabela 8 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonego II podobszaru rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica	68
Tabela 9 Kierunki działań wraz z odniesieniem ich do zidentyfikowanych potrzeb rewitalizacyjnych, mające na celu eliminację lub ograniczenie występowania negatywnych zjawisk.....	78
Tabela 10 Projekt podstawowy nr 1	80
Tabela 11 Projekt podstawowy nr 2.....	83
Tabela 12 Projekt podstawowy nr 3.....	85
Tabela 13 Projekt podstawowy nr 4.....	88
Tabela 14 Projekt podstawowy nr 5.....	89
Tabela 15 Projekt podstawowy nr 6.....	90
Tabela 16 Projekt podstawowy nr 7.....	91
Tabela 17 Projekt podstawowy nr 8.....	93
Tabela 18 Projekt podstawowy nr 9.....	94
Tabela 19 Logiczne powiązania przedsięwzięć rewitalizacyjnych z treścią programu rewitalizacji (przedsięwzięcia, czynniki i przyczyny degradacji, potencjały podobszarów, kierunki działań i cele rewitalizacji)	95
Tabela 20 Charakterystyka uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	101
Tabela 21 Wewnętrzna spójność dokumentu – potrzeby rewitalizacyjne wraz z odpowiadającymi im celami rewitalizacji i kierunkami działań oraz zaplanowanymi projektami podstawowymi i przedsięwzięciami uzupełniającymi.....	107
Tabela 22 Wykaz projektów zrealizowanych przez Gminę Łukowica na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji lub mających wpływ na ich rozwój społeczno-gospodarczy.....	117

Tabela 23 Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łukowica na lata 2016–2023	121
Tabela 24 Harmonogram wdrażania dokumentu	127
Tabela 25 Wskaźniki monitoringowe wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łukowica.....	134
Tabela 26 Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa na poszczególnych etapach rewitalizacji.....	140

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba ludności na I podobszarze rewitalizacji w latach 2010–2014.....	36
Wykres 2 Liczba ludności na II podobszarze rewitalizacji w latach 2010–2014	37
Wykres 3 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem na I podobszarze rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica w latach 2010–2014.....	38
Wykres 4 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem na II podobszarze rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica w latach 2010–2014	38
Wykres 5 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem w 2014 r. – porównanie średnich dla podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica.....	39
Wykres 6 Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym na I podobszarze rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica w latach 2010–2014.....	39
Wykres 7 Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym na II podobszarze rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica w latach 2010–2014	40
Wykres 8 Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym w 2014 r. – porównanie średniej dla podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica.....	40
Wykres 9 Udział osób długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem w 2014 r. – porównanie średniej dla podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica	41
Wykres 10 Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem na I podobszarze rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica w latach 2010–2014	41
Wykres 11 Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem na II podobszarze rewitalizacji na terenie Gminy Łukowica w latach 2010–2014	42
Wykres 12 Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem w 2014 r. – porównanie średniej dla podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica.....	42
Wykres 13 Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję na 1 000 mieszkańców na terenie Gminy Łukowica w latach 2013–2014	46
Wykres 14 Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję na 1 000 mieszkańców w 2014 r. – porównanie średniej dla Gminy Łukowica, powiatu limanowskiego, województwa małopolskiego i Polski	46

Wykres 15 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na 10 tys. mieszkańców w Gminie Łukowica w latach 2010–2015	49
Wykres 16 Średnia % frekwencja w wyborach władz samorządowych 2014 r. – porównanie średniej dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica	51
Wykres 17 Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2014 r. – porównanie średniej dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica	52
Wykres 18 Liczba jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w 2014 r. – porównanie średniej dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica.....	52
Wykres 19 Powierzchnia terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną (km ²) przypadająca na 1 000 mieszkańców w 2014 r. – porównanie średniej dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica	54
Wykres 20 Udział budynków mieszkalnych mających bezpośredni dostęp do dróg asfaltowych w liczbie budynków ogółem w 2014 r. – porównanie średniej dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica.....	55
Wykres 21 Udział długości dróg nieutwardzonych w ogólnej długości dróg w 2014 r. – porównanie średniej dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica	55
Wykres 22 Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych w 2014 r. – porównanie średniej dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica.....	56
Wykres 23 Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych w 2014 r. – porównanie średniej dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica.....	56
Wykres 24 Udział budynków wybudowanych przed 1989 rokiem w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w 2014 r. – porównanie średniej dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica.....	57
Wykres 25 Udział terenów zieleni urządzonej w ogólnej powierzchni terenu w 2014 r. – porównanie średniej dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica	60
Wykres 26 Ilość odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska – azbest (Mg) w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2014 r. – porównanie średniej dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji i Gminy Łukowica	60

**Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-
-przestrzennych obszaru rewitalizacji**